

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznika. — Inzerati do 30 petič in Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst Din 3.—, večji inzerati petič vrsta Din 4.—, Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — — — — CELJE, Kocanova ulica 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 28. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — — —
Račun pri poštne Čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

Italijanski intelektualci pred fašističnim tribunalom

Včeraj se je vršila pred izrednim fašističnim tribunalom razprava proti skupini intelektualcev, ki so obdolženi protifašistične zarote

Pariz, 30. maja. V tukajšnjih krogih posvečajo veliko pozornost procesu, ki se je včeraj popoldne pričel pred izrednim fašističnim tribunalom v Rimu. Kakor poroča list »Liberta«, je na zatožni klopi cel vrsta uglednih italijanskih intelektualcev, ki so obtoženi rovarjenja proti obstoječemu režimu in hujšanju k državi. Italijanski vojni.

Gre za takozvano skupino milanskih intelektualcev, ki je po trditvah obtožnice pripadala tajni organizaciji »Pravica in svoboda«, ki je skušala obnoviti prostozidarsko ložo in zasnovati pokret proti fašističnemu režimu. Med obtoženci so univerzitetni profesorji, zdravniki, inženjerji, trgovi in drugi odlični intelektualci, ki so igrali v italijanskem javnem življenju vlogo.

Kakor znano, je aretacija teh ljudi že sivočasno zbudila v mednarodnih krogih največjo pozornost. Intelektualci vsega sveta so protestirali proti nečutenemu postopanju z aretiranci, ki so jih pretepali in mučili v verige kakor največje zločince. (Zaeti angleški, francoski in nemški listi so svojočasno odločno zahtevali, naj se proces ne vrši pred fašističnim tribunalom, ki je prav za prav le strankarska institucija, namenjena za ustrahovanje fašističnih nasprotnikov, marveč, da naj se vrši pred

rednim sodiščem, ki bi omogočilo kontrolo javnosti.

Rimska vlada je na vse te proteste in zahteve odgovorila, da je tudi pred izrednim tribunalom razprava javna in da imajo obtoženci pravo izbiro zagovornikov. V praksi se seveda drugače. K razpravi so pripušeni le najzanesljivejši fašistični zapuiki, zagovorniki pa morajo biti italijanski državljani. Noben Italijan pa si ne upa nastopiti kot zagovornik pred fašističnim tribunalom, dobro se zavedajo, da bi se še prej, preden bi bila razprava končana, znašel s svojimi klienti vred na zatožni klopi. Zato nastopajo pred fašističnim tribunalom kot zagovorniki le oni odvjetniki, ki dobijo od sodišča nalog obrembe ex offio.

»Liberta« naglašja, da je zaradi tega usoda obtožencev že vnaprej zapečatena in da bo razprava pred izrednim tribunalom le formalen proces, s katerim se hoče fašistični režim opravičiti pred zunanjim svetom.

Razprava se je pričela včeraj popoldne pod predsedstvom generala Saporitija, ki zastopa generala Christinija. Obtožencev je 32 intelektualcev. Glavni obtoženec je trgovec Rihard Bauer iz Milana. Obtožnica trdi, da so zarotniki pozivali narod, naj seže po orožju in odstrani fašistični režim.

Zarota je odkrila fašistična politična policija »Ovra« meseca decembra lani. Takrat je bilo v Milanu aretiranih 20 oseb, nadaljne aretacije pa so se vrstile v teku preiskave skoro po vsej Italiji. Zarotnikom so pripadali bivši republikanci, socialisti in demokrati liberalci. Intelektualni vodja organizacije je bil, kakor trdi obtožnica, profesor gospodarske politike Rossi, njegov glavni pomočnik pa profesor jezika Zari v Milanu. Med zarotniki je bil tudi letalec Jordan Viesolli iz Trsta.

Obtožnica trdi, da so imeli zarotniki številne tajne sestanke, da so izdelovali bombe in širili med narodom prevratne brošure. Organizacija je vzdrževala zveze s protifašisti v inozemstvu. Razpisala je tudi posebno posojilo in zbrala precej denarja. Prevratne oklice je delila tudi med vojsko in mornarico. Obtožnica trdi dalje, da je nameraval letalec Viesolli meseca novembra poleteti s Korzike nad Rim, da bi tam metal prevratne letake in pozival prebivalstvo k uporabi, polet pa je zaradi neugodnega vremena izostal.

Citanje obtožnice je trajalo do večera, nakar je bila razprava prekinjena in se bo danes nadaljevala. Italijanski listi smejo objavljati o procesu samo službene komunikacije.

Piccard pripravlja nov polet v stratosfero

Piccard trdi, da je mogoče v par urah prispeti v Ameriko — še letos bo ponovil svoj polet v stratosfero in doprinesel nove dokaze za svoje trditve

Inozet, 30. maja. Posebnemu poročevalcu »Neue Augsburgerzeitung« je prof. Piccard dal naslednjo izjavo:

Težko boste verjeli, da sva bila v 25 minutah že v višini 15.000 metrov. To hitro dvigavanje je bilo seveda v toliko neprijetno, ker je bil balon izpostavljen zelo močnim tresljajem, zlasti pa zaradi tega, ker nisva imela časa vršiti merjenja v raznih višinah. Ta merjenja pa se dajo v stratosferi mnogo bolje izvesti, ker tam ni zračne plasti, ki so obsorbirala višinske žarke. Poleg teh znanstvenih merenj pa sva hotela doprinesiti dokaz, da je v načelu mogoče v zaprti kabini priti v stratosfero. Ta dokaz se je posrečil ter je važen zlasti za zrakoplovstvo, ker letala v stratosferi mnogo lažje preletijo velike proge v kratkem času, kakor v atmosferi.

Piccard je dalje izjavil, da je bilo največje presenečenje, da se je balon do 8. ure zvečer mogel, odnosno moral držati v višini 15.000 metrov, sicer bi pretila opasnost hitrega padea balona. Bila sva torej, je izjavil Piccard, v stratosferi približno 16 ur. Naša zaloga kisika je že pojevala, ko sva okrog 20. pričela padati. Bila je velika sreča, da smo pristali v Alpah, ker bi priistanek v nižini gotovo zavzel značaj nevarnega padea.

Na kraju pristanka balona prof. Piccarda je zbranih okoli 100 oseb. Je to mednarodna družba novinarjev iz vseh držav, zastopnikov vlade, nemškega generalnega konzulata v Inozetu, zastopnikov vojaštva itd. Prof. Piccard je danes s pomočjo instrumentov obrazložil

znanstveni uspeh poleta.

Nekateri instrumenti so bili malo poškodovani. Prof. Piccard meni, da gondola ne bo več uporabljiva, da pa bi jo

pusili na lice mesta

mora dobiti šele dovoljenje iz Augsburga, ker balon in gondola nista njegova last. Na pripombo nekega novinarja, da so v Inozetu videli balon v višini 5.000 metrov, je izjavil Piccard, da to ni točno, ker se je balon tik pred zahodom sonca držal v višini 15.000 metrov. Prof. Piccard je izrazil svoje prepričanje, da se bodo v bodočnosti dale velike proge hitro preleteti le v stratosferi. Gotovo bo mogoče prispeti v nekaj urah v Ameriko, ako se bo vzelo s seboj dovolj kisika.

Monakovo, 30. maja. Prof. Piccard, ki se je včeraj komaj ubranil novinarjem, se je danes s svojim rojakom znanim švicarskim letalcem Valerjem Mittelholzerjem, ki je tudi prispel v Gurgel, umaknil. Oba sta neopazeno zapustila hotel ter odšla na izlet. Piccard je vzel s seboj samovar, da si sam skuha kosilo. Piccard bo v ponedeljek ob 10.40 govoril v monakovskem radiu o svojih doživljajih.

Ober-Gurgel, 30. maja. Demontacija balona prof. Piccarda je naletela na precejšnje težkoe. Da se dvigne gondola je potrebno mnogo žerjavov, katerih pa ne bodo mogli spraviti na lice mesta. Za sedaj bo

ostala gondola na mestu pristanka. Balon so včeraj zavili ter pokrili in ga bodo danes spravili v dolino. Znanstvene instrumente so demontirali. Uradniki so jih plumbirali. Lahke aparate so vzeli s seboj. Prof. Piccard je svojo zastavo, ki jo je vzel s seboj v stratosfero podaril predsedniku švicarskega društva za Tirolsko. On in njegov asistent sta za slučaj, da bi bila njuna rešitev nemogoča,

napravila zapiske o znanstvenih poskusih v stratosferi in sta dala navodila, kako je treba ravnati z aparati. Ta navodila sta dala v močno steklenico za konjak. Prof. Piccard je dobil

od več listov ponudbe

naj napiše članke o svojem poletu. Ameriški novinski koncern mu je

ponudil 100.000 dolarjev.

Piccard pa je odklonil vse ponudbe. Danes bo odpotoval v Inozet, kjer mu pripravljajo svečan sprejem.

Za sedaj se bo za par mesecev umaknil, da se

pripravi na svoj drugi polet.

Berlin, 30. maja. Kakor poroča »Lokal-anzeiger«, je prof. Piccard v telefonskem razgovoru z dr. Endrassom, vodjo tovarne balonov Riedinger povdarjal, da se je balon, s katerim je napravil polet v stratosfero, izbornu obnesel. Prof. Piccard je mnenja, da bo potreboval precej časa, predno bo mogel izrabiti svoje izkušnje med poletom. Glede na rezultat njegovih proučevanj bo morebiti

še enkrat poletel s balonom v stratosfero. V ostalem se prof. Piccard izraža zelo zadovoljivo o uspehih svojega poleta.

Streli v hrbet ...

Zadnje ure anarhista Schirruja, ki je hotel izvršiti atentat na Mussolinija

Rim, 30. maja. AA. O ustmrtni anarhista Schirruja je bilo izdano naslednje poročilo:

Po razglasitvi smrtne obsodbe so terorista Schirruja odvedli v zapore »Regina Coelia«. Tu je podpisal prošnjo za pomilostitev. Prošnjo niso ugodili. Ob pol 3. zjutraj ga je ravnatelj zaporov pozval, naj vstane. Schirru je nato zahteval pišmski papir, da napiše poslovilna pisma materi in svoji soprogi. Ob 3.40 so ga zvezali in odvedli v kazniški avtomobil in prepeljali v spremstvo karabinerjev in z obsežnimi varnostnimi ukrepi v trdnjavo Bracchi. Tu je že bil bataljon črnih straž 112. legije pod poveljstvom seniorja Guzzarja. Bataljon je štel 462 mož in 22 oficirjev.

Bataljon se je po prihodu Schirruja razvrstil na dvorišču trdnjave v četverkotnik, ki je bil na eni strani odprt. Tu je bila postavljena stotica za obsojenca. Komandant bataljona je zaklical »pozor«, nakar je zastopnik sodišča prečital obsodbo. Schirruja so nato zvezali na stotico. Atentator je odklonil verska tolažila.

Oddelek 24 mož, vsi dobri strelci »Sardinije«, ki so se prijavili prostovoljno, je stopil 15 korakov naprej. Poveljnik Tornaro je dal znamenje z roko. Schirru je padel naprej in bil hipoma mrtev. Zdravnik je ugotovil takojšnjo smrt.

Med izvršitvijo smrtne kazni je bilo obnašanje oficirjev in črnih straž vzorno. Bataljon se je po eksekuciji vrnil v vojašnico.

Polom petrolejske družbe v Medjimurju

Leipzig, 30. maja. Znana družba za sončajo petroleja Anton Raky v Salzgerthu je prišla v plačilne težkoe. Obveznosti trdke znašajo 3 milijone mark. Trdka ima tudi v Selnici pri Murskem središču v okraju Čakovce obsežna petrolejska ozemlja, na katerih pa so v zadnjih deset letih dobivali zelo malo petroleja. Več 100 milijonov dinarjev je bilo tukaj izdanih brez uspeha za sončajo. V zadnjih letih je bil obrat ustavljen. V industrijskih krogih so računali s plačilnimi težkoi trdke, do katerih je sedaj tudi prišlo.

Mednarodna konferenca za delo

Zeneva, 30. maja. AA. Mednarodna konferenca za delo je sklenila, da se oenujejo komisije za poedina vprašanja, tako komisija za vprašanje delovnega časa v premo govornih, sprejema dece na delo, delne revizije konvencije o zaposlitvi žensk itd. V zvezi z vprašanjem delovnega časa v promogovornih je nemški delegat zastopal stališče, da je to vprašanje splošnega značaja. Francoski delegat je zastopal nasprotno tezo.

Stavkovni pokret v Španiji

Madrid, 30. maja. Stavkovni pokret v Španiji se vedno bolj širi. Pristaniški delavci so docela ustavili delo in prisilili tudi posadke parnikov, ki prihajajo v huke, da se pridružijo njihovu pokretu. Med socialisti in komunisti se vrši ljuta borba za vodstvo delavstva in vsak s svoje strani propagirajo generalno stavko, ki bi imela izbruhiti danes.

Novi davki v Nemčiji

Berlin, 30. maja. AA. Včeraj sta predložila kancelar in finančni minister ministru ekemu evetu izredni zakon za izboljšanje nemških financ. Po poročilu listov bo ta zakon zvišal dohodninski davek od 1 na 6 odstotkov. Dalje predvideva odlok znižanje plač državnim uradnikom. Končno bodo po tem zakonu strogo zmanjšani vsi državni izdatki. Upajo, da bo država tako dobila 900 milijonov mark, kar bo dovolj za uravnoteženje državnega proračuna. Razen tega bo ostalo državi še 200 milijonov mark za razne potrebe.

Avstrijsko-nemška carinska unija pred haškim razsodiščem

Haag, 30. maja. Stalno mednarodno razsodišče bo pričelo razpravo o avstrijsko-nemški carinski uniji dne 12. julija.

Rumunska kraljica v Capriju

Rim, 30. maja. AA. Iz Napolja poročajo, da je rumunska kraljica ma: odpotovala na Capri.

Mednarodni agrarni kongres v Pragi

Razpravljal bo o važnih sodobnih agrarnih problemih — Delegacijo naše države vodi dr. Frangeš

Beograd, 30. maja. Od 5. do 8. junija se bo v Pragi vršil 15. mednarodni agrarni kongres pod pokroviteljstvom predsednika českoslovaške republike dr. Masaryka. Kongresa se bodo udeležili zastopniki velikega števila agrarnih in nekaterih industrijskih držav.

Naša delegacija za ta kongres je že sestavljena iz uglednih kmetijskih strokovnjakov. Kot zastopniki države so v njej bivši minister dr. Oton Frangeš, profesor beograjske univerze Aleksander Stebut in načelnik v ministertvu za kmetijstvo dr. Ljudevit Prohaska, kot zastopniki beograjske poljedelske fakultete profesorji dr. Tanasije Mitrović, dr. Nikolić in dr. Milan Kristof, kot zastopniki zagrebške poljedelske fakultete prof. dr. Ulmansk, dr. Alojz Tavčar in dr. Koudeika, kot zastopniki Udruženja jugoslovenskih agronomov inženjerji Joca Pogulic, Viktor Nemčacin, dr. Pavle Vukasović in dr. Stevan Nikolić, razen teh pa bodo zastopali posamezne bavovine načelniki kmetijskih oddelkov.

Kongres bo odprt s svečano sejo 5. junija ob 10. popoldne. Organizacijo kongresa vodi poseben odbor, v katerem so bivši českoslovaški minister prof. dr. Vladislav Brdlik in mnogi znanstveniki svetovnega slovesa. Na prvi seji kongresa bodo razpravljali o agrarni politiki in kmetijskem gospodarstvu. Naš delegat dr. Frangeš bo referiral o možnosti kmetijske produkcije samo v gotovih državah zaradi dosege ravnotežja med ponudbo in potrebo kmetijskih proizvodov. Koreferenta sta Tavčar in dr. Vukasović.

Na dnevnem redu kongresa so mnoga vprašanja posebne važnosti za kmetijstvo

naše države. Razpravljalo se bo o najracionalnejših smereh dela za pospeševanje agrarne produkcije, o cenah agrarnih proizvodov, o zadržni vzgoji prebivalstva in drugih važnih kmetijskih vprašanjih.

Udeležba CSR pri avstrijskem posojilu

Praga, 30. maja. Českoslovaška Narodna banka je pripravljena sodelovati pri deviznem kreditu za Avstrijo. Od skupne vsote bi prevzela 3.850.000 šilingov.

Krvavi spopadi med hitlerjevci in komunisti

Bochum, 30. maja. V četrtak zvečer je prišlo do krvavih spopadov med narodnimi socialisti in komunisti. Tri osebe so bile ubite, 10 težko, mnogo pa lahko ranjenih.

Berlin, 30. maja. AA. V vestfalskem mestu Hagen so bili pri spopadu med komunisti in narodnimi socialisti ubiti trije demonstranti. Več 100 komunistov je skušalo razbiti shod hitlerjevcev, nakar je nastal med obema strankama krvav pretep. Ti dogodki dokazujejo veliko napetost med političnimi strankami v Nemčiji.

Stavka tekstilnega delavstva v Franciji

Pariz, 30. maja. AA. V severni Franciji je izbruhnila stavka tekstilnega delavstva. V stavko je poseglo 118.000 delavcev. Pogajanja so se razbila. Delodajalci zahtevajo 3% znižanje mezd, zastopniki strokovne zveze pa vztrajajo na dosedanji tarifi, ki velja do 1. avgusta.

Znamenja razorožitve

Anglija gradi male križarke po 5000 ton, ki bodo nadomestile zastarele vojne ladje

London, 30. maja. Angleška vojna mornarica namerava uvesti nov tip vojnih ladij. Gre za novo vrsto malih križark, ki bi imele samo po 5000 ton, igrale pa bi dvojno vlogo. Vršile bi dosedanje naloge vojnih križark, obenem pa vlogo patrolnih čolnov. Pogon je urejen na turbine, tako da lahko dosežejo izredno hitrost. Vsaka tak ladja stane milijon funtov šterlingov. Če se bodo poizkusi dobro obnesli, nameravajo zgraditi veliko število takih parnikov, ki bi nadomestili zastarele tipe vojnih ladij.

Pojasnjeni zagonetni pariški zločini

Umor Filipa Dodea in milijonska tatvina dragocenosti — Senzacijska samooobtožba francoskega kaznenca

Pariz, 30. maja. Francoski dijak Eduard Achouard, ki je obsojen zaradi raznih tatvin in pustolovščin na večletno ječo in je dosedaj predsedel v kaznišču že štiri leta, je poslal državnemu tožilcu pismo, v katerem priznava razne nove zločine, ki so bili dosedaj še popolnoma nepojasneni. Tako priznava med drugim, da je pred leti on umoril 15letnega sina voditelja rojalistov Filipa Dodea. On trdi, da je kot član mednarodne anarhistične skupine dobil na-

log, da izvrši smrtno kazen nad Dodeom. Dode sam je pripadal anarhistični skupini. Zvabil ga je v neko klet in ga tam umoril. Leta 1927. pa je izvršil doslej še nepojasnjeno tatvino dragocenosti v nekem hotelu, kjer je izginilo egiptovskemu poslaniku Fakripaši dragocenosti v skupni vrednosti 1.200.000 frankov. Sodišče je dalo Achouarda preiskati po psihijatriji, ki pa so izjavili, da je docela normalen in da so njegove samooobtožbe verjetne.

Rekordni polet iz Indije v Anglijo

London, 30. maja. AA. Letalec John Gierison je dosegel te dni nov letalski rekord za polet iz Indije v Anglijo. Preletel je z lahkim hidroplanom 5000 milj dolgo pot iz Karachija v Lympe v 4 in pol dneva. Gierison je letalski častnik v Indiji. Letel je s svojim letalom tupa »Gypsypmuth«. Gierison ni imel namena doseči nov rekord. Uporabil je pa hotel »lepo vreme, da poleti v Anglijo na dopust in se vrne domov čimprej. Razen brzotjavke, ki jo je oddal v Perziji, niso o njem ničesar

vedeli, dokler ni pristal na letališču Lympe. V četrtak je preletel iz Sofije v Anglijo 1110 milj.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Ljubljanska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Amsterdam 22.805, Berlin 13.47, Bruselj 789.6, Budimpešta 989.16, Curih 1096.5, Dunaj 796.61, London 275.83, Newyork 56.89, Pariz 231.94, Praga 167.99, Trst 296.85.

Sila in bogastvo naše domovine

Otvoritev izredno zanimive in poučne razstave Centralnega Presbira

Ljubljana, 30. maja. Splošno zanimanje za napredek naše države je privabilo davi ob 9. v Jakopičev paviljon na razstavo Centralnega Presbira o razvoju naše kraljevine od 1919 do 1930 izredno mnogo najodličnejšega občinstva, med katerimi smo opazili bana dr. Marušiča z načelniki banske uprave dr. Marsona in drugimi, komandanta divizije generala Bogoljuba Ilića s soprogo, škola dr. Rožmana, predsednika viš. dež. sodišča dr. Regine, podžupana Jareca, zastopnika ZTO dr. Plessa, zastopnika advokatske komore dr. Zirovnika, načelnika glavnega kolodvora g. Ladvika, ravnatelja oddelka za tujski promet Narte Velikonja, prosvetnega šefa dr. Lončarja, direktorja Trgovske akademije dr. Pirjeve, predsednika konzorcijskega »Jutrac« načelnika Ribnikarja, predsednika udruženja jugoslovenskih novinarjev g. Stanka Viranta, načelnika direktorije državnih železnic dr. Faturja, državnega pravdnika Ogorenta in viš. državnega pravdnika dr. Grassellija, v zastopstvu rektorja dekana dr. Hinterlehnerja z dekanom dr. Slavčičem, direktorja podružnice Poštnice hranilnice dr. Vidmarja, rudarskega glavarja ing. Stegnarja, upravnika Narodne banke Gregoriča, staroste Sokola Kajzelja, češkoslovaške konzula ing. Sevljaka, avstrijskega konzula dr. Pleinertza, italijanskega generalnega konzula Binaldija, francoskega konzula Neuvillea, predsednika Pokojninskega zavoda Vrtoveca z direktorjem dr. Sagadinom, evangelijskega župnika g. Beckerja, tajnika Zveze industrijskecev ing. Sukljeta, predsednika OUZD dr. Kreka z direktorjem dr. Bohinjem, predsednika društva denarnih zavodov dr. Slokarja, predsednika Glasbene Matice dr. Ravniharja, predsednika SPD dr. Tominka, starosta ljubljanske sokolske župe dr. Pipenbacherja, direktorja policije Kerševana, generalnega direktorja Putnika Siroševiča iz Beograda, ravnatelja Zveze za tujski promet Pinterja, ravnatelja Narodnega muzeja dr. Mala, ki so mnogi prišli s svojimi damami.

Goste sta sprejemala vodja razstave g. Milovič od Presbira iz Beograda in g. Zobeč, šef Presbira banske uprave. Ko so se gostje zbrali, jih je g. Milovič ogovoril s pozdravom in izjavil, da ima razstava, ki je v inozemstvu dosegla največje uspehe, tri naloge. Pokaže naj inozemstvu, ki je bilo doslej navezano le na poročila pri časopisju, efektivno stanje države, z neovrgljivimi številkami. Uspeh razstave in porast ugleda naše države dokazuje to predvsem novo stabilizacijsko poročilo. Nam v državi, ki tako pretirano hvalimo vse tuje in omalovažujemo domače, naj bo pa država v vzpodbudo, koliko je bilo v teh letih mogoče napraviti, zlasti pa naj razstava pokaže mladini, kakšna velika in hvaležna naloga nas čaka. Razstava naj nas prepriča, da nismo več hlapi svojih sosedov in drugih držav, gotovo smo pa v zadnjih letih napredovali s takim razmahom in tako hitro, da nas obdaja ves svet. Tretji namen razstave je pa prošnja banem in upravam in županstvom, da po vzoru te razstave prirejajo podobne razstave in najmarljivše zbirajo podatke iz najrazličnejših panog javnega reda. Končno se je govornik zahvalil še g. banu in zastopniku župana za pomoč pri prireditvi razstave, ter naprosil g. bana, naj razstavo odpre. Ban g. dr. Marušič je spregovoril:

Gospoda! Čast mi je otvoriti s današnjim dnem razstavo Centralnega Presbira predsedništva ministrskega sveta v Ljubljani. Pripominjam, da se je prva oficijelna razstava priredila v septembru mesecu lanskega leta v Zenevi, kjer je zaznamovala velik uspeh. Nato je Presbiro priredil razstavo v drugih banovinah ter je povsod vzbudil veliko zanimanje. Razstava prikazuje razvoj kraljevine Jugoslavije tako v kulturnem kakor tudi v gospodarskem oziru v letih 1919 do 1929.

Iz podatkov, ki jih navaja razstava za Dravsko banovino, je razvidno, da je Dravska banovina v teku decenije v vseh panogah civilizacije silno napredovala. Naj omenjam le nekatere najvažnejše momente.

Tako je na primer bilo v letu 1919 nov in revij 60, v letu 1929 pa 166; dalje je treba omeniti ustanovitve univerze Kralja Aleksandra I. v Ljubljani; srednje in meščanske šole zaznamujejo porast od 28 na 62; število osnovnih šol je naraslo od 706 na 869.

Na področju higijene je napravila Dravska banovina v teku 10 let silen korak: Tako se je ustanovil v Ljubljani Higijenski zavod, ki deluje za asanacijo na deželi ter uspešno vrši higijensko propagandno delo s higijenskim tečajem in higijenskim razstavami; dalje je omeniti ustanovitve zdravstvenih domov v Celju, Mariboru, Lukovici, Trzinu, ter Cerkljah ob Krki, končno ustanovitve Zavoda za socialno higijensko zaščito dece v Ljubljani ter šolske poliklinike v Ljubljani. V področju kurativne medicine je omeniti ustanovitve zdravilišča v Topolšici, sanatorija na Golniku ter bolnice za ženske bolezni v Ljubljani.

Gospodarstvo Dravske banovine se je v teku 10 let zelo dvignilo ter od leta do leta napredovalo; tako je poraslo število trgovskih obratovnic v teku 10 let od 5000 na 13.800, obrtnih obratovnic od 15.700 na 31.800, veleindustrijskih obratov od 280 na 530, pa tudi kapaciteta posrednih industrij se je zelo povečala, predvsem tekstilne, papirne, lesne, kožarske, živilske in kemične industrije in sicer za 100 do 1000%; premoženje rudarstva se je razširilo, deloma so se otvorili novi rudniki; tujski promet je narasel od 3000 pred desetimi leti na 70.000 v letu 1929.

Povdariti je potrebno tudi zboljšanje kmetijskega in gozdarskega gospodarstva, osobito z ustanovitvijo raznih zadrug ter raznih kmetijskih šol. V tej zvezi omenjam tudi za kmetijsko gospodarstvo ustanovitve velevažnega državnega veterinarskega bakteriološkega zavoda v Ljubljani.

V prometnem oziru naj še omenim zboljšanje stanja državnih cest kakor tudi nedržavnih cest in potov; novih nedržavnih cest se je zgradilo za 158 km; železniško omrežje pa se je zboljšalo ter spopolnilo z zgraditvijo železnice Rogatec—Krapina in železnice Ormož—Ljutomer—Murska Sobota.

Ti podatki prikazujejo ogromen napredek Dravske banovine v teku desetih let, ki je bil dosežen s skupnim naporom vlade in prebivalstva; gospodarski in duhovni razmah Dravske banovine je bil pač mogoč v tem silnem obsegu samo v okviru kraljevine Jugoslavije, ker je šele z osvoboditvijo slovenski del trojnega naroda našel možnost vsestranskega udejstvovanja.

Naš narod je srečen, da ima na čelu vladarja, kateri ga je preko vseh bivših strankarskih sporov z močno roko in jasnim pogledom v bodočnost vodil k napredku in ki je dosegel, da je Jugoslavija močna na znotraj in spoštovana na zunanje.

Otvorjam razstavo z željo, da bi se iz nje naučili, kaj vse lahko dosežemo s silnim sodelovanjem ter da bi nam vsem dala močno pobudo, da tudi v bodoče posvetimo svoje sile za srečo in napredek naroda — za kralja in domovino.

Vsi navzoči so govor bana pozdravili s najtoplejšim odobravanjem ter si pod vodstvom g. Miloviča in g. Zobeča ogledali razstavo, ki je res nazorna in poučna tako, da bi jo moral prav natanko ogledati vsakdo, ki ima kaj ljubezni do svoje države. Še bolj poučna je pa razstava za dvomljivce o sili in bogastvu naše domovine.

Danes pri vseh predstavah ob globoko znižanih cenah

načelnik čarobnih arif in nepozabne vsebine!

POT K SLAVI

Richard Tauber

Danes ob 4. pol 8. in 9. uri in jutri v nedeljo ob 3., 5.7. in 9. uri

Elitni kino Matica

Iz gledališke pisarne

DRAMA

Poslednja vzporeditev Klubovne igre v treh »X Y Z« bo v letošnji sezoni drveni ob 20. uri. Igrajo: gđna. Slavčeva in gg. Jan, Železnik, Jerman in Lipah. Režija: Milan Skrbinšek. Predstava je za abonente reda A.

»Pri belem konfliktu«, izredno zabavna veseliga, se vzporedi poslednji v letošnji sezoni v nedeljo dne 31. t. m. zvečer. Predstava je po znižanih cenah, izven abonmana.

OPERA

Danes se vzporedi prvič v letošnji sezoni Beethovnova opera »Fidelio«. V partiji Florestana gostuje g. Šimenc, ki se ta večer poslovi za dogleden čas od svojih ljubljanskih prijateljev in oboževalcev. Za bodočo sezono je pogodbeno obvezan za Beograd in Zagreb — Ljubljana bo zopet prikrajšana in to v sled nezadostnega interesa publike. V »Fidelio« nastopi poleg odličnega gosta tudi naš Križaj kot Rocco, Leonoro kreira ga. Thierryjeva, Don Pizarra poje g. Primožič, Don Fernand g. Grba, Marcellino ga. Ribičeva, Jaquin — g. Mohorič itd. Dirigent ravnatelj Polič. Predstava je za red C.

V nedeljo se ponovi opereta »Oj ta prešmetana ljubica« kot poslednja ljudska predstava po znižanih cenah. Dirigira dr. Švara. Izven abonmana.

Čitate ilustrovano revijo »ŽIVLJENJE IN SVET«

Nov cestno-policijski red v Ljubljani

Osnutek, o katerem bodo končnoveljavno sklepali pristojni odseki

Ljubljana, 30. maja. Ljubljanskemu občinskemu svetu je bil na zadnji seji predložen osnutek novega cestno-policijskega reda za Ljubljano. Ker je bilo prijavišnih več izpremenljivih predlogov, se je na predlog župana dr. Pucca razprava o tem osnutku odgodila ter so se policijsko-zdravstveni, obrtni in gradbeni odsek pooblastili, da o njem končnoveljavno sklepajo. Po anketi pri banski upravi o novem cestnem policijskem redu za Ljubljano ga bo mestno načelstvo še enkrat predložilo občinskemu svetu v odobritev. Ker vsebuje osnutek novega ljubljanskega cestno-policijskega reda razne novosti, ki zanimajo tudi široko javnost, ga bomo objavili v celoti.

I. Oddelek:
O varnosti svobodnega prometa na javnih cestah, potih in trgih.

A. Varni promet.

1. Vozila.

Vozila v smislu tega reda so vsa ona prometna sredstva, ki jih poganjajo ljudje, vlečejo živali, ali gonijo motorji, v kolikor se ta vozila ne gibljejo na tračnicah.

Smer vožnje in načina vožnje.

Vsa vozila se smejo premikati po desni polovici cestišča v smeri vožnje; izogibati se pa morajo na desno, prehitevanje pa na levo. — Sekati ovinke ali križišča je prepovedano.

Vozna cesta.

Vozni promet je dovoljen po določenih cestah, ulicah in potih. Po hodnikih, pešpotih, javnih nasadih, ki so označeni kot zavorniki, se ne sme voziti.

Kjer je z javnim razglasom promet povsem zabranjen, ali samo v eni smeri dovoljen, se morajo vozniki tej odredbi nepogotno pokoriti.

Ogibanje in prehitevanje.

Ogibati se je praviloma na polovico tira. Le vojaštvu, obhodom, pogrebom in drugim sprevedom, poštnim, škroplilnim in reševalnim vozovom ter vozovom električne cestne železnice se morajo nasproti prihajajoči in pred njimi vozeča vozila ogibati na ves tir; ako pa bi za to ne bilo dovolj prostora, morajo vozniki ostati na skrajni meji ceste, dokler ne odide mimo spreved ali voz.

Gasilnim in reševalnim vozovom se morajo na dano znamenje ogniti tudi vojaštvu, obhodu, sprevidi in drugi vozovi.

Lahki, neotvorjeni vozovi se morajo ogniti otovorjenim vozovom, ako je dovolj prostora, na ves tir. Prav tako morajo po strmih cestah navzgor vozeči ogibati se navzdol vozečim.

Prehitevanje.

Prehitevanje je dovoljeno samo tedaj, ako ni ožročen varnost osebe ali imetja, ako prednji voz korakoma ali v majnem diru vozi, ako je pred njim dovolj prostora in kadar ne prihaja nasproti nobeno vozilo. Prehitevanje se ne sme v diru.

Obratovanje vozov.

Obratovanje vozov v ozkih in strmih ulicah je nepogojno prepovedano; v drugih ulicah je dovoljeno le takrat, če se radi tega ne ovira cestni promet.

Postavljanje vozov na sredi ceste.

Z vozovi postajati na sredi ceste, na mostovih, na prehodih, ki so namenjeni za pešce in na križpotih ni dovoljeno. Kdor želi z vozom postati, zapeljati ga mora tik hodnika ali pešpoti in sicer vedno na desno stran cestišča v smeri vožnje.

Ustavljanje ni dovoljeno, ako stoji na drugi strani ceste v isti višini že en voz.

Postavljanje.

Postavljanje z vozili je prepovedano na križiščih, na postajah električne cestne železnice in sploh postajališčih vozil, ki služijo javnemu prometu, dalje na vogalih cest, na mostovih, prelazih, podvozih in močnih ovinkih in sploh povsod, kjer bi bila ožročen osebna varnost, varnost imetja ali kjer bi bil oviran promet.

Vendar pa se morajo vsa vozila ustaviti pred postajališčem cestne železnice, kadar privozi tramvaj na postajo in potakati, da vsi potniki vstopijo oziroma izstopijo (kjer izstopajo in vstopajo na cestišču).

Postavljanje na železniških prelazih.

Kadar se železniški prehod zapre s prečnicami ali se prihod vlaka naznanja, ne smejo se vozila, jezdec in gnanja živina postaviti približno prečnici in se je treba v tem pogledu pokoriti doličenim ukazom pazniškega osebja. Tudi takrat, kadar se prečnice odpro, ni dovoljeno postajati na preči. Uvoz v ozko ulico.

V ulico, kjer ni prostora za dva vzporedna vozila, sme šele kreniti, kadar se voznik prepriča, da ne pride nobeden voz nasproti. Ako se pa v takih ulicah srečata dva vozova, potem se mora prazni voz otovorjenemu ogniti na desno stran tik hodnika ali pešpoti in tamkaj stati toliko časa, da odide otovorjeni voz. Če ni prostora niti za dva voza, tedaj je prazni voz poriniti nazaj.

Voznja po redu.

Kadar za več voz, proti istemu mestu vozečih, oblastvo določi vrstni red, ali kadar tak red sam ob sebi nastane, morajo se na novo prihajajoči vozovi pridružiti zadnjemu vozu, ter ni dovoljeno iz reda izstopati, vozove prehitevati ali se v vrstni red riniti.

Nagla in nepravilna vožnja.

Nagla in nepravilna vožnja se kaznuje po določenih tega cestno-policijskega reda, ako niso dani pogoji za sodno kazensko postopanje.

Porivanje vozil s dvorišča na cesto.

Vprežena ali nevpregnena vozila porivati ali pogajati z dvorišča na cesto je dovoljeno le tako, da je pri izhodu na ulico oseba, ki opozarja ljudi na bližajoči se voz.

Razdelitev in prevrstitev tovara na vozu. Tovor bodi tako razdeljen ter pritrjen, da ne more pasti z voza. Tudi se ne sme vlačiti po tleh.

Splošna svojstva voznikov. Voznik mora imeti vsaj 18 let ter mora znati voziti in ravnati z živino.

Vsak vozač mora poznati znake, s katerimi varnostni organi urejujejo promet ter se mora tem znakom in vsem drugim prometnim odredbam brezpogojno pokoriti.

Vozniki, kateri spe med vožnjo na javni cesti ali se opijajo, se kaznujejo. Pijane voznike je brezpogojno ustaviti in odstraniti od vozila.

Ustavljanje vozil in nezgoda.

Vsak vozač mora na zahtevo varnostnih organov takoj ustaviti svoje vozilo; isto mora storiti, ako je s svojim vozilom poškodoval kako osebo ali stvar.

Če je vozač povzročil nezgodo, mora posrečencu po možnosti nuditi vso potrebno pomoč.

Prometne omejitve.

Pristojno oblastvo lahko iz varnostnih in prometnih ozirov javni vozni promet v gotovih ulicah ali popolnoma prepove ali omeji.

Začetkom in koncem ulice morajo biti take omejitve na primeren način razglašene.

Prepoved preobremenitve vozil.

Splošno je dovoljeno prevažati v vozilih le toliko oseb, kolikor je sedežev, odnosno ono število potnikov, ki ga je oblastvo dovolilo prevažati.

Vožnja po tiru električne cestne železnice. Vsaka vožnja po tiru električne cestne železnice je strogo prepovedana v kolikor ni neobhodno potrebna (radi izogibanja).

a) Motorna vozila.

Splošna določila.

Za vožnjo z motornimi vozili veljajo v splošnem v to svrhu izdani posebni zakoni in uredba, to je, ministrske naredbe z dne 28. IV. 1910, drž. zak. št. 81 in uredba o zaščiti javnih cest in varnosti prometa na njih z dne 6. VI. 1929, Uradni list 273/64 ter določila kazenskega zakonika z dne 27. I. 1929, št. 6401 ter končno določila tega policijskega reda.

Dopustna brzina.

Največja dopustna brzina za vsa motorna vozila znaša v ljubljanskem policijskem okolišču 15 km na uro; na križiščih, ozkih in zelo prometnih ulicah, na ovinkih, mostovih, v strmih ulicah, pred šolami in bolnišnicami, na železniških prehodih, kakor tudi v meglji in slabo razsvetljenih ulicah, se mora ta brzina primerno zmanjšati. Ta omejitev glede brzine pa ne velja za rešilne in gasilne avtomobile v nujnih primerih, vedno pa morajo tudi ti vozovi voziti z največjo pazljivostjo in tudi nikdar več, kot z brzi 30 km.

Razsvetljiva vozila.

Vsako motorno vozilo mora biti opremljeno s predaj z dvema belima, zadaj z eno rdečo lučjo. Svetilke morajo biti tako nameštene, da dobro razsvetljujejo event. označbe. Pri dvokolesnih motokikih brez priklole zadostuje s predaj ena luč.

Uporaba žarometov (reflektorjev) je prepovedana.

Evidenčne označbe.

Evidenčne označbe morajo biti vedno vidno in čitljive ter temeljito označene od prahu in blata.

Označanje smeri vožnje.

Na križiščih mora voznik motornega vozila označiti smer vožnje potom svetlobnih znakov. Motorna vozila, ki niso opremljena s svetlobnimi znaki, si jih morajo do konca leta 1931 nabaviti. Dotlej pa morajo označevati smer vožnje s trobljo in sicer: en kratek signal znači naravnost, dva kratka na desno, trije na levo. Ustavitelj vozila en dolg in kratek signal.

Ispuh.

Ispuhi motornih vozil morajo biti opremljeni z dušilcem.

Vsak čezmeren in nepotreben ropot je kazniv, enako tudi širjenje dima ali smrada.

Dokumenti vozačev.

Vsak vozač mora imeti s seboj šofersko vozno dopustilo, spritevalo o preizkušnji in potrdilo o plačilu letne državne takse na motorna vozila.

Vzdrževanje varnostnih naprav.

Lastniki in vozniki motornih vozil so odgovorni za brezhibno stanje onih bistvenih naprav vozila, ki so važna za njega varno obratovanje. Lastniki so dalje odgovorni za to, da vodijo vozila le take osebe, ki jim je to po predpisih dovoljeno.

Dirke.

Dirke z motornimi vozili so v ljubljanskem policijskem okolišču prepovedane. Puščanje motornih vozil na javnih cestah. Motorna vozila se smejo za daljšo dobo puščati brez nadzorstva samo na takih cestah, kjer je to izredno dovoljeno. Pa tudi v tem primeru mora vozač ustaviti motor, pritegniti zavore in sploh poskrbeti, da nihče ne more spraviti vozila v tek.

Signalne naprave.

Vsak avtomobil mora biti opremljen vsaj z dvema signalnima napravama. Prepovedana pa je raba piščalk in siren ter onih posebnih signalov, ki jih uporabljajo dvorni, gasilni in rešilni avtomobili.

b) Vozni promet z vprežno živino.

Vodstvo vprežne živine.

Vozovi, v katere je vprežena živina, naj imajo za voznika sedež, s katerega more videti na vse strani. Sedež bodi v dobrem stanju in tako pritrjen, da je vozniku varno in trdno opiralnice.

Ako voznik ne vodi vprežne živine s seboj, mora hoditi peš na desni strani vprege.

Razsvetljiva vozila.

Vozovi, ki so namenjeni za vožnjo oseb v mestu, morajo biti v času javne učne razsvetljave opremljeni z dvema gorečima svetilkama. Svetilke naj bodo pritrjene na sprednjih straneh voza, morajo biti v dobrem stanju in imeti svetlo belo luč.

Drugi vozovi (tovorni itd.) morajo imeti vsaj eno luč, ki naj bo pritrjena na levi strani vozila.

Označenje voz.

Vsako vozilo mora imeti pravilno zavoro, ki deluje na zadnji kolesi. Uporabljati colko in privezovati zadnji kolesi na vozilo je prepovedano. (Dalje prihodnjiš).

Naj nihče ne zamudi izredne prilike, ogledati si na vselejmu v H paviljonu ogromno jajce s petelinom, ki ga je kot simbol »Jajnin« razstavilo v reklamne svrhe domače podjetje tovarna testenin »PEKATETE«.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Sobota, 30. maja 1931, katoličani: Ferdinand, pravoslavni: 17. maja, Milica.

Jutri: Nedelja, 31. maja 1931, katoličani: Sv. Trojica, pravoslavni: 18. maja, Duhovi.

DANASNJE PRIREDITVE

Drama: XYZ. A. Opera: Fidelio. C. Kino Matica: Pot k slavi. Kine Ideal: Grof Monte Cristo II. del. Sentjakovski gledališki oder: Bunbury. PRIREDITVE V NEDELJO Drama: Pri belem konfliktu. Opera: Oj ta prešmetana ljubica. Kino Matica: Pot k slavi. Kine Ideal: Pat in Patachon. Nogometna tekma Ilirija: Gradjanski št. 17.45 na igrišču Ilirije.

DEŽURNE LEKARNE

Danes in jutri: Bohine, Rimska cesta; Leustek, Resljeva cesta; Kmet, Dunajska cesta.

Umetnostna razstava v Celju

Celje, 23. maja.

Na binokostni ponedeljek je bila zaključena razstava slovenske umetnosti v Celju, ki je bila odprta 17. t. m. Obisk je bil nenačrtovano dober, saj si je lepo razstavo ogledalo 722 oseb, kar je pač mnogo, če računamo, da razstave v ljubljanskem Jakopičevem paviljonu, ki trajajo po ves mesec, obišče povprečno le po 600 oseb, kar dokazuje, da Celjani ne zastajajo za Ljubljano, kar se pa tiče nakupov, jo pa gotovo presega. Prodanih je bilo namreč 12 umetnin in sicer Dolinarjev »Sejalec«, ki ga je kupila celjska mestna občina, Rihard Jakopič je prodal načrt za vežo mestne hiše na Ahaceljevi cesti Celjski posojilnici, »Brezec«, primariju dr. Rajšpu, mestna občina celjska je pa kupila tudi še njegovo »Hrvatko Zagorje«. Zdravnik dr. Hočevar je kupil Jamine »Kraje na Kulpic« in »Perice« Anica Zupančeve ter Tratinikovo »Strast«. Dr. Pinter je kupil akvarel Avgusta Santel »Gorica iz starega mesta« in eno Tratinikovo risbo. Veletrgovec Gorčar je postal srečni lastnik krasnega tihotižja s kaktejami Anice Zupančeve, Maksim Gaspari je pa oddal »Mlado Bredco« lesenemu trgovcu Palovcu iz Savinjske doline, »Legendo« pa g. Sadarju, trgovcu z zlatino v Celju.

Za razstavo imata posebne zasloge g. Kos, trgovec z umetninami iz Ljubljane, in pa najemnik hotela Union v Celju g. Majcen, ki je dal dvorano brezplačno na razpolago. Prav posebno so se pa ob razstavi izkazali takozvani Celjani nemške narodnosti, ki so se silovito pehali, da bi bili dobili razstavo nemških umetnin v Celje, na to razstavo pa ni bilo niti enega celjskega nemškega kulturonoša, čeprav Slovenci polnijo njih trgovine in jim nosijo denar za nakup nemških umetnin. Če v Celju priredi tudi najobskurnejši Nemec kak koncert, je vedno že nekaj dni prej popolnoma razprodan, zato se nemškutarska gospoda ne more izgovarjati z gospodarsko krizo, ki jo jim prav uspešno lajšajo slovenski meščani in okoličani. Umetnostna razstava nas je torej naučila tudi tega, da smo se motili o kulturnem poslanstvu naših rojakov, ki jim za napredek slovenske kulture ni prav nič, pač pa edinole za slovenski denar.

Iz Tržiča

— Račun o svojem delu bo podal jutri pevski zbor Bralnega društva v Trzinu, ki priredi ta dan svoj pomladanski koncert v telovadnici meščanske šole pod vodstvom g. Albina Lajovicja. Z rednimi pevskimi vajami je prišel zbor letos precej pozno, šele po novem letu, zato pade tudi ta koncert že nekoliko iz sezone. Vendar pa kljub temu pričakujejo pevci in pevke, da bo obisk koncerta prav dober. Na sporedno koncerta so možki, mešani in ženski zbori od slovenskih in drugih slovanskih skladateljev. Posebno opozarjamo na krasen možki zbor od Vilharja »Na Ozalji graduc« z baritonovim in sopranskim solom. Skladba je izšla v publikacijah Glasbene Matice 1. 1922, in ni bila še dostikrat izvajana. Mešani zbor zapoje same krajše skladbe, ki so povečini izšle v Zborih. Ženski zbor se predstavi s Prelovcem »Ko so fantje proti vasi šli«. Po daljšem odmoru bomo pozdravili na koncertnih deskah zopet salonski orkester pod taktirko g. Kerneca. Izvajal bo A. Dvorakovo »Uspavanko« in Slovenski ples št. 2. Ker si je meščanska šola nabavila nov izvrsten koncertni klavir znamke »Lauberg« bo gotovo nudil koncert prvovrsten užitek. Trudoljubnost tržičkih pevcev pa zasluži na vsak način polno dvorano. Vstopnice se dobe v predprodaji v trgovini F. Globočnik in na večer pri blagajni.

Enajstič je odprl naš velesejem svoja vrata

Svečana otvoritev XI. mednarodnega vzorčnega velesejma — Pomembni govor bana dr. Marušiča in predsednika velesejma F. Bonača

Ljubljana, 30. maja.

Enajstič je odprl danes naš velesejem vrata množicam svojih razstavljalcev in obiskovalcev, v drugo desetletje svojega plodonosnega delovanja je stopila ta naša odlična gospodarska ustanova. Resničnost pregovora, da iz malega raste veliko, se je malokje pokazala tako lepo, kakor na našem velesejmu. Iz skromnih začetkov in z več kot s skromnimi sredstvi ustanovljen, se je že prva leta mogočno razmahnil in dosegel v 10 letih svojega obstoja višino, na kateri niso niti mnogo starejši velesejmi večjih mest, kakor je Ljubljana.

Mnogo podrobnega dela in požrtvovalnosti je bilo treba, da je postavilo spretno vodstvo z marljivim osebjem naš velesejem na trdne noge. In intenzivnost dela ne sme pojenjati, čeprav so uspehi že očividni.

F. Bonač, predsednik velesejma

Muzet, francoski trgovski ataše iz Beograda, g. Giovanni Miletta, delegat velesejma iz Barija v Italiji, g. Radulović, svetnik ministrstva financ iz Beograda, g. Vargazon za združenje rezervnih oficirjev, direktor podružnice Poštne hranilnice dr. Vidmar, univ. profesor dr. Ujčić, dr. Slavič, prof. Znidaršič in drugi, predsednik viš. dež. sodišča dr. Rogina, viš. državni pravnik dr. Grasselli, evangelijski župnik g. Becker, predsednik konzorcija »Jutra« načelnik g. Ribnikar, predsednik Pokojniškega zavoda gospod Vrtovec z direktorjem dr. Sagadinom, tajnik Zveze industrijalcev ing. Suklje, starosta Jugoslovenske gasilske zveze g. Josip Turk, predsednik Zveze obrtnih zadrug g. Rebek, predsednik Zveze trgovskih gremijev g. J. Kavčič, predsednik OUZD g. dr. Krek z direktorjem dr. Bohinjem, starosta sokolske župe dr. Pipenbacher, starosta Sokola Ljubljane g. Kajzelj, gorenjski župan: g. Lončar iz Trbiča, g. Hafner iz Škofje Loke, g. Lavtičar iz Kranjske gore, zastopnik občine g. Lečnik iz Celja, zastopnik Maribora mag. svetnik g. Rodošek, magistratni direktor dr. Zarnik, tajnik ZTOI g. Ivan Mohorič kot zastopnik Zavoda za zunanjo trgovino v ministrstvu za trgovino in industrijo v Beogradu, ravnatelj oddelka za tujski promet g. Velikonja, občinski svetniki gg. Urbas, Šterk, Likozar, Dachs in drugi, upravnik Narodne banke g. Ivan Gregorič, direktor pošte g. A. Gregorič, direktor Trgovske akademije g. dr. Pirjevec, direktor trgovske šole g. Gogala, predsednik Glasbene Matice dr. Ravnihar, univ. profesor dr. Ogrija, zastopnik finančnega direktorja poddirektor g. Spindler, policijski direktor g. Keršovan, predsednik novinarskega združenja g. Virant, podpredsednik Delavske zbornice g. Sedej, načelnik glav-

Iskreno dobrodošlico izrekam

predstavnikom industrijskih, trgovskih, obrtnih in kmetijskih korporacij in zborov, odposlancev Zagrebskega zbora, članom našega novinarstva in sploh vam vsem, ki ste danes našli ljubi gostje.

Ljubljanski velesejem vstopa v novi decenij svojega plodonosnega udejstvovanja. Pokazal je s svojimi mnogobrojnimi prireditvami, da Ljubljana hoče in mora obdržati sloves žarišča slovenske kulture in gospodarske inicijative.

Ljubljanski velesejem je naš prerojeni mladi državi nujna potreba, ker združuje razmetane gospodarske sile, ker je izraz naše življenske moči in ker krepi kot tak nade v lepšo in svetlejšo bodočnost.

Ljubljanski velesejem poglavlja gospodarske odnose med posameznimi pokra-

Dr. M. Dular, ravnatelj velesejma

šča, da otvori XI. mednarodni vzorčni velesejem v Ljubljani.

Govor bana dr. Marušiča

Potem je spregovoril ban dr. Drago Marušič, ki je dejal:

Ljubljanski velesejem je postal stalna gospodarska institucija dravske banovine. Dejstvo, da se danes odpira nepretrgoma že enajsto leto, je dokaz ne samo, da na čelu te institucije stojijo možje, kateri s smotrenim delom in z vztrajnostjo, ki je predpogoj za vsaki uspeh, znajo premagati vse ovire, temveč da je Ljubljanski velesejem postal od preke potrebe za metodičen razvoj slovenskega gospodarstva.

Kadar človek stremi k gotovemu cilju, do katerega ga vodi dolga in naporna pot, je potrebno, da premeri svoje sile in da si razdeli pot v odseke ter tako od etape do etape neutrudno in vzdržoma koraka cilju nasproti. Vsaka etapa je dosežen uspeh. Ob vsaki etapi vrže pogled nazaj. Zadoščenje nad doseženim uspehom mu daje svežih sil, da ne omaga na poti, temveč da s podvojenim pogumom spe vedno bližje in bližje cilju.

Tudi cilj gospodarskega udejstvovanja je velik in težak. Gre za srečo in blagostanje naroda. Za doseg tega cilja je potreben stalni napor ter vztrajno hotenje. Da na poti ne omagamo, je potrebno, da iz doseženih uspehov črpamo nove pobude za nadaljni napredek. Velesejem je taka etapa, kjer premerimo svoje delo, kjer na podlagi medsebojnega gospodarskega spoznavanja racionaliziramo svoje napore in kjer na podlagi doseženih uspehov črpamo novih sil in nove pobude za nadaljno gospodarsko delo.

Ljubljanski velesejem je predvsem tudi revija tega, kar je ustvaril slovenski um in kar je zgradila slovenska roka. Očividno je, da mora odsejati radi tega gospodarsko in socialno strukturo ljudstva, ki živi v dravski banovini. To ljudstvo živi na lepi zemlji, ki pa žal vsled pretežno planin-

skega značaja nima dovolj zemlje. Zato pa je naš človek marljiv in varčen, on racionalno izkorišča gospodarske možnosti, ki mu jih nudi narava. Vodne sile in premožnosti mu omogočajo razvoj trgovine in obrti, v kmetijstvu polagoma prehaja v intenzivno pridelovanje, kjer skuša z izvršno kakovostjo pridelkov nadoknaditi ono, česar mu pije odmerjena zemlja ne dovoljuje pridelovati v veliki količini. Pri vsem tem pa je tudi vidno, da je močna in krepka Jugoslavija neobhodno potrebna slovenskemu gospodarstvu, kakor tudi slovensko gospodarstvo stremi za tem, da bo koristna komponenta pri zgradbi naše ljubljene domovine.

Ljubljanski velesejem je vsled tega tudi dokaz gospodarske solidarnosti in gospodarske vzajemnosti vseh krajev širne Jugoslavije. Končno je on primer gospodarske solidarnosti vseh narodnih slojev in dokaz, da je trajen napredek mogoč samo s harmoničnim sodelovanjem vseh narodnih sil.

Prijetna dolžnost mi je, da v imenu ministra za trgovino in industrijo g. Jurja Demetroviča, ki je po državnih poslih za držan, da osebnost velesejem, kakor tudi v svojem imenu čestitam prirediteljem na tem novem veličnem delu za gospodarski napredek Dravske banovine. Želim, da bi velesejem prinesel popoln uspeh ne samo gospodarskem pogledu, temveč tudi v poglobitvi spoznanja naše nerazdružljive solidarnosti v delu za napredek Jugoslavije in naše ljubezni do kralja in domovine.

S temi željami, pooblaščen od ministra trgovine in industrije g. Jurja Demetroviča, da ga pri otvoritvi velesejma nadomestim, proglašam s tem, da je velesejem odprt.

Govor g. bana je bil sprejet z največjim odobravanjem, nato so si pa dostojanstveniki in gostje ogledali razstavljene predmete pod vodstvom upravnega odbora in drugih funkcionarjev velesejma.

Razpoloženje pred otvoritvijo

Največji praznik za Ljubljano — Pogled po paviljonih
Letos dominirajo avtomobili in stroji

Pri nas so sejni, proščenja, zeganja, št. prav za prav tradicija in nekakšni narodni prazniki — že od njega dni. Ker smo pa tudi napredovali, in še nič koliko! — se postavljamo dandanes vsako leto z velesejmom. Če že sejem pomeni narodni praznik, kaj šele velesejem, ko je vse potencirano do superlativov, seveda z vseletnim razpoloženjem vred. Zato ne bo preveč napak, če rečemo, da je čas velesejma za Ljubljano največji praznik — o gospodarski, nje, činitelj pa ni treba niti mnogo govoriti. Kajti to se razume vse samo po sebi in itak se bo dovolj govorilo o razveseljivih dejstvih in pojavih, gospodarskih činiteljih, pomembnosti velesejma — kot pač to ni dano nam niti omeniti. Končno pa, naj je tako ali tako, je vseeno glavno — radovednost, potem šele pridejo drugi činitelji na vrsto, zato si moramo najprej velesejem nekoliko ogledati, potem šele dati posteno porcijo duška vznemirjenju in ponosu.

Kar nas je izredno vnetih prijateljev vseh ljubljanskih dogodkov, in v prvi vrsti velesejma, smo že nekaj dni skilili skozí špranje v zaprt velesejski prostor, včeraj se pa nismo mogli več vzdržati ter smo jo mahnilli kar noter pogledat, kaj se kuha in skriva ter nam pripravlja presečenje.

Včeraj je bil na velesejmu najbolj vroč dan, namreč zaradi priprav, drugače pa itak vročine nikjer ne stradam. Že Gosposvetska in Celovška cesta sta mnogo obetali, promet je bil v resnici vsemestnem, babilonski hrup, avtomobili, voznički, od vseh strani so dovažali blago, pa tudi mnogo pešcev, uslužbencev, potnikov, trgovcev in drugih je romalo na velesejem. Sicer pa ni bilo razpoloženje v splošnem ne zanj velesejma in ne v njem posebno svečano. Pa ne menda zato, ker se niso nikjer vihrale zastave kot navadno — s tem si najbrž ni nihče belil glave, kako bodo letos potegnili zastavice in napravili slavoloke nad Gosposvetsko cesto, ker je slap tramvajski elektrovod — nego zaradi vročine in prozaičnih priprav. Kajti včeraj so vlačili na velesejem še vedno največ stroje, kamor si pogledal — stroj pri stroju. Treba je naglasiti, da letošnji velesejem ni vrtnarska razstava, nič rožic ni videti in podobnih poetičnih reči — če izvzamemo še umetnostno razstavo.

Končno je pa razstava povsem v duhu časa. Tega ni treba niti mnogo dokazovati. V paviljonu J se šopirijo avtomobili, tovorni in luksuzni, in motokikli. Kaj takšnega je baš za našo Ljubljano, o kateri smo že nekajkrat tarnali, da se amerikanizira. In sploh kdo bi ne vzdihoval pred takim bliščem ter bi se ga ne lotile skušnjave. Gotovo bi rad postal marsikdo avtomobilist, pa zaradi tega ni treba niti posebne propagande za avtomobilizem... Nabaviti si motorno kolo, pa tudi ni posebna skromnost, zato se kupci gotovo ne bodo pri kupovanju posebno ženirali, češ, motorno kolo mi je bolj všeč kot avto. — V tem odelu se vse sveti do zadnjega vijaka kot vojaška puška pred pregledom. Aranzjerji so barvali na vse pretege pnevmatike in sploh so imeli polne roke dela. Zrak je bil nasičen z oljem, barvami, mendo tudi s petrolejem in bencinom. Poleg

avtomobilov je razstavljeno tudi avtomobilsko olje in podobne žvabe, ki so potrebne avtomobilom in motorjem.

Najbolj pester bo paviljon H, kar se je videlo že včeraj popoldne, četudi še ni bilo razstavljenega mnogo blaga. Koje so se bile večinoma prazne, tu in tam so jih oblačili s papirjem, nekateri so pa že izlagali blago. Tudi v tem oddelku bodo stroji, toda ne tako strahotne kot drugod, računski, pisalni in šivalni stroji. Dovolj bo dišav, parfumerija, kolonjska voda ščegeta v vsem prostoru nosove. Tu je zastopana tudi živilska industrija, makaroni, na katere opozarja veliko jajce, ki je namješeno na vrtiljem podstavku, nasproti neke parfumerije so se pa vgnezdili molčči očetje trapisti iz Rajhenburga, razstavljajo likerje in čokolado. Prav pobojno je izlagal oče stekleničke iz zabojev, v obraz je gorel, pa ne zaradi pohujšanja, ki ga je polno na levi in desni — takorekto pisana dekleta med dišavami, ljubimkanje tu in tam, kri vre, je pač vražja vročina. Da, dišave, slaščice, sladkosti, likerji, bižuterija, testenine — kaj še hočete več!

Krenemo v paviljon G. Zopet avtomobili. Stene in okna so drapirana z vijoličastim papirjem, po avtomobilih se preliva bleščeče mavrice. Okusno, kajpada, in lepota svoje vrste. Povsem v skladu, če tve delikatne stvore božajo mehke ročice. Dve dami sta namreč vneto brisali prah s karozerij, čeprav ga ni bilo več videti. Potem pa ne srečamo nič več tako nežnih motivov. Kot bi vstopil v trdo, kovinsko tovarno. Kovinska industrija, separatorji, izdelki iz raznih kovin, elektrotehnika, mlinski stroji — kamor pogledaš sami roboti, črni nestvori, bogme same resne reči. Marsikaj je še bilo treba urediti, nekaj strojev je bilo še zabiti v zabojih, skozí prenititi se med blagom ej bilo težko še suhcem, toliko ga je bilo.

V paviljonu F se nudi na prvi pogled ista slika — stroji, kovinski izdelki, toda dočim je v pav. G razstavljena predvsem kovinska industrija, je v pav. F strojna. Vrste se stroji za obdelovanje lesa, za kleparstvo, ključavničarstvo, tiskarski, pletilni in mesarski stroji, vsega blaga pa ne moreš niti na prvi pogled razpoznati. Strojniški so se ukvarjali z razpostavljajm, Nameščanje strojev ni tako enostavno, ker bodo nekateri tudi obratovali. Pred vhomod v paviljon so postavljali ogromno turbino, ki je bila vilita v Strojnih tovarnah in je že prodana. Sestavljena je iz mnogih delov. Posamezne dele so dvigali s škripčevjem, ker je turbina precej visoka.

Gremo v paviljon E, k mizarjem. Paviljon je bil še proti večeru skoraj prazen. Ženske so umivale tla, razstavljalci so pa bili redki, ki se jim je mudilo. Sicer pa z razstavljanjem pohištva ni mnogo dela, postojlo in omaro kaj kmalu postaviš, kamor je treba, samo, če jo imaš. Seveda, mizarji se hočejo zopet pokazati ter postaviti kar najbolj. Nekoliko se je to že opazilo — no, danes se tam ponuja vrsta pravcati haremov, ne sicer z odaliskami, nego z naravnost pravilničnim pohištvo, česar ni treba niti naglašati. Nazadnje je pa najbolje, da čim prej odrineš proč od

Nj. Vel. kralj Aleksander in kraljica Marija ob posetu lanske šumarsko-lovske razstave

nega kolodvora g. Ludvik, predsednik društva denarnih zavodov dr. Slokar, rudarski glavar ing. Stergar, predsednik Kmetijske družbe g. Detela z direktorjem ing. Lahom in odbornikom g. župnikom Fibrom, direktor tobačne tovarne g. Tomc, zastopnika umetnikov ga Anica Zupanc-Sodnikova in Richard Jakopič, sreski poglavar g. dr. Andrejka, podpredsednik advokatske komore g. dr. Žirovnik, predsednik obrtnega društva iz Maribora g. Ivan Kvas, direktor državnih železnic g. dr. Borko, zastopnik Jadranske Straže veletrgovce g. Stupica, predsednik notarske zbornice g. dr. Andrej Kuhar, direktor Tehniške srednje šole g. Reissner, direktor Ljubljanske kreditne banke g. Hanuš Krofta, direktor šumske uprave g. dvorni svetnik Rustja, in drugi ter mnogo odličnih dam, ki smo med njimi opazili gospo soprogo poslanika dr. Kramerja, baronico Wamboldtovo ter druge.

Govor predsednika F. Bonača

K otvoritvi se je zbrala tudi velika množica razstavljalcev in občinstva in točno ob 10. je nagovoril predsednik velesejma g. Fran Bonač zbrane goste z naslednjim govorom:

Velepoštovana gospoda!

Z današnjim dnem stopa v življenje XI. ljubljanski vzorčni velesejem, hkrati 16. prireditve v teh razstavnih prostorih. Postala je tradicija, da se vsi otvoritve velesejmov na posebno slovesen način, ki naj podčrta globoki pomen teh najjačjih manifestacij jugoslovenskega gospodarstva življenja. Kot vsako leto doslej, je tudi današnji gospodarski praznik privabil veliko število najodličnejše gospode iz vseh krajev naše ožje in širše domovine, katero s tega mesta kar najbolj prisrčno pozdravljam.

Spoštljivo pozdravljam zastopnika Nj. Vel. kralja, najvišjega pokrovitelja ljubljanskega velesejma gospoda generala Bogoljuba Iliča, g. bana dr. Draga Marušiča, prevzvišenega škofa dr. Gregorja Rožmana, g. podžupana prof. Evgena Jarca, ugledni konzularni zbor z g. generalnim konzulom dr. Pleinertom na čelu, visokopostovane zastopnike naše hrabre vojske, klera, državne uprave in avtonomnih občin.

jinami, poživlja medsebojno trgovino in pospešuje zdravo tekmovanje med izdelki domačih obratov in onimi iz inozemstva.

Velesejem s svojo bogato razstavo, plod marljivega dela domačih rok, pa tudi dviga državljansko in stanovsko zavest in baša nam je močno potrebna. Čas je, da se naš narod zave, da je svoboden, da ne robuje več na domači grudi. Zavedati se moramo, da smo zdaj svoji gospode na svoji zemlji, da smo zdravi, za napredkom stremenje narod, katerega je narava obdala s tolikimi darovi, da lahko tekmuje mo z drugimi zapadnimi narodi v borbi za obstanek. Ponosni moramo biti, da smo Jugoslovenci.

Posledice že več let trajajoče svetovne gospodarske krize čuti tudi naša država dovolj težko, kljub temu, da je pretežno agrarnega značaja. Reči pa moram, da vendar ne gledam z nezaupanjem v bodočnost. Enotna zakonodaja in žilavo prizadevanje naše vlade, da omili krizo in ojači gospodarstvo, so nam porok, da bomo srečno preživeli tudi sejanje težke čase. Velik korak h konsolidaciji pomeni nedavno zaključeno zunanje posojilo in zakon o stabilizaciji dinarja.

Narodni gospodarji sicer pravijo, da so velesejmi zrcalo gospodarskega stanja dotične države. Vzlic temu se naadam, da bodo kupcijski uspehi na našem velesejmu mnogo večji, kot bi jih teoretično dopuščala sedanja splošna gospodarska kriza. Uverjen sem, da bo tudi letošnja razstava pokazala, da so se naši narodno-gospodarski odnosi v preteklem desetletju zelo izboljšali. Koliko zaslug si je pri tem pridobil ljubljanski velesejem, bo pokazala objektivna zgodovina. Eno je pa že danes jasno, da tega sejma naše gospodarstvo tudi v bodoče ne bo moglo pogrešati.

Naše nadaljne delo mora roditi tem več uspeha, ker je naš najvišji pokrovitelj sam Nj. Vel. kralj, ki mu je najvišji zakon sreča in blagostanje naroda.

Pozivam vas, spoštovana gospoda, da zaključite z menoj našemu najvišjemu pokrovitelju Nj. Vel. kralju trikratni »živio!« Vzkliku govornika se je pridružil vsa množica z navdušenimi klici kralju, godba pod osebnim vodstvom podpolkovnika dr. Cerina je pa zaigrala nagodno himno, nato se je pa predsednik g. Bonač še enkrat zahvalil novinarstvu za podporo.

Naj mi bo dovoljeno, da se ob tej priliki iskreno zahvalim našemu vrlnemu novinarstvu za vso izdatno podporo in pomoč, ki jo je bil deležen ljubljanski velesejem.

Prosimo gospoda bana dr. Draga Maru-

Svečana otvoritev

Po ogledu razstave Presbira v Jakopičevem paviljonu, ki so o njej vsi gostje prav pohvalno izrazili, je gospoda odšla k otvoritvi velesejma, kjer je goste pričakoval predsednik velesejma g. Fran Bonač z upravnim odborom in ravnateljem g. dr. Dularjem.

Pred upravnim poslopjem so se zbrali zastopnik kralja divizijski general g. Bogoljub Ilič s soprogo, ban dr. Marušič kot zastopnik ministra za trgovino in industrijo, zastopnik ministra financ finančni direktor dr. Povalej, zastopnik ministra za šume in rude ing. Serneca ing. Cvetko Božič, brigadni general g. Gjorgje Popović kot zastopnik ministra vojske in mornarice, dekan dr. Hinterlechner v zastopstvu rektorja vseučilišča, škof g. dr. Rožman, podžupan Jarc, predsednik ZTOI g. Jelačin ml. s tajnikom dr. Plessom, predsednik Zagnatske banke g. Ogrin, predsednik Mestne hranilnice g. Sušnik, konzularni zbor z dojenom dr. Pleinertom in češkoslovaškim konzulom ing. Sevdikom ter francoskim konzulom g. Neuwillom, danski konzul g. Knez, predsednik upravnega odbora TPD in častni guverner francoske Narodne banke gosp. Andre Liquet iz Pariza, g. Alphonze

toga staja, da ti ne smeš oči in — srca. Paviljonov ni konca ne kraja, če si hočeš vse ogledati. V pav. M je nekaj pletenih, manufakturnega blaga, tekstilnih izdelkov. Tekstilna industrija je letos bolj slabo zastopana, dočim je prejšnja leta zasigla ves velik paviljon ali celo dva, je letos reducirana na ta edini paviljonček. V nasprotnem paviljonu N je razstavljen papir, kartoteke, čevlji in knjigovodništvo. Tudi usnjarska industrija je letos slabo zastopana, saj nima niti enega paviljona. Letos dominirajo avtomobili in stroji.

Tudi v polodprtih prostorih, ob dolgih paviljonih so razstavljeni največ stroji in vozila. Ne manjka koles in drugih pripomočkov za premikanje, v prvi vrsti tudi otroških vozičkov. Tega blaga je na vagonu. Na žalost — ali narobe — pa pri nas menda veleno ni toliko drobiža, da bi potrebovali zanj toliko baroč. ... Otroški vozički pač niso več moderni, nič ne pomagajo, kar se pa avtomobilov tiče — hm...

Odprt prostor, travnik sredi veleseljanskega prostora, so zasedli nešteti poljedelski stroji, hladilne naprave, bencinski motorji, polnojarneniki itd., kar pisano je od tega blaga, še nikdar ga ni bilo toliko. Ti stroji so dovolj prijetni na pogled, poljedelski namreč, in so nam gotovo vsaj toliko potrebni, kot vsi avtomobili, otroški vozički in kolesa skupaj. Zato je človek kar vesel, če jih gleda — seveda če ni slučajno poljedelec, ki je vajen tarnati, s sušo se pač nikdar ne more dovolj sprijazniti.

Se sto in sto reči je, mimu katerih moraš hitro naprej, če hočeš videti še nešteta druga čuda vsaj v glavnem. Onkraj Laternanovega drevoreda je še skoraj tretjina veleselja. Se dva velika zanimiva paviljona in veseličen prostor. Ta del veleselja je nekakšen protitež, tu idealizem, tam pa zgolj materializem. Primere so dovoljene, četudi ne posrečene. Paviljon L Higijena, K pa umetnost, kaj še hočete lepšega, idealnejšega nasproti strojem, turbinam, lokomobilam?

Paviljon K je precej pester. Na eni strani je menda tudi lesna industrija, kot je bilo videti, v sredini je radio razstava, v drugem kotu se pa šopiri umetnost. Menda se sme tako reči, četudi se večkrat pravi, da je naša umetnost ponižna, skromna in spolovestransko čednostna. O tem bodo pa imeli priliko govoriti esteti, seveda če se jim bo zdelo vredno tudi na veleselju estetikovati. Sejmi so namreč predvsem trgovska zadeva, četudi jih imenujemo — razstave. Kdor se razume na umetnost, odnosno ima patent na estetično in podobne viševne stvari, bo gotovo našel na tej slikarski in kiparski razstavi mnogo lepega, umetniškega, morda tudi čudovitega. Slik je dovolj, saj baje razstavlja nad 20 slikarjev, kiparjev je pa menda 6. Umetniki so mladi in stari, pripadniki vseh mogočih izumov, »vodilnic«, »samostojnic«, »samovoljic«, »priznanic« itd. — kakor so jih pač ocenili policajci in izvoljeni. Aranzjerji so razočarani slike počasi, komodno in premišljeno, izbirali pa baje niso med celimi grmadami blaga, jurije ni bilo, pa čemu tudi, saj slike končno kupuje občinstvo in ne člani razsodišča. Za nagrade pa tokrat itak ne gre.

Ne kaže prezreti tudi higijenske razstave, četudi se bo o nji še mnogo govorilo na drugem mestu. Reči je treba, da je letošnja higijenska razstava svojevrstna atrakcija. Paviljon je izpremenjen v nekakšen začaran kraj. Vse stene so pokrite — ne sicer z arabeskami — s črkami, so pravači čarobni, ki ti razjasnijo temeljito in jedrnatost vse, kar se tiče zdravstvenostnega dela stavev. Vse stene, stropa naše banovine. Aranzjerji so opravičali, mize so pokrili s črkami; vse je aranžirano harmonično v enotnem slogu. Vse polno je izobesitih kart, diagramov in podobnega materiala, ki ponazarja statistično stanje glede našega zdravstva, umrljivosti, rojstev, asanacij. Razstavljeni so miniaturni zdravstveni in dečji domovi, sanatoriji in bolnice, ki so zgrajeni na ozemlju dravske banovine in ki v prav lepi luči prikazujejo naše zdravstvene razmere. Izredno nazorno prikazujejo vzorno zgrajene hiše in gospodarska poslopja na deželi po principih higijene miniaturne oprebnosti gradbenih objektov. Na ta način so prikazana tudi nezdruživa bivališča, nepravilno zgrajeni vodnjaki itd. poleg vzorno asanirane vasi. — Razstava je zelo bogata in res vzorno urejena, za ogled je pa treba vseeno žrtvovati nekaj časa, četudi je vse zelo nazorno in pregledno.

In veseličen prostor! To je nekaj, to! Toda od kod bi naj človek vzel toliko besed, da bi bil pripravljen vsemu dovolj obziren in pravičen. Omeniti pa moramo vseeno, da bo veleseljem tudi v tem pogledu dovolj bogat, bojazen je nepotrebnost. Atrakcija bo velik dancing, kjer se bo marsikomu popolnoma zvrtilo in še drugih pripomočkov za vrtenje bo več kot preveč, kar se pa itak razume samo po sebi.

Velesejski katalog

K otvoritvi 11. Ljubljanskega veleselja je izdala anončna in reklamna tvrdka Aloma Company uradni sejski katalog. Po svoji razkošni opremi in izčrpnem informativnem značaju celo presega kataloge prejšnjih let. Naslovno risbo je izvršil akad. slikar Ivan Miklavc, vodja grafičnega ateljeja zgoraj omenjene tvrdke.

Ne najdemo zlepa tako skrbno zbrane revije jugoslovenske industrije in obrti, ki predstavljajo našo mlado moč na gospodarskem polju, vse njen razvoj in ves njen napredek, z dodatnim pregledom inozemskih razstavljalcev.

Zato smo prepričani, da bo ta katalog najvernejši pregled in najboljši kazipot vsem interesentom.

Cena vsakega izvoda je 10 Dn. tisk pa je izvršila nadvse uskurno Narodna tiskarna v Ljubljani.

Zato ta uradni katalog zaradi svoje bogate vsebine in najužjše cene razstavljalcem kot posebnost 11. Ljubljanskega veleselja najtopleje priporočamo, da pridno segajo po njem.

Dnevne vesti

— **Izpremema v naši vojski.** V rezervno so prevedeni v sanitetno stroko pehotni kapetan II. klase dr. Joško Picej, pehotni poročniki dr. Josip Koropec, dr. Bruno Novak, dr. Roman Lesnik, dr. Alojzij Turšič, dr. Ivan Vedriš, dr. Franjo Poliček, dr. Guido Debeljak in dr. Ljudevit Marčun, artiljerijski poročnik Franjo Mrkvička, konjeniški poročnik dr. Stanko Perpar ter pehotni podporočniki dr. Dragotin Župnik, dr. Milan Spicer, dr. Alfonz Wankmüller in dr. Evgenij Kemej, v veterinarsko stroko pa pehotni podporočnik Jakob Burbah in administrativni podporočnik ekonomske stroke Vekoslav Ščiblar.

— **Iz »Službenega lista«.** »Službeni list kr. banske uprave dravske banovine« št. 33 z dne 30. t. m. objavlja zakon o odobritvi mednarodnega stabilizacijskega posojila po 7% v zlatu iz leta 1931, pravilnik o uporabi zakona o zaščiti specialnega smrekovega resonančnega lesa za potrebne državne obrambe, izdan na podstavi § 8 tega zakona, pravilnik za uporabo zakona o prometu in kontroli umetnih sladil ter zdravniško tarifo za zdravniške samostojne in združene zdravstvene občin dravske banovine za zdravilne onega dela prebivalstva, ki nima pravice do brezplačnega zdravljenja.

— **Nov pooblaščen inženir-arhitekt.** Ministrstvo za obzračja je izdalo g. inž. Karla Husa iz Ljubljane pooblaščenje za izvrševanje javne prakse iz arhitektonske stroke za vse ozemlje Jugoslavije.

— **Natečaj za pripravnike inženjersko-agronomske stroke.** Odd. katastrof in državnih posestev razpisuje natečaj za pet mest uradniških pripravnikov inženjersko-agronomske stroke. Poleg fakultetne izobrazbe morajo imeti kandidati po možnosti še nekaj prakse.

— **Razpisane sodne službe.** Pravosodno ministrstvo je razpisalo natečaj za prestojniške sreskih sodišč v Kraljevu in Jagodini ter sodnikov okrožnega sodišča v Nikšiću in prvosodnega sodišča v Štipu. Prošnje je treba vložiti do 15. junija.

— **Predložitev listin za izpolnitvev uslužbenških listov.** Novi uradniški zakon prepoveduje administrativne popravke stanja, v katerem so bili državni uslužbenici dne 1. aprila 1931. Zato se ne morejo več jemati v poštev prošnje za naknadno priznanje kakšne službene dobe. Pač pa določa novi zakon, da morajo uslužbenici do 31. julija predložiti po službeni poti svojemu pristojnemu ministru v originalu ali overovljenem prepisu listine o službah, ki jim še niso bile priznane za pokojnino, a se po novem zakonu pripoznavajo zato, da se te službe zabeležijo v uslužbenškem listu in listine vložijo v uslužbenški list.

— **Invalidi (predvojni in vojni), izpod 30% nesposobnosti,** se opozarjajo, da se izognejo nepotrebnim stroškom, naj ne vlagajo prošnje za podelitev invalidnine, kar se čimdalje čedeje dogaja, ker po sedanjem invalidskem zakonu nimajo pravice do invalidske podpore. Prošnje se naj vlagajo še le takrat, če bi se invalidski zakon v tem pravcu kaj izpremenil.

— **Ustanovni občni zbor Gostilničarske pivovarne v Laškem.** Ustanovitev domače Gostilničarske pivovarne d. d. v Laškem se bliža uresničitvi. Ustanovni občni zbor se bo vršil v torek 16. junija ob pol 10. dopoldne v hotelu Savinja v Laškem. Dnevni red obsega naslednje točke: 1.) Poročilo pripravljavnega odbora in sklepanje o njega absoluturiji. 2.) Sklepanje o ustanovitvi delniške družbe in o vsebinski določitvi oblastev odobrenih pravil. 3.) Ugotovitev v gotovini vplačane delniške glavnice v smislu § 9. družb. pravil. 4.) Sklepanje o povišanju delniške glavnice od Din 10.000.000 na Din 15.000.000. 5.) Volitve. 6.) Predlogi in slučajnosti. Podpisni delničar naj prinese s seboj originalna časna potrdila kot legitimacije.

— **Angleški letoviščarji v Splitu.** V Split je priplul angleški parnik »Viceroy of India«, s katerim se je pripeljal 476 angleških letoviščarjev. Parnik sam ima 400 mož posadke. Angleži so si ogledali mesto, potem so pa nadaljevali pot v Milno na otoku Braču. Posetijo še Dubrovnik, potem se pa vrnejo v domovino.

— **Hrvatski planinci na Golici.** Hrvatsko planinsko društvo Sljeme priredi prihodnjo nedeljo 7. junija za svoje člane skupno izlet na Golico.

— **Predsednica mednarodne ženske aliance v Zagrebu.** V četrtek je prispela v Zagreb predsednica internacionalne ženske aliance lady Corbett Ashby, da priredi na povabilo zagrebškega ženskega pokreta predavanje o ciljih feminizma.

— **Majski izlet slepe dece.** Dne 27. t. m. so imeli gojenici zavoda za slepo deco v Kočevju svoj majski šolski izlet k Sv. Gregorju pri Ortneku. Izlet je bil prav posrečen v največje zadovoljstvo in veselje slepe dece, ki čemur so ljubezivo in pohvalno pripomogli pri Sv. Gregorju gosp. duhu svetnik Krumpet, ki je tamkaj vse lepo pripravil, dečo in spremiljevalce ljubezno sprejel ter stavil na razpolago Prosvetni dom in cerkev. Gosp. upravitelj osnovne šole Kadunc z velikodušnim darom 100 Din ter gostilna Oblak, ki je dečo postregla ter velikodušno darovala deč juho, mačnovce, čaj in slaščice. V imenu slepe dece in zavoda prisrčna hvala vsem!

— **Vodstvo šole za slepe in uprava zavoda.** — **Promet s kovanimi drobižem po Din 0,25.** Finančno ministrstvo je odredilo, da se bodo vršili od 1. aprila dalje izplačila za državni račun po čekih preko Pošte hranilnice in njenih podružnic in preko

Površnike, obleke in vsa druga oblačila za gospode in deco nudi v največji izbiri tvrdka J. MACEK, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

vseh pošt. Ker imajo državna blagajna v Beogradu in finančna ravnanstva večje količine kovanega denarja po 25 par, je treba spraviti ta drobiž kakor menjalno edinicu v promet. Prometno ministrstvo odreja, da morajo dajati pošte pri izplačevanju poštinih in čekovnih nakaznic določeno količino kovanega drobiža po 25 par, to je do 20 Din obenem, kakor ga morajo od tega zneska tudi sprejemati od strank.

— **Avtomobilski promet preko Ljubella zopet mogoč.** Avtomobilski klub sekcija Ljubljana, nam poroča, da je Ljubelj tak na naši, kakor tudi na avstrijski strani snega prost in je prevoz preko prelaza z motornimi vozili omogočen.

— **Oddaja zakupa restavracije na postaji Vrhovine - Pivčička jezera** se bo vršila potom otfertalne licitacije dne 15. junija pri direkciji državnih železnic v Zagrebu. Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti direkciji.

— **Spieilmannova simulantka v Mariboru.** Šahovski mojster je v četrtek zvečer odigral v Mariboru simulantko proti 37 igračem. Dobil je 29 partij, eno izgubil, vse ostale pa so končale remis. Simulantka je trajala od 9 zvečer do 1. zjutraj. Za Spieilmanna je to vsekakor velik uspeh, upoštevati je pa treba dejstvo, da so bili njegovi nasprotniki večinoma dijaki.

— **Prodaja pil. Džekcija državnega rudnika Breza sprejema do 11. junija ponudbe glede prodaje 1000 kg pil.** Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.

DOBRA IN POCENI ZARAVA ŠLAGER
Izposojalnica gramofonskih plošč in gramofonov
LJUBLJANA, VEGOVA ULICA ST. 2
Odškodnina malenkostna.

— **Oddaja krovskih del na zgradbi vojašnice Vojvode Mišića v Ljubljani** se bo vršila potom otfertalne licitacije dne 15. junija pri inženjerskem oddelku komande dravske divizijske oblasti v Ljubljani. Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem oddelku.

— **Slina vročina v Šibeniku.** Po dotaj hladnem vremenu je pritnila zadnje dni v Šibeniku neznozna vročina. V sredo in četrtek so imeli na soncu 47 stopinj C, kar je ob tem letnem času zelo redek pojav. Včeraj je pa zapihl še jug tako, da je še težje prenašati vročino.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo lepo vreme. Tudi včeraj je bilo po večini krajev naše države lepo, samo v dravski banovini se je proti večeru nehalno pooblačilo. Najvišja temperatura je znašala včeraj v Beogradu 30,2, v Splitu 29,4, v Ljubljani 28,6, v Skopju 26,3, v Zagrebu 26, v Sarajevu 25,8, v Mariboru 24,8. Davi je kazal barometer v Ljubljani 757,9, temperatura je znašala 14,8.

— **Navarna vlomilce in vohun na strehi brzovalca.** Policija v Indiji je imela v torek sredo dan. Posrečilo se ji je prijati zloglasnega vlomila Mita Mihajloviča. Stražnik ga je opazil teči po strehi brzovalca, zlezal je na vagon in Mihajloviča aretirati. Pri aretaciji se je Mihajlovič izgovarjal, da se je hotel peljati v Szegedin, ker pa ni imel denarja, je zlezal na streho, da bi se brez voznega listka lahko peljal. Med zashjanjem je pa policija ugotovila, da ima opravka z že dolgo zasledovanim vlomilcem, pred katerim ni bila varna nobena blagajna. Policija tudi sumi, da je Mihajlovič vohunil v prid neke sosedne države. Prepeljali so ga v zapore beograjske policije.

Oblečemo Vas elegantno od nog do glave za mal denar

zelo ugodno. — Tudi na obroke!

A. PRESKER
Ljubljana, Sv. Petra c. 14

— **Požig s usodnimi posledicami.** V Novigradu Podravskem je prodala nedavno posestnica Bara Kozarič svoje posestvo kmetu Martinu Piskoru, izgovorila si je pa kot pri hiši. Pri starki je živel tudi 48-letni sin Stjepan, ki je bil velik lenuh. Piskor je Kozaričevu vedno prigovarjal, naj sina opodi od hiše. Zato je začel sin Piskora sovražiti in sklenil je osvetiti se mu. V četrtek popoldne je v Piskorovem hlevu nena doma začelo goreti. Blizu hleva je na vrtni sedela Kozarevičeva, ki je takoj planila v goreč hlev, hoteč rešiti, kar se da. Nesreča je hotela, da se ji je takoj vnela obleka. Ko so na njene obupne krike prihiteli sosedi na pomoč, je starka že gorela, kakor baklja in je kmalu umrla. Oročniki so sumili, da je najbrž Stjepan zažgal hlev in so ga aretirali. Kozarič je dejanje priznal. Prepeljali so ga v zapore sodišča v Bjelovaru.

— **Opozorjamo na oglas družbe Commerce, Ljubljana, Tavčarjeva u. 2-1.**

• **Tovarna Jos. Reich sprejema mehko in škrobileno perilo v najlepšo izvršitev.**

Staranje je posledica pomanjkljive nege !..

Če si hočete ohraniti mladost in lepoto, ostanite zvesti Crème Simon, katere svetovni sloves jamči za absolutno zanesljiv učinek.

Ne suha ne mastna, a voljna po vaši želji napravi kožo mehko in nežno in da polti mladostno svežost. Rabiti morate obenem tuder Simon in Milo Simon.

CRÈME SIMON
PARIS

Iz Ljubljane

— **Ij Vodniki za tujece.** 28. maja se je vršil tečaj za vodnike za tujece. Aprobiranih je bilo 9 vodnikov, ki bodo med veleseljem tujcem vedno na razpolago za poljubne informacije. Vodniki imajo seveda svojo tarifo, ki je pa zaenkrat samo provizorična. Informacije se dobe na stanovanjskem uradu veleselja na glavnem kolodvoru pri ravnatelju g. Šebeniku, pri ravnatelju Šebeniku na magistratu, med uradnimi urami tudi pri nadoficijalu g. Kozincu na magistratu, dalje pri veleseljski upravi na sejm, pri »Putniku« na Dunajski cesti v lokalu »Tourist office« na kolodvoru in v hotelih Union, Slon, Miklošič in Štrukelj.

— **Ij Nebotičnik** je začel resno siliti pod nebo. Končno se je pognal kvišku iz tal, ko se je pošteno usidral ter postavil na noge. Kmalu bo zbetonirano pritličje, nosilni stebri so v opazju. Včeraj so začeli postavljati ob Dunajski cesti lesen stolp za dvigalo, s katerim bodo dvigali material v višja nadstropja.

— **Ij Glavni kolodvor v rožah.** Včeraj so ves peron glavnega kolodvora okrasili prav bogato s cveticami in zabojčiki in v košarah še lepše, kakor druga leta. Zabojčki in košare so posajene z dracenami, pelargonijami raznih vrst in z drugimi cveticami, ki bodo s svojim bujnim cvetenjem poživljale in lepše zakajale in umazani peron. Zabojčkov in visečih košar raznih oblik je okrog 80, torej toliko, da perona skoraj ni mogoče bogatejše dekorirati. Otepšanje kolodvora s cveticami naj bo v izpodbudo drugim uradom in zavod, da postavijo tudi cni cvetlice na okna svojih posodnih, a z večine dolgočasno pustih palač.

— **Ij Posebni vlak iz Zagreba prispje v Ljubljano** danes okrog 11. dopoldne zaradi mogometne tekme za državno prvenstvo med Gradljanskim SK iz Zagreba in ljubljanskim Iirijo, ki se vrši ob 17.45 na sportskem prostoru SK Iirije ob Celovski cesti. S posebnim vlakom je najavljanih nad 1000 Zagrebčanov, torej bo prisostvovalo tekmi do 4000 gledalcev, ker vlada tudi v Ljubljani za to tekmo izredno zanimanje. Posebni vlak odhaja ob 9. zvečer nazaj v Zagreb.

Pač najboljšje testenine so priljubljene »Jajnine«

— **Ij Umrlj so v Ljubljani** od 23. do 30. t. m.: Strojanišek Ivan, 52 let, trgovec in posestnik, Ulica Stare pravde 1; Rus Iva, 22 let, gojenka konservatorija, Prule 17; Sifer Marija, roj. Gorjanc, 77 let, žena kurjača i. j. v. p.; Videmšek Anton, 61 let, gostilničar, mesar in posestnik, Dob pri Domžalah; Šelker Antonija, roj. Mandelj, 54 let, zasebnica, Smartno pri Litiji; Venedig Henrik, 29 let, narednik vojne muzike, Janševa ulica 1; Jazbec Ana, 42 let, šivilja, Poljanska cesta 23; Globočnik Erna, roj. Winterhalter, 56 let, zasebnica, Strmi pot 4. — V ljubljanskih bolnicah s umrli: Stare Valentin, 48 let, mizar, Cankarjevo nabrežje 3; Krumpiah Alojzij, 17 let, delavec, Duplica; Koman Valentin, 58 let, poštni uradnik, Švabičeva ulica 3; Modic Janez, 2 dni, sin delavca, Zelmlid; Baumgartner Karol, 69 let, polpolkovnik v pok., Hirska ulica 29; Sajovic Valentin, 46 let, trgovec, Janežičeva ulica 11; Repše Jerica, roj. Jenko, 56 let, žena stavca, Hrnova ulica 19; Zalaznik Andrej, 39 let, prevoznik, Sv. Petra cesta 51; Zivko Gvido, 8 mesecev, sin rudarja, Toplice pri Zagorju; Stefe Marjana, 73 let, Tržič.

— **Ij Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani** se pridno pripravila na zbranje svoje loterije ter je del dobikov razstavilo na ogled v razstavnih izložbi, katero je dala na razpolago tvrdka Ivan Mathian, tovarna pohištva, Dunajska cesta. Upamo, da bo cenjeno občinstvo pridno seglo po srečkah, katere bodo razpečavale sestre KJS na ljubljanskem veleselju.

— **Ij Promenadni koncert Narodno-železničarskega društva »Sloge«** se vrši v nedeljo 31. maja t. l. v slučaju ugodnega vremena ob 11. uri v Zvezdi. Spored: 1. Fučik. Korračica. 2. Bizet: Carmen — fantazija. 3. Zajc: Beneške elegije. 4. Fučik: Valček. 5. Bloudek: V vodnjaku — operni potpuri. 6. Eisenmann: Ti si moja zvezda — Tango. 7. R. Stolz: Gardolcifer — Fox. 8. Urbanek: Zlata Praga — potpuri čeških nar. dnihi pesmi. 9. Zaključna korračica. — Dirigent: g. Heri Svetel.

— **Ij 11. redni letni občni zbor Zveze trgovskih gremijev za Slovenijo** v Ljubljani bo v nedeljo 7. junija 1931 ob 9. dopoldne v dvorani Trgovskega doma, Gregorčičeva ulica.

— **Ij Cesar Franck:** Simfonija. Slavni pariški skladatelj Cesar Franck je napisal koncem 90. let simfonijo, katero pristevarno med najboljša njegova dela. Franckova simfonija, ki obstoja iz treh stavkov, spada med ona dela svetovne literature, ki so se v koncertnem življenju popolnoma uveljavila in so stalno na programu vseh,

tudi največjih koncertov. Franckova simfonija se sedaj drugič izvaja v Ljubljani na javnem koncertu, obakrat pod taktirko dirigenta in skladatelja Lucijana M. Škerjancja v petek dne 5. junija t. l. v unionski dvorani. Orkestralni korpus tvori družena orkestra opernega in orkestralnega društva Glasbene Matice. Predprodaja vstopnic po običajnih koncertnih cenah se že vrši v Matični knjižarni.

— **Ij Francoski inštitut v Ljubljani** opozarja na zanimivo predavanje, ki bo v torek 2. junija ob 21. v društvenih prostorih v Narodnem domu. G. univerzitetni profesor Spektorsky bo govoril o Taimen. Vabimo!

— **Ij Knjižarna Tiskovne zadruge v Ljubljani,** Selenburgova ulica 3, priporoča posetnikom veleselja nakup knjig v raznih jezikih. Ima v zalogi razno zabavno čtivo za počitnice. Priporoča novosti francoske književnosti, zlasti razne zbirke v ceninih izdajah. Ljubitelji lepših knjig se vabijo k brezobveznem ogledu knjižne zaloge v prodajalni. Opozarja se tudi na veleestne izložbe, ki ugodijo vedno kaj novega.

— **Ij Drevi zaključil Šentjakovski gledališki oder** letošnjo sezono z Oskar Wildeovo komedijo za resne ljudi »Bunbury« katere uspešna premijera je bila v četrtek. Komedija spada med bisere angleške dramatike in je polna fine in duhovite satire. Pisatelj se je spraviš z svo ostrostjo na angleško aristokracijo ter brezobzirno razgalil vse slabosti. Tu vidimo dva prijatelja, ki imata vsak po enega dozdevnega brata, oziroma prijatelja Bunburyja, da lahko na njihov račun uganjata svoje pustolovščine. Lady Bracknell, ki zabava vso okolico z velikim frazarijem, obe mladi gospodični Gwendolen in Cecily, vzgojeni silno kratkovidno, dalje guvernant gošč. Prsim, ki zamenja otroka z rokokopim in končno pastorja Chansublea, katerega pridiga o pomenu mane v skratki se lahko prikoji vsaki prištiki... Skratka izredno zabavna komedija, ki zasluži, da si jo vsak ogleda. Vstopnice so pri g. Mihošu Karmičniku na Starem trgu. Začetek predstave je ob 20.30.

— **Ij Československá Obec v Ljubljani.** V soboto, dne 30. kvetna t. r. o osmih hodinah večerni oslavlme v restavraci Zvezda sedemdesetletile naraženiny našeho zaslúžného člena a mistropředsedu, krajana Čermáka. — Zveme srdečne všechny členy a přátele oslavence, aby se tohoto večera sučastnili.

— **Ij Odsek stavbniških delavcev** Narodno strokovne Zveze vabi vse svoje člane na člansko zborovanje, ki se bo vršilo v nedeljo 31. t. m. ob 9. uri dopoldne v Mostah v dvorani Sokolskega doma. Odbor naproša vse, da se tega važnega sestanka polnoštevilno udeležijo ter naj prapelljo še druge svoje tovaršje s seboj.

— **Ij Mestni ekonomat** zaradi sražanja prostorov dne 2. in 3. junija ne bo uradoval.

— **Ij Električna cestna železnica v Šiško.** Redni promet z novimi tramvajskimi vozovi na progi od glavne postaje do mitnice v Šiški bo otvorjen v nedeljo 31. t. m. ob pol 10. dopoldne. Vožnja od glavne postaje do Šiške in obratno bo stala do 21. t. m. po 21. uri na 2 Din in se v nedeljo ne bodo še izdajali prestopni vozni listki na druge proge. Promet se bo vršil do 22. vsakih 6 minut, po 22. pa vsake pol ure. Nova tarifa električne cestne železnice, kakor je bila pred dnevi objavljena v listih, stopi v veljavo 1. junija.

— **Pri ishljaju sledi na kozarec naravne »Franz Josefov«** grenčice, popite zjutraj na tešče, brez muje izdatno iztrebljenke črevesa, kar povzroči ugoden občutek olajšanja. Zdravniški strokovnjaki pripominjajo, da učinkuje »Franz Josefova« voda sigurno in uspešno tudi pri kongestijah proti jetrom in danki ter pri krčnih žilah, hemeroidih, oboleni prostati in mehurmeh v katarju. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Iz Celja

— **c Srečke** so že prispjele. Nove srečke državne razredne loterije za igranje v I. razredu novega 22. kola so že prispjele in se dobe v celjski podružnici »Jutra«. Zrebanje bo že 20. junija. Vsi dosedanjí igralci lahko dobe srečke s svojimi dosedanjimi številkami do 5. junija, po tem roku pa se bodo srečke prodajale po poljubni izbiri.

— **c Uradni dan Zbornice za TOI v Ljubljani** za mesto Celje in celjsko okolico bo v torek 2. junija dopoldne ob 8. do 12. v posvetovalnici Gremija trgovcev v Celju, Razlagova ulica 8, pritličje, levo.

— **c Dežurno lekarniško službo v Celju** ima od danes do vstetega petka 5. junija lekarna »Pri križu« na Cankarjevi cesti.

— **c Občni zbor Zveze čevljarskih združenj za dravsko banovino** se bo vršil jutri 31. maja ob 8. zjutraj v Celju, hotel Evropa.

Praznik našega najboljšega diletantskega odra

Velik uspeh Wildeove komedije „Bunburg“ na žent-jakobskem odru

Zaključna premiera na našem najboljšem diletantskem odru je postavila višek letošnje sezone in popolnoma opravila za- znanje, s katerim so jo ljubitelji tega odra pričakovali. Odlično angleško odersko delo, ki je znano po svojih uspehih in stalnem mestu na sporedu velikih gledališč, je že samo povečalo pozornost občinstva. Zato je tem bolj značilno za razmerje med publiko in Sentiakobčani dejstvo, da se je poleg elavnega avtorja uveljavila tudi igralna družina, v kateri je ta večer praznovala svoj stoti nastop mlada članica in igralka gđica. Gita Pirteva.

Sentiakobčanom moramo le čestitati, da so si ta uspeh popolnoma zaslužili. Pred- stava je bila vredna umetniških gledališč. Vsi igralci so dokazali svojo visoko inteli- genco in veliko kulturo igralskih sposobno- sti. To velja enako za njihovo celotno in- terpretacijo Wildeove duhovite komedije, kakor za tok njihove igre, s katero so podali delo vsebinsko in izrazno kot enovito, vitlo smetnino.

Glavna odlika premiere je bila skupna igra. V nji so tekmovali najboljši domači igralci.

Petorica glavnih vlog je pravilno razde- ljena. Igrajo jih g. Pirteva, Bučarjeva in Baranova ter gg. Košak in Škerlj. Male vlo- ge so si razdelili gg. Košakova, Karus, Moser in Frank. Režiserji g. Karusu mora- mo priznati zaslugo, da je bilo delo vse- strešno izjerno podano. V njegovem poj- movanju po prišlo do veljave tipične pred- nosti angleške družbe in Wildeove duho- vitosti. Hvaljevredna pa je tudi prostorna in likovna rešitev naloge, da na tako majh- nem odru s vso eleganco in spoštovanjem avtorjeve zamisli nemoteno vprižori delo nenavadnih širin.

V prostosti individualne igre so vsi igralci enakovredni. Gita Pirteva, da ome- nimo najprej njo, ki si je to komedijo iz- brala za svoj stoti nastop, ima vse odlike verne upodobitve pisateljevega tako živega lika, kot je to bogato, a na deželi živeče de- ka. Njena igra nas je ta večer le utrdila v veri, da njeno veselje do umetnosti ni zgolj prehodne narave in da je Sentiakobčani že v veliki meri uresničili njene sposobnosti za samostojno, osebno igralko najtežjih vlog. V marsičem pa je ta večer njena igra prekašala vse dosedanje. Mislim posebno mirnost, jasno izgovorjavo in enovitost značaja, s katerimi si je povečala uspeh. To so odlike, ki jih naj nikdar ne zapusti in radi teh ji je topleje čestitamo k prosla- vi stotega dne v slovenski umetnosti. Po drugem dejanju so ji navzoči in njeno dru- štvo s obilnim cvetjem dokazali, kako je priljubljena. V imenu društva ji je čestital predsednik g. Brihta. Prejela je tudi mno- go daril, za katera se je navdušenemu ob- činstvu vna srečna zahvalila s svojim ira- zitim poklonom. Igralci so ji tudi osebno čestitali. Naj ji bo ta večer v lepo vzpodbudo.

Mnogo priznanja za uspeh predstave gre gđici. Baranovi. S Pirtevo igrata učin- kovito skupno in vendar vsaka svoj svet, svoj izklesani tip. Baranova je kljub pre- cejšanji hripavosti vztrajala tudi glasovno do konca. Igra energično, kar povečuje moč nje- ne nežnosti v najlepših prizorih. Tudi ona se je ta večer še posebno potrudila.

Ga. Bučarjeva žanje v tej komediji svoj novi, strokovni uspeh. V karikaturi ni pre- trivala in kljub temu je njen humor poln dvorano s salvi smeha. Bila je duhovita, ko je pretakala Wildeovo ironijo, s katero se v zgodovini uveljavila slavi tip gospe- darice angleškega liberalno-aristokratskega stoletja, in učinkovito v svoji enkratni po- dobi. Dodala ji je polno življenja in ni za- nemarila ničesar, kar je tu zahteval avtor. Z vsem tem je dvignila napetost dejanja za celoto in izluščila polno puščice za rafini- zani del občinstva.

Enakovredni ji je g. Košak (Algernon), ki tej dami — kot svoji teti — z vso spret- nostjo sekundira. Neugnani tip moške nara- ve, drzen in pustolovski je, a vsem do ve- selja pripraven. Igra g. Košaka je čedalje popolnejša. Priznati mu moramo velike sposobnosti, samostojnost, miselno in jez- kovno natančnost, kar smo že tolikokrat opazili, a morda tu najbolj občutno. Višek moških vlog so njegovi prizori s prijate- ljem Johnom, t. j. z nasprotnikom, kongeni- jalnim, nezanim bratom. Omeniti hočem

le prizore s kolački in obratne točke.

Tu se g. Škerlj kot John in varuh od- kriva s nove, do sedaj še neuporabljene stra- ni. Mislim črto v njegovi igri, ki je bila po- trebna, da uresniči malo starostno razliko nad človekom, kajti Algernon je za svoja leta čudovit dialektik in že sam s tem uničuje svo starostno razliko, čeprav je je avtor znanje orisal. Johnova situacija je prav radi tega kritična. V njegovi dušev- nosti je očitno močan tudi ta proces odgo- vornosti. Vse je podal Škerlj z naravno in močno izrazitostjo, s naglasom, gesto, od- mori in dobro povdarjeno osamljenostjo ter socialnostjo.

Zupnik — g. Karus ima lepo vlogo in ji pridobi tudi potrebne razmah. Igral bi lahko deloma počasneje. Olajšal bi s tem nalogo nujno potrebne guvernanke. Priko- ril pa je svojo osebo sfinjano in v odličnih trenutkih posegel učinkovito v tok dejanja. Njegova igra je jako naravna.

Gđica Košakova si guvernanke dobro izklesala in ji da pravočasno povdarek na širši njen življenjski vidik, kar je potrebno, a tem večji se mi zdi njen čas v prvih in srednjih prizorih. Tu je bil pravi čas, da si izdela podobo in to je talentirana igralka našla. Z letošnjimi uspehi je prav lahko za- dovoljna, ker so očiten napredek.

Sentiakobski oder ima veliko ugodnost v tem, da lahko tudi male vloge odda spretnim igralcem. Tako igrata tukaj služabniško dvojico gg. Moser in Frank. Posebno tipizir- ranih in individualno opredeljenih služabni- kov nieta dala, sanesla sta se na razliko za- nanjosti, kar je zadoščalo, ko sta s pripro- sto igro prav lepo spremljala vso komedi- jo — kakor Wilde želi.

Skupnemu uspehu Sentiakobkega odra ni potreba posebne pohvale in gostih besed. Eno je gotovo, da oder ni spal, da je pod letošnjim skromnim seznanom številnih dramatičnih del, živel bolj notranje kot za- nanje in notranje bolj kot smo mislili. V tem je največji uspeh in zagotovilo, da bo imel naš delavni oder tudi v bodočnosti ve- lik pomen in kar je glavno — tudi svoje občinstvo. Naj bo ta krog vedno širši, v splošno kulturno korist. I. G.

Nezgoda na Savi

Na binkoštno nedeljo se je vozilo pet ljubljanskih sportnikov s zločivim čolnom po Savi proti Zidanemu mostu. Med Zagor- jem in Trbovljami je najbolj nevaren del vožnje. Sava ima tamkaj precejšen padeč, zato je zelo nevarno, poleg tega pa moli iz vode polno skal in čeri. Treba je zato po- sebno izurjenosti, pa tudi previdnosti, da pride čolnar srečno mimo teh skal in vrtin- cev.

Obenem s ljubljanci se je pripeljala v nedeljo na ta nevarni kraj tudi večja skupina zagrebških sportnikov. Eden je za- del s svojim čolnom ob skalo in padel v de- ročo vodo. Sava ga je premetavala s svoji- mi valovi in revež je obupno klical na po- moč. Ljubljanci Josip Halačar je takoj vi- del opasni položaj, zavozil je h kraju in tekel po bregu naprej, da je dohitel ponesreče- nca, skočil v deroto valove in z nevarnostjo za lastno življenje privlekel skoraj neza- vestnega na breg in mu rešil življenje. Na- to sta s tovarišem g. Robertom Freyerjem z vso naglico vozila za ponesrečenim čol- nom, ki sta ga tudi dohitela in rešila vsaj njegovo vsebino; kajti čoln je bil skoro do- cela razbit. — Pogumnemu rešitelju vse pri- znanje!

Najboljše, najraznobarnejše, najlepše

Besedo imajo naši čitatelji

Javna higijena in Ljubljana

Ze opetovano smo slišali pritožbe iz vrst občinstva zaradi raznih nedostatkov v naši obliki Ljubljani. Ampak to, kar se priprav- lja za bližnjo tujsko sezono, bo kakor ka- že, prekosilo najsmelejše nade. Zaradi re- gulacijskih del na Ljubljani so ji zapril glavni dotok in njena struga sprejema kot- skromno nadomestilo vse mogoče odtoke iz hiš. Zavoljo malenkostnega padca vode pa zastaja vsa ta kanalska nesnaga v me- stu in okolici in ker solnce že močno pri- peka, te vabijo na idilično promenado ob Ljubljani neodoljivo vsi mogoči duhovi, da se kar čudimo, kako da ni več tujcev v naše mesto.

Smradu je toliko, da si ne upajo prebi- valci ob Ljubljani imeti oken odprtih. Ka- ko neznožno bo to stanje v vročih mesecih, se bomo v kratkem s lastnim nosom pre- pričali. Imeli bi pač na merodajne gospode skromno, ampak zadnje prošnjo: Potrudite se še korak naprej od živilskega trga in varkajte malo tega parfema iz Ljubljane, potem pa predlagajte energično remede- ro. Pomisliti je, da se bodo prihodne dni po- javili celi roji muh, ki bodo prenašali vse mogoče bolezenske klice iz umazane Ljub- ljanične struge na meso in živila bližnjega trga. To dobro premislite in računajte s posledicami, ki utegnejo biti zelo težke. Zdaj je še čas, da se nesreča prepreči, kmalu bo pa prepozno.

Ljubljancem.

Velika Ljubljana

Ljubljanski občinski svet je v svoji seji dne 21. t. m. le sklenil inkorporirati okoliške občine. To željo so že dolgo let gojili vsi, ki jim je pri srcu lepa in velika Ljubljana. O tem so se pošiljali razne prošnje že pred leti na ljubljanski občinski svet in na druga oblastva, pa niso nikdar našle povoljnega odziva zato, češ, da bi se s tem ljubljanske finance obremenile in je neopotrebnost povečati Ljubljano. Šele na željo ministrstva in na uvidenost g. bana dr. Marušiča so oni malodušni gospodje izprevideli, da je mogoče Ljubljano pove- čati samo s pridobitvijo novega prostora in ne v okviru starega mesta. Kako velik pomen ima ta misel za Ljubljano in za okolico, se bo pokazalo v pravi luči šele po realizaciji inkorporacije. Naraslo bo šte- vilno prebivalstva, mestni gradbeni red se bo raztegnil tudi v one predele ljubljanske okolice, kjer se je sedaj zidalo prav brez vsakega sistema; davčna prostost pa bo za nove hiše povečana, večja bo možnost naselitve industrije itd.

Naloga ljubljanskega občinskega sveta bo, da bo treba takoj skrbeti za pravilen regulacijski načrt velike Ljubljane, kjer bo zlasti potrebno misliti tudi na to, da dobi mesto več mestnega lica v strnjem sis- temu zidanja, da ne bo Ljubljana izgle- dala kakor dolga vas ali kakor kako ma- darsko mesto. Gledati bo treba na regu- lacijo obstoječih, po nekod dokaj pokvarje- nih in nepravilnih cest. Tu se bo izkazalo, da je inkorporacija prišla za 10 let prepozno! Zida se v okolici Ljubljane brez vsakega pravega reda, kar ni v skladu ni- ti z zastarelim podeželskim gradbenim re- dom; stavbnih črt, nivojnih črt, sistema v višini hiš itd. se sploh ne pozna, kar bo de- lalo mestnemu gradbenemu uradu mnogo pregrevila. Na tujca, ki ni razlikoval n. pr. Most ob Ljubljani, je napravilo to dokaj neugoden vtis, kajti v Ljubljani je stav- barstvo na višku in se zida prav po naj- boljšem in najmodernejšem načinu, med- tem ko se v 10 minut oddaljenih krajih od centra Ljubljane zida prav po domače. Hudo je to in človek se je moral glede pra- vilnosti zidanja pripraviti včasih celo s ka- kim županom.

V tujskoprometnem pogledu je Ljublja- na letoviško mesto, ki ga je treba urediti tako, da bo privlačno ne pa, da tujcu kv- ri veselje, čim se pripelje z dežele v bliž- njo okolico mesta, na periferijo. Ljubljan- ski, priznava lepo urejeni hoteli, naj bi tujcu služili za udoben nočni počitek, zračna okolica pa za izprehode, ki pa mo- rajo biti zopet tako urejeni, da bi se gost počutil udobno, ne v blatu in prahu, med

ličnimi hišami in čednimi lokali. N. pr. manj prometne ceste za pešhojo, kjer člo- veka ne nadleguje težak cestni promet, bi bili v poletnem času bolj senčnati kraji kakor n. pr. proti Šiški, proti Dravljam, pod Golovcem proti Štepanji vasi itd. V takih krajih bi bilo ceste lepo urediti s primernimi odtoki in posipanjem.

Tudi bi bilo pametno, da se takrat, ko se bo inkorporacija izvršila, ljubljansko Barje inkorporira k ostali občini Rudnik, zato ker Barje za Ljubljano nima in ne bo imelo nikdar pravega pomena, ker ta kraj ni primeren za razširjenje mesta ter bo služil le svojem sedanjemu namenu. Odstraniti iz mesta bi bilo vsa vojaška skladišča tako s ljubljanskega polja, ka- kor tudi s Kodeljevega. Ogromno skladi- šče drv ob Povšetovi cesti in lesene bara- ke spominjajo prav posebno na medvojna avstrijska vojaška skladišča. To navlako bi bilo brezpogojno potrebno odstraniti, ne pa, da se jo celo povečuje s novimi ba- rakami in novimi skladišči za seno, slamo in krmo. Saj je vendar prostora za take svrhe n. pr. tam kje na vojaškem vežbal- šču.

Sedanjemu agilnemu občinskemu svetu pa gre vsa čast, da se je poleg velikega že skoraj dovršenega programa lotil tudi naloge ustvariti veliko Ljubljano. Želeči je le, da bi občinski svet ljubljanski svoje delo v tej širokopotezni smeri le še po- dvoji v zavesti, da bo lahko tudi po inkor- poraciji izpolnil vse naloge sam, ne da bi bilo treba ustanoviti nekakšno občinske podzastopne iz sedanjih okoliških občin, ka- kor menijo nekateri gospodje. Okoliščam.

Dvojna mera

Bohorčeva ulica je ena najprometnejših. Navse zgodaj korakajo strunne vojaki na vežbo, krog polnočne se vračajo po isti poti ter polnijo ulico s oblaki prahu. Čez dan pasira ulico nešteto avtomobilov, luksurnih in tovarnih, motociklov in drugih vozil. Ko- lesarjev in pešcev murgoli, zlasti v jutranjih in večernih urah. Ulica je zavita v prah, da komaj vidiš nekaj korakov daleč. Srečna pljuška pasantov, še središnji stanovanjci Bo- horčeve ulice. V naša stanovanja prihaja toliko prahu, da se ga počeno najemo in to prav do stropa. Le redko privozi mestni voz za škropljenje. Voz s vso brizno, po- moči le toliko, kolikor bi dobro pljunil; v eni uri je zopet stara pesem, tista, ki poje o higijeni Ljubljane.

Skrbite se za nas, kakor skrbite za druge ulice, saj smo tudi mi v mestu in plačujemo davke kakor vsi drugi. Prosimo odpomati, zlasti sedaj, ko se nam bližajo pasji dnevi.

Stanovanjci Bohorčeve ulice.

Št. Vid nad Ljubljano

Telefon pravi, da imamo v št. Vidu. To se pravi, da imamo veliko jeze, nepri- merne potrpeljivosti in nestočno samoza- tajejanje. Kdor temu ne verjame, naj nas klicne po telefon. Petnajet naročnikov nas je. Šlih jih pa v našo sveto še pet nesre- dežev, ki žive danes v miru in v nobri vo- lji, ker še ne poznajo našega čudolastnika. Pa poskusimo: »Brrr. 2470 prosim gospo- dkinca.« »Zasedene proge, Vas bom poklica- la.« — Čakamo, čakamo, 15, 20, 30 minut! No, poskusimo svojo srečo še enkrat. »Brrr. Gospodinja, bodite ljubemiva, nujno rabim 2470, lepo, prosim.« »Prav žal mi je, Ljubljana je sedaj na vrsti, obe progi za- sedeni, bom poklicala.« Gremo na pošto, morda bo tam več sreče, govorimo v celici. Raz arva vale velike pakete in jih vnašajo na pošto. Skromi prvo okence mabe hkratu trije sli svoje oddajne knjige, pri blagajni se pa prerivajo, kakor ob času krušnih kart. Telegraf ropota, mlada uradnica ga navija, telefon pa svoji kakor svoje pri sv. Antonu na Smarini gori. Uradnica me opazi! »Prav žal mi je gospod! Ne morem pomagati, še nekaj časa boste morali ča- kati, enkrat naročimo ml, potem naroči Ljubljana, tako boste prišli počasi vel na vrsto. Pri okencu za pismo in blagajni nobene uradnice. Siroko se rine skozi gnečo! »Papa hitro domov! En gospod se je pri- peljal iz Ljubljane s avtom, pravi, da je naš telefon od muh!«

Ne razumemo! Pošta s tolikimi naroč- niki, tolikim številom dnevnih govorov brez

Okusna in zdrava je Kolinska kava!

telefonistke in s tako velikim prometom s samo dvema uradnicama in brez pismonoša v uradu. Mesto objavljene avtomatizirane cen- trale smo dobili neko centralo, ki je še več- ja coka nego je bila stara. Da tukaj pri- nas nekaj ni v redu, je na diani.

Napitnine na tramvaju

Ceprav tramvajski sprevodniki dobe no- ve vozove in se ne bodo več cinali dan na dan le po prašnih mestnih ulicah in se do- gočasili, ker sedaj polet s novim ekspre- so v prelesto okolico uživati dobroto k Slepemu Janezu ali na gostoljubni Vič, ven- dar še vedno niso zadovoljni in še vedno se drže kisle in hudo. Zaradi tistega hudmana se jeze, ki se je zadnjič v našem listu po- tegnil zanje in zahteval naj jim Maložele- zniška družba zveša plače, da jim ne bo tre- ba prepoznavati za napitninami. Prosim, iz- leti v okolico tudi zdravi apetiti, ki si ga sicer tudi sedaj niso mogli potolažiti s tako pičlo plačo.

Gospodje upravniki svetniki seveda ne po- znajo apetita, kar ga jim preganjajo in kvirajo skrb, kako bi bolj ustregli večnim zabavljačem in kritičnim nezadovoljnim ter nikdar sitim ljubljancem, ki hočejo imeti električno pred vsakimi vrati in se je branijo z vsemi štirimi in še z gospodom Frelhom, če jo jim hočejo napeljati pred prag in morda celo prav pred posteljo, za- to pa gospodje upravniki svetniki tudi ne morejo imeti smisla za upravičene prošnje svojih uslužbencev, ki temelje na potrebah zdravega želoda.

Sedaj Maloželezniška družba menda na- merava prepovedati sprejemanje tistih borih nečic, ki so se, čeprav redke, vendar prav dobro prilgle slabo plačanim sprevodni- kom. Naš dopisnik se je pritožil proti bi- stvu napitnin, ki so poniževalne za kakršne- gakooli uslužbenca, še manjvega bol za go- spodarja. Da, za gospodarja, pa za napit- nino celo sramotne, ker tako iz tujega žepa plačuje svoje uslužbenca, v svoj žep pa tlači dobiček. Pametni uslužbenec in gospodarji, ki jim je kaj do ugleda, so vprašane na- pitnine že davno uredili tako, da uslužbenec ne trpe škoda, skrahalirali pa zato tudi niso gospodarji. In tako naj se zgodi tudi v Ljubljani!

— Nepotreben napis. V neki ljubljanski ulici je ob neki gostilni lep vež vrt, ki leži na oglu, da je viden po vsej okolici. Nad njegovim vhodom je pa velik napis: »Vrt«. Čemu? Taki napisi naj bi bili pred »vrtovi«, kjer na mračnem dvorišču pred strastiščem stojita dva jetična okendra, vegasta miza in nekaj stolov, po zidu pa rasto gobe in kvečjem se po njem ovija še kak slaboten bršljan. Ker tak vrt vrti gosposdar s poveljem: Zani, postavi vrt ven, mu pravimo Zanijev vrt. No, naš vrt je pa res bujen in krasen z visokimi ko- stnji, ki segajo čez strehe. Ze ta napis je torej nepotreben. Zakaj je pa poleg tega napis naslikano še »Garten«, pa ne more vedeti noben človek. Sploh so se zadnje čase jeli pojavljati v Ljubljani popolnoma nepotrebnimi napisi v tuji jezikih, kakor bi gosposdarji smatrali tujce za tako neumne, da še v svojem življenju niso videli gostil- niškega vrta. — Meščan.

Carlos Elias de Villanueva:

Neznane

Proti večeru je prispel po dolgih letih odsotnosti v svoj rojstni kraj. Vprašal je po najboljšem hotelu in se nastanil v njem. Ko je povedal lastni- ku svoje ime, se noben gost ni začudil. Tako se je prepričal, da se v Fuente- clari nihče več ne spominja Sergeja Olmeda.

In kako naj bi se ga spominjali! Čet- rti stoletja je minilo od njegovega od- hoda. Bilo je pred štirindvajsetimi le- ti, v deževni, kakor bolest temni noči, ki ga je spremljala, ko je zapuščal si- romašno vas — takrat je bila namreč Fuenteclara s svojimi blatnimi cestami in svojo puščobo res siromašna vas.

Izključeno, da bi ga kdo spoznal. V njegovi prerani starosti ni bilo duha ne sluha o postavnem in pogumnem fantu iz prejšnjih časov. Lase je imel sive, obraz razoran, izmučen. Razvali- na človeka, ki se vrača z dolge poti skozi življenje, kjer ni mogel pozabiti na prvo nesrečo.

Tudi tega se ne bo nihče več spom- nil. Samo on, kajti njega ni nikoli ne- halo mčiti. Po treh letih zakonskega življenja z Luizo Soler je bil zvedel,

da ga vara. Prvotno je dvomil, misleč, da mu hočejo zlobni jeziki uničiti za- konsko srečo. In sklenil je prepričati se na lastne oči. Kmalu je imel v ro- kah dokaze. Poiskal je moža — kajti nje vendarle ni mogel ubiti, saj je bila mati njegove hčerke — in sestal se je s njim na primernem kraju. Opravil je z njim hitro. Nekaj besed in pustil je nepremično ležečega na cesti.

Ko se je torej vrnil v Fuenteclara, je solznih oči obujal vso to žalostno in tragično preteklost. V prijetni zavesti, da je sam in da ga ne more nihče spo- znati je odprl vrata na balkon, od ko- der se je videlo na trg, in začel je v duhu obujati Fuenteclara svojih mla- dih let. Težko jo je bilo spoznati v modernem mestu, razprostrajočem se pred njegovimi očmi. Ulice, nekoč pol- ne prahu, so se lesketale lepo asfalti- rane v jasni luči električnih žarnic. Hiše okrog trga so vzbujale z lepimi trgovinami pozornost mimoidočih. Vse je bilo novo, olepšano, neznano. Celo stara kolonijalna cerkev se mu je zde- la tuja. Njen edini zvonik je bil zdaj mnogo višji in lepši. Začel je osem udarcev ure v zvoniku. Srebrn, prij- tem glas, mnogo prijetnejši od onega, ki ga je slišal v otroških letih... Na- takar ga je zdrnil iz zaniženosti, čine,

— Ali pride gospod k večerji v je- dlnico? — Ne.

— Torej vam prinesemo večerjo v sobo.

Sedel je k večerji, ne da bi mu di- šala. Po glavi so mu rojile težke mi- slji, ki so postajale vedno težje in vsi- ljivejše. Moral je zvedeti, kaj je z nje- govo ženo in hčerko. Njegova osamlje- nost je klicala po obh. Kdova, morda se je pa prešustnica skesala in dela pokoro za svoj greh, hči pa morda po- trebuje očeta. Mora nekoga poiskati, z nekom izpregovoriti in imeti prijetno zavest, da se nekdo veseli njegovega povratka v Fuenteclara. To bi mogla biti Luiza, če je še živa. Mogla bi biti Leonora, če je dorasla.

Spominjal se je kot enoletne v materinem naročju. Bila je zelo lepa. Kdža bela in nežna, oči modre, lase kostanjeve. Zdaj ji mora biti šestin- dvajset let. Kdo ve, morda je že poro- čena, morda ima otroke. Kdo ve, morda pa ne... Treba bo poizvedeti.

Komaj je čakal, da se je vrnil natak- ar. Bil je že nestrpen. — Si iz Fuenteclara? — Da, gospod. — Torej moraš poznati vse doma- čine,

— Seveda jih poznam. Kar izvolite vprašati.

— Poznaš Luizo de Olmedo? — Luizo de Olmedo?... Hm... To je pa res čudno, da se... Je to visoka gosposda?

— Ne vem. Morda je. Ima hčerko Leonoro.

— Leonoro...

— Da, plavalas, modre oči ima in stara bo menda šestindvajset let.

— Čakajte, čakajte... Ze vem... Ze vem... Luiza, Leonora...

— Da; spomni se brž... Luiza, Leonora...

— Ti dve poznam! Kako bi ju ne! In še kako dobro, tristo vragov... ze- lo dobro!

— No torej...

— Leonorka Olmedo! Vesela dekl- na, zelo vesela, saj me razumete, kaj- ne?

Sergej je molče povsli glavo.

— Zeli gospod vedeti, kje stanuje? — je vprašal natakark.

— Da, — je odgovoril odločno.

— Saj ni težko najti jo. Kar po- glejte.

Stopila sta na balkon. Bila je že noč in na nebu ni bilo videti nobene zvezde.

— Izvolite pogledati. Po tejle ulici

naravnost do tja, kjer se konča hodnik.

— Dobro.

— Potem pa krenite na levo proti reki in sredi stranske ulice potrkajte.

— Se ne motiš?

— Ne.

Bila je že noč. Ko se je napotil v oddaljeno predmestje. Fuenteclara je spala. Sergeju se ni mudilo. Tolažila ga je zavest, da ne bo nihče videl, da gre k Leonori. Dobro je razumel zlob- no natakarkovo opazko: »Vesela dekl- na, zelo vesela!« Vse drugo je razume- lo njegovo srce! Nesrečnica, kakršnih je na svetu mnogo. Ena več v tem ogromnem številu.

Govoril je z lastno vestjo. Je bila Leonora kriva svoje nesreče? Ne, kriv je bil edino on. Brez očeta, brez zašči- te je plačala njegova hči nepovračljiv dolg svoje matere. Zadel je obe s svo- jim sovraštvom in bilo je pač naravno, da sta skupaj strmoglavili v prepad. Grozno povelje njegovega ponosa in sebičnosti! Nepopravljivo zlo. Zaman je še tako močno utripanje njegovega srca, zaman vse njegovo kesanje. Zato jo je hotel videti, samo videti, drugo jutro navse zgodaj pa oditi iz Fuente- clare, kakor je bil prišel — sam, ne- znan, neskončno žalosten.

Ustavil se je pred zapuščenim hiš

Naši umetniki pred razstavo v Beogradu

Priloge v Narodnem domu — Kdo in kaj razstavi — Nekaj značilnejših del

Ljubljana, 30. maja. V vestibulu Narodnega doma je nered, in človek ne more skozi Narodno galerijo. Zbijanje zadušni vsako besedo, da se protestirati ne moreš in ne zabavljati, kar je sicer pri umetniških zadevah in na razstavah dolžnost vsakega. Mojzesci leži zabiti med deskami in strahotno prelje stega svoje gigantsko roko po glavi mecenca Vodnika, češ da se je mož pregrešil, ko je podaril 100.000 dinarjev za našo umetnost. Sv. Krištof dirja po policajca, da bi aretirala groznega Mojzesa, glasnika svojega naroda, ali pa da bi zaprl Vodnika, pohujševalca

Beograščani videli njegovega Mojzesa, ki ga je Dolinar zasnoval že leta 1926 v isti koncepciji, kakršni je sedaj vliit v bron. Kako krasen material je naš podpečni kamen vidimo na »Torsu«, na že znani »Strti sreči« in na prekrasni statueti »V pričakovanju« ter drugih delih. Kako je pa primeren ta kamen zlasti za monumentalno plastiko, nas pa preprača glava konja za spomenik kralju Petru v Ljubljani. Iz domačega materiala, namreč iz navadnega kraškega kamna, je tudi izpomnana glava mojstra Jakopiča, prav iz gibkosti in vseh karakterističnih lastnosti plemenitega bronu

naših nepokvarjenih pridobitnikov. Najbrže bo vzrok Vodnikov slab vzgled. Še kamen se boji teh divjih gest in poz, da se je prijazno okrogla črna damica »V pričakovanju« najhujšega stisnila v nizek kurnik, iz drugega kurnika pa gleda divje preplašeno mojster Jakopič in ježi se mu griva pred tako družbo.

Naši umetniki se pripravljajo za razstavo v Beogradu, ki bo odprta dne 7. junija v paviljonu prijateljev umetnosti »Čveta Zuzorič« in bo trajala 10 dni. Doselej so naši umetniki razstajali v Beogradu skupno s svojimi srbskimi in hrvaškimi kolegi, to pot so se pa kipar Lojze Dolinar in slikarja G. A. Kos in Franc Pavlovec pogumno odločili, da pokažejo svoja dela sami in si poskusijo priboriti priznanje.

Upamo, da jih beograjska kritika in javnost sprejmeta z zadovoljnostjo, kakor do brohotno in z odobravanjem Beograd sprejema našo glasbo. Gotovo so se za samostojen nastop odločili tudi pravi trije umetniki, ker bodo njihova dela pokazala gotovo najboljši prerez stanja sedanje slovenske umetnosti. Kipar Dolinar in slikar Kos sta moderna in že mirna, Pavlovec je pa v najzavnejši rasti in bo presenetil z močjo svojega talenta. Vrenja njegovega razvoja pa na njegovih delih k sreči skoraj ni opaziti, ker gre za ciljem brez vihravosti in razburjenosti, ne da bi se lovil za drugimi zvezdami. Prerez naše sedanje umetnosti bodo ti trije umetniki pokazali, smo rekli, ker stoje na sredi med starejšo generacijo in med najmlajšimi. Naših impresionistov je Beograd že vajen. In jih pozna že s l. jugoslovenske umetniške razstave, ki je bila v Beogradu ob kronanju kralja Petra. Kmalu bo že 30 let, kar poznajo Beograščani Veselo, Jakopiča, Sternena in Jamo, ki so jim dobri in dragi prijatelji, poznajo pa tudi naše »najbolj divje in najmlajše«, ker so razstavili že na večjih razstavah. Vedno so pa naši umetniki razstajali tako, da je vsak poslal le majhno število slik, zato pa je prav, da se Dolinar, Kos in Pavlovec pokažejo z večjimi skupinami in reprezentativno.

Lojze Dolinar je poslal 30 večjih in manjših kipov, ki jih je 12 izklesanih iz kamna, ostali so pa vliiti iz bronu ali so pa terakota. Tudi to, da vsi kipi iz solidnega materiala, bo delovalo reprezentativno, razen pa je prav tako, saj je vsako delo namenjeno za določen material in je sadra le prehodna faza nastajanja umetnine. Med znanimi Dolinarjevimi umetninami bodo in potrkali. Hripav, neznan glas je zaklical, naj vstopi. Vstopil je in obstal ves presenečen. Pojemajoča luč je razsvetljevala ozko, zanemarljivo sobo. Blizu lampe se je gugal pijana žena. Bila je Luiza, njegova Luiza. Komaj jo je spoznal, tako je bila zanemarljiva. Vprašal jo je po hčerki.

— Takoj, gospod!
Ne da bi se ganila je glasno poklicala Leonora. Leonora je vstopila. O, kakšna razvalina mladosti! Na obrazu grozni sledovi razuzdanosti in bede. Pri pogledu na njo ga je zabolelo srce.
— Stopi bliže.
Dekle, vajeno moškega ljubimkarnja, se je privilo tesno k njemu.
— Poljubi me.
— Zakaj pa ne?
Nastavila mu je svoje vele ustnice, polne rdečice in dišeče po razuzdanosti. Sergej se jim je izognil, prijel jo je za glavo in ji pritisnil na čelo dolg, neskončno nežen poljub.
Boječ se lastnega ganotja ji je stisnil v roke denarnico in stopil k vratom.
— Kaj že odhajate?
— Da.

je pa nastal njegov čudoviti »Sv. Krištof«, patron avtomobilizma, ki s svojo drzno statiko najsilnejše simbolizira brzino, na drugi strani pa moč duha nad elementi. Kip, ki spada med največja dela jugoslovenske plastike, je pač najdostojnejša soha patrona za prostore našega agilnega in ambicioznega avtokluba. Med portreti pokaže Dolinar samega sebe, poduhovljenega nežno glavico svoje žene, prijatelja slikarja G. A. Kosa, od znotraj na zunan obrnjenega karikaturno

Lojze Dolinar: Moja žena

sta Hinko Smrekarja, že omenjenega mecen narodne galerije Vodnika in več drugih znancev, razstavi pa tudi več kipov in statuet iz svojega zadnjega časa, med drugimi tudi groteskno dekorativnega »Kraljeviča Marka« ki pokažejo mojstra kritični publiki z najboljšimi strani.

Slikar G. A. Kos je zbral 30 slik, torej pravo kolektivno razstavo svojih del, ki so nastale od l. 1921., zadnje je pa slikal že letos. Sam mi je rekel o svojem delu:

»Resnica in stvarnost v podajanju sta bila vedno pogoj mojega dela, svažal sem vsako slepomišljenje in gonjo za monumentalno modo. Kar nastaja, nastaja iz mene samega in čim največ se ogibljem tujih vzorov. Kar bo nastalo, bo moje. Zato nastaja moja umetniška stavba počasi, drobno za drobno. Sam dobro vem, da nisem še gotov, vendar čutim trdno pot pod se-

— In se vrnete?
— Ne.
Leonora je zrla za njim, dokler ni izginil, potem je pa radovedno odprla denarnico. Njeno presenečenje je bilo veliko. Neznane je bil pustil celo premoženje. Brž je poklicala gugajočo se mater.
— Mama, pogled! Ta gospod mi je dal mnogo denarja!
Pijanki so se poželjivo zalekrile oči.
— Dekle! Zares? Pa vendar ni bil minster?
— In samo poljubil me je. To je res čudno, mama, zelo čudno.
— Da dedek poljubi in plača? Kaj bi pa mogel sicer še storiti?
— Ne mislim tega, mama. Toda takega poljuba mi ni pritisnil še noben možki.
— Dekle!
— Kaj vem, mama... toda ta človek...
— Kaj?
— Nič... Kako bi ti to povedala... Nič...
Planila je k vratom in pogledala na ulico. Neznanka ni bilo nikjer.

boj. Glavna izpovednica mojega zadnjega dela napram prejšnjemu bi bila težnja za čim večjo plastiko in prehod iz tonskega slikanja v lokalni kolorizem. Ta se približuje čim najbolj naravnim barvam. Barva kot pigment, kot material in barva na sebi, igra vedno manjšo vlogo, temveč je le tolmacha predmeta, vendar kot taka živa in izrazita.

Grem za tem, da bi narave podal čim krepkeje. Seveda izbiram izraz iz narave in ga po svoje preurejam, prekomponiram. V kombinaciji iščem ravnotežje v liniji in masah.

Med najnovejšimi G. A. Kosovimi slikami presenečajo najbolj njegove »Kopajočce«, njih kompozicija mas ter harmonija nežnih in finih barv in močna plastika. »Tibozitje« s kruhom je najizrazitejša slika zadnjega časa ter se odlikuje zlasti po krepkem trozvoju bele, rumene in modre barve. Pravi surrealizem s silnim dojmom resničnosti in močna plastika »Elegantne« »Kaketej« so polne sitih barv v najpartnejših harmonijah, izredno močna je pa resničnost G. A. Kosovih »Klobasc«. Umetnik je slikar reprezentativnega portreta, kar zlasti dokazuje njegov portret soproge pesnika Gradnika, gospe Heinricharjeve, pa tudi njegov avtoportret. Do skrajne resničnosti je šel umetnik na svoji »Gostilnici«, kjer je samega sebe in svojega tovariša vpodobil tako karakteristično in s takim humorjem, da je dosegel pravzaprav višek karikature v njenem najboljšem, bistvenem smislu. Vsi njegovi portreti so resnični, na njih pa seveda ni nobenega laskanja ali sladkanja. Nikdar ga lepi modeli ne zapeljejo v klič in vedno ustvarja le umetnine največjih kvalitiet.

Prav tako sveže v barvi in luči so pa tudi njegove pokrajine, ki je v njih nenehno mnogo štimunga, obenem so pa tudi polne najefektnije dekorativnosti. Zna se po njegove slike z roba Ljubljane, s Posavja in iz Seške doline, kjer je povsod frapantno ujel značilnost pokrajin, pri tem pa obdržal vse prirojeno mu eleganco barv.

Franceta Pavlovca vsak šteje med mlajše, čeprav je že sredi 30 let kot G. A. Kos. Kakor se G. A. Kos sam, čeprav večkrat po krivici, imenuje surrealista, kar bi marsikdo smatral za slabo lastnost, tako je Pavlovec najnežnejši poet naše pokrajine, če hodi ob jutranji zori ali pa ob tistem mraku okrog šmarne gore in se spreha po vasicah Posavja. Slovenska vas je njegov dom in tudi njegove umetnosti, naše vasi, rdeči zvoniki in sanjavi logi so v njem našli pesnika najnežnejšega izraza. Kakor obledeli in prepereli gobelini delujejo nekatera njegova dela, da se ne moremo ločiti od njih tihe muzike. Le tu in tam zažari iz zamolkih barv močan plamen, ki nam šine do dna. Franc Pavlovec je morda najboljši elegiji in sentimentalnosti žeske srbske narodne pesni in gotovo bodo Beograščani to ne to prav jasno slišali, iz njegovih del. Rahlo zveni iz teh pokrajin in mehko, da se komaj čuje, kakor otožno hrepenenje po domačem selu »tamo daleko kraj Morave...«
A. G.

Radiprogram

Nedelja, 31. maja.

9: Ing. Jože Skubic: O sadjarstvu; 9.30: Prenos cerkvene glasbe; 10: Versko predavanje: P. dr. R. Tominec; 10.20: F. Jelenc: Knjigovodstvo za hotelirje in gostilničarje; 11: Salonski kvintet; 12: Čas, dnevne vesti, plošče; 13.30: Profesor Pengov: O reji plemenitih kožuharjev; 16: Salonski kvintet; 16.30: Prenos nogometne tekme Ilirija: Gradjanski; 20: Prenos balalajk »Kremelj« z velesjema; 21: Prenos iz Zagreba; 22.30: Čas, dnevne vesti; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Ponedeljek, 1. junija.

12.15: Plošče; 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče, borza; 17.30: Zbor mestne ženske realne gimnazije; 18.30: Dr. Anton Bajec: Italijanska; 19: Prof. France Vodnik: Poljsčina; 19.30: Zdravstvena ura; 20: Pevski solistični večer, poje G. Drago Burger; 20.30: Salonski kvintet; 22: Čas, dnevne vesti, napoved programa za naslednji dan.

Torek, 2. junija.

12.15: Plošče; 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče, borza; 18: Prenos balalajk »Kremelj« z velesjema; 19: Prof. Pengov: V tovarni gospe Flore; 19.30: Dr. Ivan Grafenauer: Nemščina; 20: Plošče; 20.30: Prenos iz Zagreba; 22.30: Čas, dnevne vesti; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Sreda, 3. junija.

Opoldanski program odpade; 18: Salonski kvintet; 19: P. dr. R. Tominec: Portreti iz svetovne literature; 19.30: Dr. Preobraženski: Ruščina; 20: Mozartov večer; 21: Salonski kvintet; 22: Čas, dnevne vesti, napoved programa za naslednji dan.

Četrtek, 4. junija.

10.30: Prenos procesije sv. Rešnjega telesa (stolnica); 11: Salonski kvintet; 12: Čas, dnevne vesti, plošče; 12.15: Plošče; 15.30: Kvartet mandolin in kitar; 16: Pravljice za odrasle, pripoveduje gđ. A. Kovčič, pri klavirju G. M. Lipovšek; 16.30: Drago Ulaga: Gimnastične vaje; 17: Salonski kvintet; 20.30: Pevski dueti za sopran in tenor: ga. Zlata Gjurgjenac in g. Jože Gostič, solista ljubljanske opere; 21.15: Slogerje poje G. Mirko Premelj; 22: Salonski kvintet; 22.30: Čas, dnevne vesti; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Petek, 5. junija.

11.45: Nastop jeseniške šole; 12.15: Plošče; 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče, borza; 18: Prenos balalajk »Kremelj« z velesjema; 19: Prof. Niko Kuret: Smernice sodobnega ljudskega teatra; 19: Dr. Lovro Sušnik: Francoščina; 20: Rezervirano za eventualni prenos; 22: Čas, dnevne vesti, napoved programa za naslednji dan.

Sobota, 6. junija.

12.15: Plošče; 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče; 18: Salonski kvintet; 19: Dr. Lojze Campa: Časnik in častikarstvo; 19.30: Ga. Orthaber: Angleščina; 20: Prenos opere iz Beograda; 22.30: Čas, dnevne vesti, napoved programa za naslednji dan.

Dve Fleišmanovi diplomii

Skladatelj Jurij Fleišman je zbral okrog sebe kakih 30 navdušenih pevcev, ki so svojega pevovodjo kot slovenskega glasbenega vodnika visoko spoštovali in ljubili, o čemer pričata dve diplomii, ki so mu ju izročili njegovi čestitci 24. aprila 1861. leta. Diplomii je izredno natančno in vestno narisal Feliks Stegnar (oče splošno znane pevca Vinka Stegnarja), ki je kot avtor podpisan na koncu traku, ki nosi ljubantovo ime. Na delu se vidi velik trud, obenem pa tudi ljubezen, ki jo je posvetil Stegnar Fleišmanovemu počaščenju. Na drugi diplomii »Vošjo Vam« so podpisani

Flejšmanovi čestitci s svojimi značilnimi avtografi. Med njimi najde poznavalec te dobe mnogo znanih rodoljubov, ki jih vodi dr. Lovro Toman.

Letos, 7. junija pa se pokloni Fleišmanovemu spomenu veliko število pevcev, ki se udeležijo odkritja Fleišmanovega spomenika v Beričevem. Ljubljanska pevska društva: Glasbena Matica, Ljubljanski Zvon, Sloga ter Krakovsko pevsko društvo se udeležijo proslave korporativno in zapoje pri odkritju skupno tri zborne in sicer: »Slava Fleišmanu«, »V gorensko oziram se skalnato stran« in »Luna sije«.

SOKOL Sokolske mladinske prireditve

Sokolsko društvo Ljubljana II priredi drevi ob 20. v telovadnici na realni mladinsko akademijo ob sodelovanju vseh oddelkov naraščaja in dece. Znano nam je že od prejšnjih mladinskih nastopov, da nam je Sokol II. vselej pokazal v tehničnem pogledu izbrane, prvovrstne in pestre točke. Letošnja prireditev pa bo prav gotovo prekašala vse dosedanje glede nastupiranih izbranih in najmodernejših vaj naraščaja in dece, kakor tudi glede pestrosti programa. Sokolu II je ob tej priliki čestitati, da ima v vodstvu mladine res prvovrstne tehnične moči, med katerimi naj omenimo vodnika moškega naraščaja br. Kebra, vodnika dece br. Kocjana ter načelnika Trčka, ki so znani kot strokovnjaki ne le pri nas, temveč tudi po širši domovini.

Naj se dotaknemo ob tej priliki v kratkem nekoliko vprašanja mladinskih prireditev, predvsem pa mladinske vzgoje v sokolstvu.

Mladinske prireditve so bolj kot vse druge velikega pomena za sokolstvo. Saj že ime »mladina« samo pove vse. O bodočnosti našli, o generaciji, ki jo vzgajamo k boljšemu življenju, je govora, kjer nam prikazuje naš sokolski sistem večnega stremljenja po mladosti, moči, po gibanju in delu največ vidnih uspehov in rodni najlepše sadove. V teh mladih telesih in dušah se nam razgrinja zmisel naše sokolske ideje kot v odprti knjigi, da čitamo iz njenih vrst resnico našega življenja. Mladina je kakor vrelo neusahljivo, čisto in kristalno, kjer se zunanji uspehi našega sokolskega dela lomijo v solnčnih žarkih v mladih dušah ter se jim vtisnejo neposredno v nepokvarjene značaje kot graditelji pravih etičnih in moralnih temeljev v človeku, ki raste vzporedno z zdravjem in silo v telesu tudi v moralnem pogledu v pravcu določenega sistema k vsemu dobremu in plemenitemu.

Mladina je naša bodočnost in zato naj bodo sokolstvu tudi mladinske prireditve poleg vzgoje največja in najvažnejša naloga bodočnosti, kjer naj se nikdar ne miruje. Mladinske prireditve so najvažnejši momenti naše sokolske vzgojne bilance in ob takih prilikah bi bilo neobhodno potrebno in dolžnost vsakogar, posebno pa starejših, da prisostvujejo tem važnim dogodkom v sokolski telovadnici.

Namen naših mladinskih prireditev je, stopiti z njimi v neposredno stiko s staršji otroki, ki so nam zaupani v vzgojo, ter s prijatelji mladine, da jim neposredno predložimo na vpogled našo notranjost, svoje že dovršeno delo ter svoje načrte za bodočnost. Le na ta način bo rastele interesi v rodni nele za sokolstvo, temveč tudi za vzgojo mladine same. Zgraditi hočemo močno vež med rodno in med sokolstvom na idealnih in hvaležnih temeljih mladine.

Sokolska bodočnost, bodočnost vsega naroda je v mladini. Narod, ki mu je mladina važno vprašanje, bo ostal vedno mlad in nova, nepokvarjena etika bo izšla iz vrela te mladosti v podvig nas samih ter v moralno podporo narodov, ki so ostareli.

★

Ljubljanski Sokol ponovno opozarja svoje članstvo ter članstvo ostalih in okoliških sokolskih društev in vse prijatelje Sokolstva na svojo javno telovadbo, ki bo 4. junija ob 16. na letnem telovadišču pod Tivolijem. V nedeljo 14. junija pa posetimo najoddaljenejšo sokolsko postojanko v ljubljanski župi — Sokolsko društvo v Zireh, kjer se bo vršila tudi javna telovadba. Med potjo obiščemo grob našega nepozabnega starostja brata dr. Ivana Tav-

čarja na Visokem. Iz Ljubljane potujemo z avtobusi, odhod točno ob 7. izpred Narodnega doma. Vožni stroški za članstvo v kroju 30 Din, telovadeče članstvo in naraščaj oproščeno. Prijave sprejema društva na pisarna in sicer do najkasneje 10. junija; kasnejše prijave ne bo mogoče upoštevati. Želimo, da se tega izleta udeležijo tudi bratje, lastniki privatnih vozil; zato vabimo, da se pridružijo naši ekspediciji, ki bo šla z zbirališča ob 7. Bratje in sestre izkažimo svoje simpatije društvu, ki na skrajnem zapadu naše banovine vrši odlično sokolsko delo, s tem da se v mnogobrojnem številu odpravimo k njemu v posete. — Uprava.

Sokolsko društvo v Polju priredi dne 31. maja t. l. ob 4. popoldne v Sokolskem domu »Materinski dan« z bogatim sporedom.

Stavbno gibanje v Ljubljani

Ze nekaj dni sem imamo vedro vreme in solnce že dobro pripeka. Taki dnevi so najbolj po volji zidarjem, ker jih dež ne moti in preganja na stavbah. Letos se ima zgraditi še mnogo poslopj. Zjaj je najživahnije zidanje pri Dunajski cesti in pa na Selu.

V bližini Pokopališke ulice, ki gre z Zaloske ceste v smeri proti pokopališču, je v delu betonsko temeljno zidovje za ubožnico. Poslopje bo enonadstropno, jako dolgo in primerno široko. Leži v smeri južno-železnice. V tleh se napravijo drvarnice, palnice in kopalnice, v visokem pritličju in prvem nadstropju pa suhe, svetle stanice. Stavbno podjetje Saksida in drug bo spravilo stavbo do jeseni pod streho, gotova in porabna pa bo ubožnica šele prihodnje leto.

Na nasprotni strani te stavbe je ena domaćija dozidana v visokem pritličju. Sobe bodo v tleh, visokem pritličju in pod streho. Ker je temelj zgrajen na gramoznih tleh, bodo tudi talni prostori suhi in dobro porabni.

Nekoliko bliže Pokopališke ulice je izkopan svet za visokoprtilnično hišo. V delu je opaz za betonski temeljni zid. Čigavi bosta ti dve hiši, se še ne ve. Kadar se izgotove vsa dela, bosta obe naprodaj.

V ulici, ki teče vzporedno s Koroškoeto ulico, a še nima imena, je domala gotova lična vila železniškega uslužbenca Franca Martinčiča. Le kleparji imajo pri stavbi še nekaj dela. Svetla, suha stanovanja so v nizkem in visokem pritličju in pod streho.

V Tovarniški ulici, ki veže cesto Ob zeleni jami in Pokopališko ulico, si gradi svojo domačijo železniškega uslužbenca Ivan Završček. Stanovanje bo v tleh, v visokem pritličju in pod streho. Zidanje je toliko uspešno, da se že ta teden postavi ostrižje. Stanovanja bodo gotova in porabna v avgustu.

V Središki ulici, ki gre pravokotno čez Tovarniško ulico, je v grobem zgrajena in pokrita visokoprtilnična oziroma enonadstropna domaćija železniškega uslužbenca Karla Rožiča. Ometavajo se notranje stene, na kar se izvrše še druga dela, tako da bodo stanovanja porabna že do 15. julija. Zidanje obeh hiš to je Završčkove in Rožičeve ima v rokah zidarski mojster Fran Jerko.

Jasen dokaz.

— Kako je policija ugotovila, da ni bil vlomilec preoblečen v žensko?
— Šel je mimo modne trgovine, ne da bi pogledal v izložbo.

Kam s Prešernovim spomenikom?

Naši umetniki naj svetujejo, kako rešiti to kočljivo zadevo, da bo vsaj večini prav

Ljubljana, 30. maja.

Odkar so čez Ljubljano pričeli graditi tramostove, se vse razburja, kam prestavijo spomenik našega največjega pesnika Prešerna. Nasveti dežujejo na vseh straneh in vžigajo se veličastne ideje kakor kresovi po gričih, med gledalci zidanja se pa v nemara debate in polemike, da se stresa še sredi betona. Radovednost je dosegla vrhunec in še predno je kdo odločil, kje bo stal spomenik, so se oglašali tudi že zabavljaji proti še neporojeni ideji. Kar stori rotovž, ni nikdar prav — kakor odločijo umetniki, je vedno narobe in če bi bila zadovoljna vsa Ljubljana, bi gotovo še kje vpil in kričal kdorkoli, da je vse skupaj za nič. Da rešimo mestno občino najhujših očitkov, skrbi in sitnosti ter, da ji pomagamo pri odgovorni odločitvi, smo povabili večje število naših najodličnejših umetnikov, da se izjavijo o pereči zadevi. Povabili smo naše najbolj znane arhitekte, kiparje in slikarje in danes objavljamo te nekaj izjav.

Prvo besedo ima seveda stvarnik spomenika naš akademski kipar g. Ivan Zajec, za njim smo pa dali besedo njegovemu dobremu prijatelju g. Franu Bernekerju, profesorju Tehniške srednje šole, ki se je kot mladenič tudi že udeležil konkurence za Prešernov spomenik, pozneje pa okrasil naše mesto s svojim krasnim Trubarjem. Da pa pridejo še prvi dan ankete do besede tudi slikarji, objavljamo že danes tudi izjavo mojstra Jakopiča.

Akad. kipar g. Ivan Zajec piše:

Radi zgraditve tramostovja je stopnjo v ospredje vprašanje prestavitve Prešernovega spomenika, so pa težkoče glede izbire prostora, zato smatram za potrebno, da tudi jaz povem svoje mnenje.

Prešernov spomenik je bil komponiran za mirno zeleno ozadje, podobno kakršno ima Trubarjev spomenik. S tega razloga se mi dozdeva najprimernejši prostor v Zvezdi. Ako bi bilo mogoče po novem načrtu Zvezde zasidati spomeniku gostelo zeleno ozadje, bi bila Zvezda najprimernejši prostor. Ako so pa ovire, se kje drugodi najde prostor za postavitev Prešernovega spomenika. Ne nameravam razpravljati o kakih podrobnostih prostorov o teh naj razpravljajo drugi, ki so bolj poklicani za to.

Dodal bi pa temu le še eno mnenje. Za določanje prostora bi bilo najbolje, da se izdela silhueta Prešernovega spomenika iz lesa in se skuša postaviti na raznih krajih. Tem potom se bo najbolje ugotovilo, kateri prostor je najbolj primeren.

Akad. kipar Fran Berneker:

Spomenike prestavljati je kočljivo zadevo, navadno veže spomenike na določenem prostoru: zgodovina in tudi etične navade polek estetičnega ozira

katera se spomeniku more dati in prostora nesme nigrdo več vzeti; Prešeren pa se more umakniti kapricam treh mestov in niso stroški nikakor previsoki!

Kam se naj umakne spomenik, da bo imel mir? Z prijateljem I. Zajcem smo v tej zadevi govorila, da bi bilo pametno postaviti spomenik kakšnih petdeset ali šestdeset metrov od treh mestov v sredi ljubljane!

Otok bi bil za zgraditi, z štirih štirioglatih granitnih stebri in bokami, za slučaj polaganja vencev na spomenik je: od ene ali celo od leve in desne strani zgraditi oske brvi, tako da lahko brvi nazaj zasuje in na obrežjo priklene.

Spomenik bi imel na ljubljani ne samo lep mir za vse veke, ampak tudi na otoku divno ozadje in okolico mestskega mostu, kakor po dnevi tako tudi ponoči pri luninem svitu; katere posebnosti bi noben potnik čez tromost ne mogel zgrešiti.

Na priznajo povabilo zabeležim te odkritosrčne misli — če tudi v polni zavesti, da se bo sprejelo z eroničnim posmehom; ker mi za Mojzesovo klico:

(Na drugi strani z rdečim svinčnikom):

Prosim, da se ta članek pusti neokrnjen ali kako drugače zaviti natisniti.

Z odličnim spoštovanjem F. B.

Željo gospoda mojstra smo povsem upoštevali in objavili njegovo izjavo popolnoma neizpremenjeno.

Akad. slikar Rihard Jakopič:

Prešernov spomenik spada kam v zelenje, na precej obsežen prostor z mirnim ozadjem ter dostopom ena face. Avtor spomenika kipar I. Zajec si ga je zamislil nekje v Tivolju. Pa usoda, poosebljena v občinskem svetu in morda še v katerih drugih svetovalcih, ga je postavila tja, kjer je dozdej stal in kamor nikakor ne spada.

Zdaj pa prihaja čas, ko se bo moral Prešeren seliti. Kam? Pred kratkim se bi našel v Tivolju kak primeren prostor zanj, zdaj pa se bo tam vse zregiralo. Premnogo starega drevesja stoji še povsod naokoli! Treba bi pogleda odpirati, ceste speljavati, rožice saditi... No, meni še ni povsem jasno, kaj bo iz Tivolja, le tako malo bliska se mi. Zato v tem slučaju tudi ne morem ničesar predlagati. Pač pa vem za drug prostor, kjer bi se spomenik prav dobro podal. To je na Kerkovem trgu, nekako tam, kjer stoji zdaj Mestni dom. Seveda bo treba Mestni dom poprej podreti, kar se mora itak prej ali slej zgoditi — iz estetskih razlogov namreč. Okolice naj se pametno uredi, zlasti grajski hrib, ki se kar ponuja umetnikovi fantaziji.

Sicer pa mislim, da gre kiparju Zajcu pravica do prve besede.

Te je le edina pesem, ki je še na svetlo rabo... Torej, zdaj bom del vpuščavo in se svetu lažnemu odrekel. Kamer vas je volja, če pot bo dolga ali kratka, meni bo vseeno sladka. Sem dolgo tu pred vami stal, sem dolgo upal in se bal — za lažno slavo in za spravo z moralisti. Začetka so hodili čisti mimo mene s svetimi očmi in, kakor da le-pota Muze jih boli, so jim vročici oči gorele. Pa je sčasoma postala ta naslada grešna le navada. Muza je sicer še mlada, vendar sem se zanj zbal. Kaj je meni slava, ljubša mi je vedno še puščava, a rodila me je mati v kavalirskih časih, pa bi naj dopustil, da bi Muza še izgnala! — samo to mi je na sru, kam pognali naju bdo.

Nikar se mi ne čudi, bratec, da sem trdega jezika, ker zahteva pač olika, da moderno zaokrožim z vami v vaših časih. — Bogme, kar se pa Ljubljani čije, z vami češpelj me ne miče gristi, dandanes ste še bujši, kakor moralisti naših časov. To že rima je motorjev gladka, samo dneva ne pove vam pratka, da i njih je slava kratka. Ti pa rad bi vedel, preden sem te zmedel, kam usode bo me barka zapeljala. Kako bi vedel, kje bo poiskala mi hvaležnost vaša zavetišče in če sploh mi kdo ga išče! — V Japljevi ulici je polno. — Pa kaj bi pravil — pojdi k srečnemu Vodniku, bolečina me je zmedla, in pomladne naj ti godem? Bratec, zdaj je kuga-tuga sedla poleg moje Muze — s kugo in Ljubljano se pa jaz ne bodem.

To je pa že od sile, v najlepšem vremenu pa te pitajo s takimi jeremijadami, doktor, gotovo žela veže iz tvojih besed, torej si tudi ti smrtnik?

Kaj pa očka Vodnik

Kakšno prijetno nam povejte! Še vedno ste stari striček, vse vam je pri sru, še golobi, ki jih mi že tako dolgo pokončavamo, izteguje roko, kot bi jim trosili, zato se jih pa tudi zbira toliko okrog vas. In naš krušni oče ste postali, privablja te očetovsko roko na trg jaja, salato, korenjčke in še kaj — torej, kako se pa vam zdi?

Pomignil mi je z roko, češ, da naj čitam zadaj za njim... Nič nespodobnega, saj sem res našel pod njim črke, ki sem jih tako prečital, ker so me zmedli Prešernovi verz: »Ne hčere ne sina za mano ne bo, dovolj je spomina — za mano solata, a druge besede so danes potratac. Prav potihem sem si še potem mislil: in greh, greh... saj so sveti moške ušli, da mnogo besed ni brez greha. — Torej, Vodnik, dohtar in Trubar glasnik — zapik!

V nedeljo 31. t. m. — igrišče SK ILIRIJE državno prvenstvo Gradjanski : Ilirija

SK (Zagreb)
Predtekma Gradjanski rez. : Ilirija rez. ob 16. uri.
OB VSAKEM VREMENU

Nove muzikalije

V ediciji Glasbene Matice je ravnokar izšlo »Devet samospevov« Antona Lajovića, ki jih je izbral in uredil Matej Hubad. So to samospevi, ki so od leta 1900 do 1909 izšli v Novih akordih ter se nahajajo v železnem repertoarju vsakega boljšega koncertnega pevca. Ker so zvezki Novih akordov postali že prava redkost, so šle te pesmi iz roke v roke prepisane, a še te je bilo težko dobiti. Hubad si je nadel zelo hvaležno nalogo, da jih je izbral, opremil s točnimi prednasalnimi znaki ter jih združil v reprezentativne zvezke, ki je v čast ediciji Gl. M. in v veselje našim pevcom — solistom. V knjem, izvrstno tiskanem zvezku so pesmi: Iskal sem svoj mladostni dan, Romanca, Serebna, Veter veje, Cveti, cveti rožica, Zunaj na rahlo sapica piha, Pesem o tkalcu, Serebna (prejšnja na Puškinovo, ta na Zupančičev besedilo), ter Nočne poti. Zeleti bi bilo, da bi se ob tej priliki slovenskemu tekstu podložil morda vsaj še češki, kar bi Lajovičevim lepim samospevom odprlo široko pot tudi v inozemstvu. Ako je le količjak mogoče, naj bi se urejevalci morebitnih prihodnjih albumov ozirali tudi na ta umestni nasvet.

V samozaložbi je pravkar izšel tudi vesele narodnih pesmi dr. Jos. Čerina pod naslovom »Solčni dnevi«, pesmi za dobro voljo v smotreni, ne pretežki klavirski prireditvi. »Solčni dnevi« pa se bodo pri dr. Čerini prirejali tudi za godalni orkester, za orkester na pihala in za salonski orkester. »Solčni dnevi« sestojijo iz 16 več ali manj znanih narodnih pesmi iz Bajukovih, Žirovnikovih, Vodopivčevih, Zgančevih, Devovih, Gerbičevih in Grumovih zbirk, so z modulatoričnimi, pestrimi medigrami povezane v ljubeznjiv, prijetno zvenčajoč opus, ki bo obogatil od tujih, manjvrednih stvari mrgoleče programe naših mestnih in podeželskih zabavnih in koncertnih prirediteljstev. Solni dnevi, prijetno zvenčajoč opus, ki bo obogatil od tujih, manjvrednih stvari mrgoleče programe naših mestnih in podeželskih zabavnih in koncertnih prirediteljstev.

Istočasno s »Solčnimi dnevi« sta izšla tudi dva dr. Čerinova marša »Skranček poje« in »Naša vojaka«. Ti dva marša se dobijo v prireditvah za lok, pihala in salonski orkester. Z njima vred je nasrta zbirka dr. Čerinovih maršev ne krepko število 10. A s tem ni izrečena še zadnja beseda, ne napisana še zadnja nota!

— — — — — i ja tamo ne mam stana — skupa roba, skupa hrana... — — — — —

Izprehod po higijenski razstavi

Letos kaže razstava sadove dela Higijenskega zavoda v 10 letih njegovega obstoja

Kakor prejšnja leta, je tudi letos Higijenski zavod v Ljubljani priredil higijensko razstavo, ki se pa bistveno razlikuje od prejšnjih. Dočim je bilo na prejšnjih razstavah nazorno predloženo stanje raznih nalezljivih, kužnih bolezni, njih strahote in posledice, je to pot državni Higijenski zavod v krasni razstavi pokazal sadove svojega dela v 10 letih svojega obstoja v vsej dravski banovini. Nazorne tabele, statistike, razstavljeni modeli raznih higijenskih ustanov, bolnic, dispanzerjev, zdravstvenih domov iz vseh krajev Slovenije, tabele o gibanju nalezljivih bolezni, griže, tifusa, davice, škrlatinske itd., statistike rojstev in umrljivosti — vse to pričča, da je državni Higijenski zavod pod vodstvom svojega neumnega šefa g. dr. Pirca v zadnjih desetih letih storil res ogromno delo ter da je nedvomno njegova zasluga, da se higijenske razmere v dravski banovini stalno boljšajo, da številna umrljivosti nazaduje ter da, tako mesta kakor vasi tekmujejo glede splošne asanacije.

Takoj pri vzhodu je razstavljen izredno ličen model državnega Higijenskega zavoda v Ljubljani, nazorno je predloženo delo zavoda. Iz obširnega popisa je posneti, da vrši Higijenski zavod res velike kulturne in socialne naloge. Njegov bakteriološki epidemični oddelek preizkuje kužne bolezni, v zadnjih 10 letih je bilo preiskanih 70.000 bolnikov. Drugi oddelek je ustanovljen za preiskavo vseh in kontrolo živih v vsej banovini, ki jih pošiljajo z nadzorovano poverljive osebe. V zadnjih dveh letih je Higijenski zavod analiziral nad 3000 vzorcev. Tretji oddelek, to je socialni in medicinski, se peča z raziskovanjem in izboljšanjem zdravstvenega stanja prebivalstva. V to svrhu ima zavod higijenski odsek, odsek za vitalno statistiko in odsek za higijensko propagando. V higijenskem odseku se ugotavlja zdravstveno stanje naselij in prebivalstva. Predalec bi želel, če bi hoteli naštevati vse podrobno delo posameznih odsekov, omenimo naj samo, da je Higijenski zavod v zadnjih 4 letih v dravski banovini cepil 25.000 otrok proti škrlatinki, da je priredil v 10 letih okrog 5000 predavanj, opremljenih s filmi in skioptičnimi slikami, ki jih je poslušalo okrog 260.000 oseb. Poleg tega je priredil 42 higijenskih tečajev, ki jih je obiskovalo 35.000 oseb. Na potujočih propagandnih predavanjih, ki so trajala osem dni, je bilo 8000 prebivalcev. Stalna higijenska razstava v Ljubljani je bila v šestih letih odprta 172 dni, posetilo jo je 70.000 gledalcev.

Malo naprej od vhoda je zemljevid, na katerem je označena organizacija higijenske službe v dravski banovini. Na karti so označeni sedeži zdravstvenih srezov in občin, obstoječih in predvidenih šolskih poliklinik, higijenskih ustanov, zdravstvenih domov, kolon z desinfekcijami itd. Povsod, kjer je ustanova Higijenskega zavoda, je nalepljena lična lesena hišica.

Potem je razstavljen model zavoda za zdravstveno zaščito mater in otrok, kateremu je priložena tabela, ki priča o zavodnem delu ter model bodoče šolske poliklinike v Ljubljani, o kateri smo nedavno poročali in ki jo prično v najkrajšem času graditi. Občina je dala Higijenski zavodu na razpolago za bodočo polikliniko prostor, ki pa ne ustreza vsem zahtevam. Krasna in pomorna stavba je Zdravstveni dom v Celju, potem so modeli tržiškega in cerkljanskega Zdravstvenega doma, domov v Logatcu, Medvodah in Lukovici, povsod pa je razven nalepljena tabla, ki pojasnjuje, kakšno delo je opravila vsaka teh ustanov. Med modeli je tabela, ki predstavlja propagando Higijenskega zavoda. Kakor smo že omenili, je bilo propagandno delo naravnost ogromno v letih 1925 do 1930, bilo je 5652 predavanj, 42 higijenskih razstav, 64 higijenskih prireditev t. t. d.

Dalje je na razstavi tabela kolon za desinfekcije. Fotografije in slike kažejo delo desinfektorjev, ki vrše obenem tudi zdravstveni popis vasi. Higijenski zavod ima dosedaj 450 popisanih vasi, v katerih ima vsaka hiša zdravstveni list. Vsega skupaj je to 14.000 hiš z 80.000 prebivalci.

Asanacija vasi

Največjo pažnjo posveča Higijenski zavod našim vsem širom dravski banovini. Za asanacijo razmer in splošnih prilik v vseh vseh se je že ogromno storklo, sedanja higijenska razstava pa bo nedvomno mnogo pripomogla k nadaljnji asanaciji. Asanacija naših vasi je zamisljena takole: higijenska vas ne sme zaostajati za mestom. Higijenska ureditev zahteva sozazerno razvrstitev hiš in gospodarstev, urejeno okolico, pravilno zidana poslopja za dobro pitno vodo, regulacijo cest in vod, kanalizacijo, javna kopališča in igrišča poleg sol. Razstavljen je model, ki naj bo vzor lepe higijenske slovenske vasi, kot kontrast temu je razstavljen tudi model tipično nemigijenske, zanemarjene vasi, kakršna ne sme biti. Hiše so zidane brez sistema in nepravilno grajene, strehe so večinoma lesene, okolica je nečista, ceste so slabe, voda je nečista. Potem sta razstavljeni dva modela higijenske urejene gospodarstva ter obrtnika, ki gleda na higijeno. Dva modela tudi nazorno kaže, kakšne ne sme biti kmečka hiša.

Naslednja tabla kaže asanacijsko delo Higijenskega zavoda. Na tabli je označen vsak kraj, kjer je Higijenski zavod kaj asaniral in gradil, tako vodovodi, vodnjaki, kapnice, greznice in stranišča.

»Gospodinja, ali te ni sram? to je napis nad nečisto, nesocialno in higijensko

zanemarjeno kuhinjo, katere model je razstavljen, njej nasproti pa krasno urejena vzorna kmečka kuhinja, kakor bi jo morali imeti vsi naši kmečki domovi. Od nadaljnjih starih tabel kaže prva, kaj je asanacija v splošnem, druga pot do asanacije, tretja, kaj naj asaniramo, četrta pa zdravstveni in gospodarski pomen asanacije.

Potem sta modela, ki kažeta urejeno in neurejeno gospodarstvo v hribovskih vseh, modeli dobrega zajetja studenca, nezdrugega vodnjaka, slabo asaniranega vodnjaka, higijenskega vodnjaka, higijenske kapnice — povsod pa poleg poučni opis.

Prav zanimiv je tudi pogled na zemljevid, ki kaže obolenja na tifusu in griži od leta 1920 do 1930. Označeni so vsi kraji, kjer se je pojavila in se še pojavlja kužna bolezen. Gosto nasajene barvaste bučke pričajo, da sta ti dve nalezljivi bolezni pri nas še zelo razširjeni in kako potrebna je asanacija naše vasi. Poleg zemljevida je objavljena statistika, iz katere je razvidno, da s asanacijo vasi oboje kužni bolezni silno nazadujeta.

Razstavljen je tudi model vzorne podeželske šole s kopališčem in mično okolico. Po načrtih Higijenskega zavoda je bil napravljen tudi model zimskega in letnega kopališča, kakršna bi morala imeti vsa naša mesta. Iz modela je razvidno, da higijenskim potrebam najbolj odgovarja kopališče SK Ilirije v Ljubljani. Poleg modelov je Higijenski zavod razstavil še celo vrsto diapozitivov, lepih in poučnih slik, preglednih statistik in tabel. Od statistik naj še omenimo statistiko umiranja po letih v razdobju 1920 do 1929 v vsej dravski banovini. Od 1. do 70. leta je znašala umrljivost v prvih letih na 10.000 prebivalcev do 53 primerov, v letu 1929 pa samo 36 primerov. To je bil uspeh dispanzerjev in higijenski pouk o pravilni prehrani dojenčkov.

Druga statistika primerja umrljivost v zadnjih 10 letih v posameznih srezih dravske banovine. Statistika dokazuje veliko nazadovanje umrljivosti in nalezljivih bolezni.

Zanimiva je tudi tretja statistična tabela. Male posteljice, zložene druga kraj drugo, prikazujejo rojstva v vseh srezih dravske banovine v zadnjih 10 letih. Zanimivo je, da je število rojstev v vseh srezih skoraj enako, da pa pada število rojstev v mestih, zlasti je očitno to v Mariboru in Ptuj, pa tudi v raznih delavskih srezih, tako na pr. Radovljici in Murski Soboti, kjer je število rojstev v zadnjih letih stalno nazadovalo.

Higijenska razstava je res lepa in vsotna ter zasluži vse priznanje. Omeniti moramo, da so vse modele ter sploh vse podrobnosti napravili v Higijenskem zavodu sami, kjer je bilo oboje tehniškega oddelka zaposleno več mesecev. Higijenski razstavi je priključil tudi OUZD svojo razstavo, o kateri bomo še poročali.

Zverinski zločin dveh žensk

Pred velikim senatom šibeniškega okrožnega sodišča se je pričela v četrtek jutraj senzacionalna obravnava. Na obtožni klopi sedita dve mladi kmetici iz vasi Medvidja, ki sta obtoženi strašnega umora posestnika Nikole Pupovca in iste vaze. Obtožena Ljubica Pupovac je žvela z Nikolo Pupovcem, ki je pa bil vedno bolan in sploh slab. Zato je sklenila odkrizati se ga, za svoj načrt je pa pridobila tudi Kojo Skorič in njegovo ženo Stojko. Za Skorič je bilo to voda na njen mlin, kajti že dolgo sta želela, da bi se Ljubica poročila z Bogdanom Skoričem, Stojčinim bratom. Po sporazumnem dogovoru je Ljubica N'kolo nagovorila, naj gre z njo v gozd, češ, da bo tam Stojka, ki zna čarati. Ona ga je tudi začarala, da je bolan.

Naivni Nikola je to verjel in odšel je lani 13. decembra z Ljubico v gozd. Kmalu sta prišla tudi Kojo Skorič in njegova žena Stojka, ki je takoj začela s »copra« njem. Nič hudega sluteč se je Nikola pustil zvezati. Skoričeva in Ljubica so ga najprej potisnili v vrečo, ga zvezali in mu potegnili čez oči. Nato so nesrečnčcu z britvijo prerežali vrat, ker je bil še živ, so mu s sekiro razbili glavo. Po zločinu so mirno vrnili domov, kakor da se ni prav nič zgodilo. Obtožnica zahteva za oba Skoriča smrtno kazen, za Ljubico, ki v času zločina še ni bila polnoletna, pa težko robijo.

Prva je bila zaskrbljena 21-letna Ljubica Pupovac, ki je podrobno opisala svoje razmerje s Pupovcem. Dejala je, da je bil vedno bolan in da je iskal leka svojih bolezni pri raznih mazačih. Ko mu je pravila, da ga je Stojka začarala in da bi ga tudi ona utegnila ozdraviti, je bil takoj pripravljen oditi v gozd. Pri zločinu ni sodelovala in je dejala, da je Stojka Nikoli prerežala vrat, njen mož ga je pa s sekuro ubil.

Stoja Skoričeva je uporno zanikala vsako krivdo in je nastal pri razpravi med njo in Ljubico hud prepir. Na predsedniškovo vprašanje, zakaj je v preiskovalnem zaporu priznala zločin, je odgovorila, da je to storila v duševni zmedenosti. Razprava, za katero vlada v Šibeniku veliko zanimanje, bo trajala več dni.

Ali ste že naročnik edine slovenske ilustrirane tedenske revije »Življenje in svet«?

Kramljanje z našimi velikani

Kaj pravi Trubar, Prešeren in Vodnik v našem letu 1931

Ljubljana, 30. maja.

V velikih dneh živimo, javen molk je pa kar sumljiv in sprito veličine teh dni naravnost nezalisan. Nekaj pa gotovo pomeni. Zato me je poslalo pero po navdihnjenju in odgovor k našim velikim možem. Motto teh kramljanj bi se torej moral glasi nekako tako: Veliki možje že dolgo molče, zato jih vprašajmo, kako se jim zdi... Kar brez vseh ceremonij in poklonov sem stopil k Primožu. V gaju sloni med grmovjem, na nekakšni prižnici, pa nič ne propoveduje. In tudi kaj bi z evangelijem sredi pomladnih šepetov zaljubljene vzdihne kahlil? Toda,

Trubar, gromovnik

povej nam vsaj, kaj si potuhtal o nas, saj še dolgo tuišaš, mi pa s krampi drobimo melodije, pod njimi tradicija prevrača kozolet, kaj, ali še nisi spregledal? — Saj bi-jemo, točemo, rušimo, sejemo, gladimo, kramo — celo pred tvojim nosom?

To je toliko kot nič, če veš ne poveš! Odkrito, Primož, kaj skrivaja za grmom?

Rahlo je s kamnito brado pomagal, pa se je slišalo: — Kaj bi vam pravil, saj še vimate besede! In komu se naj pritožujem nad vašo hvaležnostjo, ki mi trosi konjske dobrote v rušo pred nosom? Reformator sem, zato bi se mi ne zdelo kolegijalno klestiti po vas, ki ste še posebno rigorozni reformatorji. Za ideje in pripravljanje moram biti vedno pripravljen žrtvovati glavo. Zato se tudi ne tresem pred vašimi krampi, sekirami in žagami, pripravljen sem celo, da me kmalu prepelje v svojo Sibirijo ali celo v Gramozno jamo. In bi tudi bilo potrebno, da še tam zanetim iskro revolucije, kot sem jo v Tivolju. Vidite, jaz molčim, toda moj molk je ognjen, je revolucija in če bi me postavili kjerkoli, v sredo absolutnega miru — recimo na pokopališče — bi izbruhnila tudi tam revolucija, in še kakšna! Velikani slovenskega rodu njega dni so tam pokopani v prah in pepel svojih spomenikov, tam vse prerasča trava in pozabljenje — tu sem pa jaz in tu se dela, tu ni zasplosti! Moje slave ne prerastejo kopri-vel

No, kar se pa vas samih tiče, čakam sam, prepustim vam prvo besedo, čakam res preneto dolgo, vi pa molčite še vse bolj kot jaz... Čakam, da se zganete vspovod kot ste se pod mojim okriljem v Tivolju. In zdi se mi, da bi naš mli rod potreboval še zdaj — cel milijonček možakov moje zlahte, no, hočem reči — Trubarjev...

Potem pa niti besedice več! Še marsikaj sem ga hotel pobarati, zlasti še, ker nisem njegovih besed dobro razumel, ločijo nas pa stoletja in mi razumemo bolje indirektno besede, naravnost govoriti res nismo vajeni...

Pa kaj bi obupavali, gotovo bo vede! Francé kaj bolj okroglega. Teško sem se preril k njemu, napol je zaplankan, napol oblegan od množice, ki nemo manifestira te velike dni. Za nekatero so namreč vočen praznik.

No, predragi

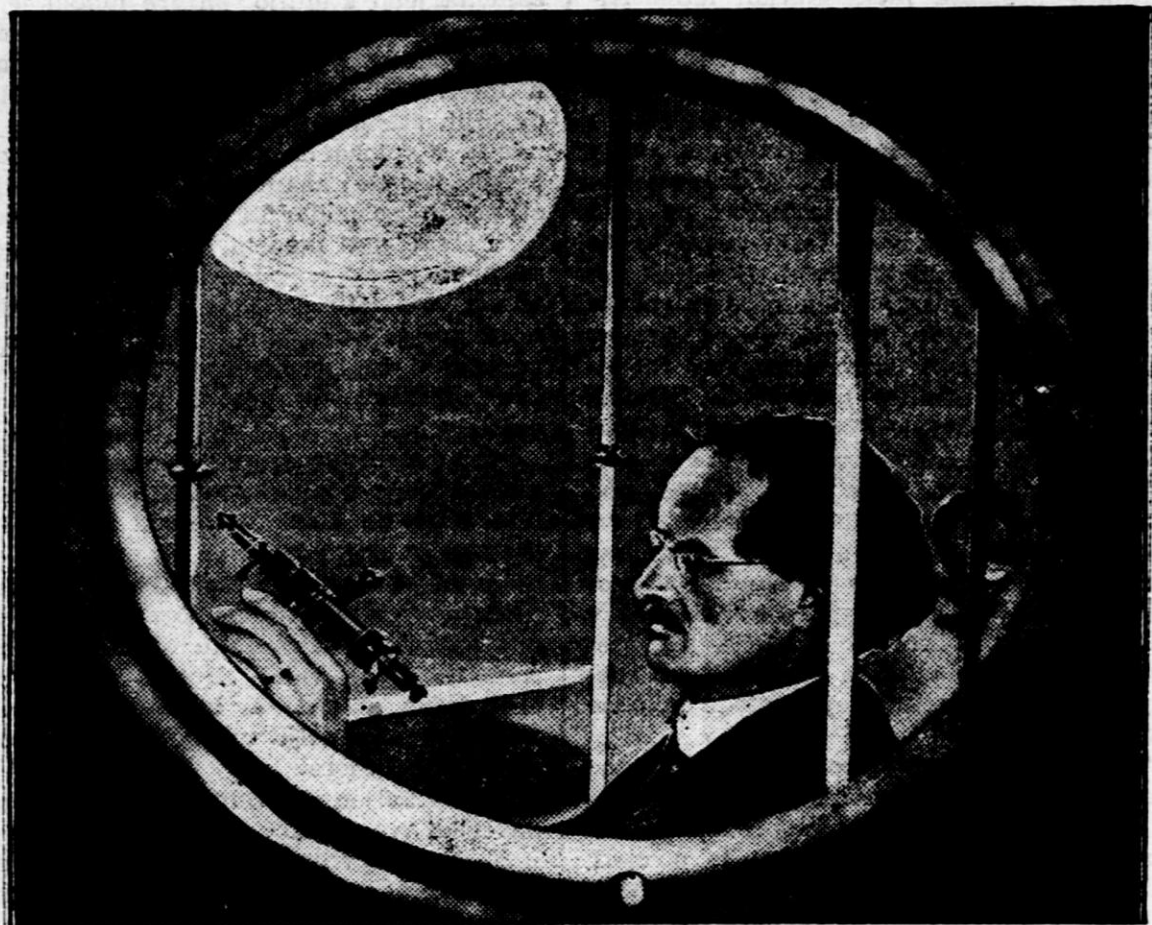
dohtar Napóta

zdaj bi nam zapol, zdaj, nikjer ti ne manjka pohujšljivih motivov in o minljivosti slave bi zaokrožil, čeprav ti je Muza zvesta kot si le moreš misliti, še zdaj te ni zapustila, ko te je še vse drugo. Torej, obenem pozdravljam tvojo Muzo, se pravi, posmrtno ljubico, s katero smo te vendar tako srečno oženili! Prišel sem pa, da ti podelim besedo. Saj ti najbrž še niso povedali, kakšna stanovanska kriza je zadnje čase pri nas in sploh menda še niti ne veš, kaj so prav za prav krize. Povej mi no vendar, kako so ti všeč pesnice današnjih dni in zlasti tiste tam v Ljubljani! Poleg vsega pa imamo zopet pomlad, takorekoč, srca pokajo, povedano v tvojem žargonu — skratka, čas je, da povzamemo besedo.

In ga je res nekaj vžignilo v pesniško šilico, samoraki obraz se mu je pa zjasnil: — Vidim, da ne nisem brez pomena, bratec, četudi le memento mojega imena — hlapec, je v rabi. To se pravi, da se vse pozabi: Kaj zmanov je zasula še lopeta, zdaj pa trka še na moja vrata. Res, vse srca vedno je zlagana, še po smrti se odpira. Vi pa poje: — — — i ja tamo ne mam stana — skupa roba, skupa hrana... — — — — —

Piccard se dvigne še enkrat v stratosfero?

Ves svet se zanima za Piccarda in njegovega asistenta — Piccard živi samo za znanost — Nekaj pojasnil

Profesor Piccard sedi v svoji gondoli

Mimo lahko rečemo, da se je ves kulturni svet bal za usodo pogumnih znanstvenikov Piccarda in dr. Kipferja in da se je včeraj globoko oddahnil, ko je prišla vest, da sta se drzna raziskovalca stratosfere srečno vrnila na zemljo. Piccard se je takoj telefonično obrnil na ravnatelja tovarne balonov Riedinger in mu povedal, da se je balon izborni obnesel in da je tudi glede manevriranja docela zanesljiv. Profesor bo rabil več tednov, da spravi v red vse, kar so zabeležili njegovi instrumenti in kar sta videla s spremljevalcem na lastne oči. Če bi pa slika, ki si jo hoče ustvariti učenjak o stratosferi, ne bila popolna,

je pripravljen tvegati še en vzlet v višave.

Balon in gondola bosta te dni demonstrirana in Piccardu bosta po potrebi služila tudi za drugi vzlet v stratosfero. Balon je veljal 32.000, gondola pa 10.000 mark. Za instrumente je plačal Piccard 4000 mark.

Središče zanimanja

Piccard in njegov asistent dr. Kipfer sta se naselila začasno v hotelu »Edelweiss« v Gurglu, kjer so ju začeli takoj oblegati novinarji iz vseh delov sveta. Navzlic utrujenosti in izčrpanosti sta jim morala dati pojasnila do 11 ponoči. Potem je šel Piccard spat in je prosil, naj ga zbude šele ob 11. dopoldne, ker se hoče dobro naspiti. Učenjak in njegov spremljevalec sta dobila od vseh strani brzojavne in pisne čestitke. V Gurglu se je zbralo že drugi dan nad 60 inozemskih novinarjev, ki so jih komaj spravili pod streho, ker je hotel »Edelweiss« premajhen. V Gurglu ni bilo še nikoli tako velikega tujeskega prometa.

Pri Piccardu

Prof. Piccard, ki je res kar čez noč zaslovel po vsem svetu, je bil rojen 18. januarja 1884 v francoskem delu Švice. Po študijah je bil asistent in pozneje profesor tehnike v Karlsruhe, od koder je bil poklican na univerzo v Bruselj, ki mu je tuje vse, kar zanima navadnega da se je temeljito pripravil na prvi vzlet v stratosfero in dosegel uspeh, kakršnega svet gotovo ni pričakoval. Njegov asistent inž. dr. Kipfer je doma iz Basla in je star šele 27 let. Kljub svoji mladosti je pa v znanstvenem svetu že znan kot avtoriteta v elektrotehniki.

Vzlet v stratosfero je financirala belgijska finančna skupina, ki je dala Piccardu na razpolago 400.000 belgijskih frankov. Priprave vzleta so trajale s konstrukcijo balona vred nad leto dni. Piccard je šel na delo z veliko opreznostjo in zato so morali mnoge naprave temeljito izpreizkusiti, deloma pa tudi nadomestiti z drugimi. V tem tiči tudi vzrok, da je bil vzlet opetovano odgojen. Učenjaka sta vzela s seboj v gondolo balona prepečenca in kondenziranega mleka za tri dni.

Piccard je imel s seboj samo štiri merilne instrumente, in sicer instrument za merjenje ionizacije zraka, merilec intenzitete elektrostatičnega polja, aparat za merjenje kozmičnega izžarevanje in električnih tokov ter ionizacijsko kamero s fotografskim registratorjem. Da bi mogla dihati v prostoru ob nizkem zračnem pritisku, sta vzela v gondolo dve steklenici kisika, zračni generator in kot rezervno dva litra tekočega kisika.

Poročevalec dunajske »Die Stunde« je govoril pred startom s prof. Piccardom. Učenjak napravi vtis človeka, ki mu je tuje vse, kar zanima naavdnega zemljana. Mož živi v svetu števil, formul in fizikalnih zakonov. Če ga sploh more kaj razburiti, je to napaka v njegovih računih ali napačno napeta žica. Prav nič ga ni vznemirjala misel, da mu utegne prebiti visoko gori nad zemljo nevarnost. Če ga človek vpraša, kaj je z mnogimi čudnimi instru-

mentih v njegovi gondoli, postane zgovoren in iz njega začne kar deževati težko razumljive besede — potencijometer, ionizacijska kamera, barograf itd.

Nemški novinar ga je vprašal: Kakšno se vam bo zdelo nebo 16.000 m visoko?

— V poldrugi uri, ki jo hočeva prebiti tam gori, bova imela z dr. Kipferjem dela čez glavo. Beleške barografa in elektrometra v ionizacijski kameri, v kateri so gamma žarki...

— Mislim, gospod profesor, če bo nebo drugačno, kakor je gledamo z zemlje.

— Oblakov seveda tam gori ni več. Sonce sije znatno močnejše, ker je absorbiranje...

— Torej bo svetleje?

— Da, in ne. Kar sonce obseva, zlasti balon, se zelo blešči. Nebo bo pa vedno temnejše, čim višje se dvigamo. Temnosivo bo, ne sicer še črno, vendar pa že takšno, da bova lahko videla velike planete.

— Pravijo, da znaša temperatura v stratosferi 55 stopinj pod ničlo.

— Seveda pada temperatura z naraščanjem višine. Približno 11.000 m visoko doseže najnižjo stopnjo 50 do 55 stopinj pod ničlo. Potem pa ostane konstantna do 30.000 m visoko. In ta zračna plast se imenuje stratosfera. Od te višine naprej postaja zopet topleje.

— Čudno! Kako si razlagate to? S tem vprašanjem sem si nakopal na glavo zlo. Učenjak je postal živahen in najin pogovor bi se bil malone izpremenil v teoretično možgansko akrobaziko. Končno se mi je posrečilo zadržati njegovo teoretiziranje z novim vprašanjem. — Torej vas bo strahansko zeblo?

— Kaj še! Računam v svoji gondoli z znosno sobno temperaturo.

— Med dolgim bivanjem v mrzlih zračnih plasteh se pa mora vendar z zemlje vzeta toplota polagoma izgubiti?

— Seveda se. Toda na eni strani se da to močno zadržati, na drugi strani pa imamo tam gori še zelo izdaten vir toplote — sonce.

— Torej boste prestrezali solnčno toploto?

— Kakor vidite, je moja obla do polovice prepletkana črno, druga polovica je pa kovinsko blesteča. Če obrnem črno stran proti solncu, lahko solnčni žarki nemoteno prodirajo v gondolo. Na senčni strani pa zadržuje odbijajoča blesteča plast izžarevanje. To je približno tako, kakor pri termosteklenici. V gondoli ostane po vsej priliki čisto toplo.

— Občutna razlika v temperaturi med solnčno in senčno stranjo utegne pomeniti nevarnost za balon.

— Menim, da ne. Sicer se bo pa ta razlika z rotacijo močno ublažila.

— Kako je pa z dihanjem?

— S seboj vzamem 5 litrov tekočega kisika, ki izpuhujem v zračnem generatorju. To zadostuje najmanj za 15 ur. Torej ne more nastati nobena stiska, tem manj, ker bova navezana na umetni zrak samo v višini nad 5000 m. Kako to, da se dvigne baš ta balon višje, kakor vsi drugi?

— Profesor se je nasmehnil. — Čisto enostavno, ker je večji kakor vsi drugi pred njim in ker njegova velikost dovoljuje napolniti ga pri startu samo do sedmine. V redkem zraku se volumen sedemkrat raztegne in točka, kjer bi balon razneslo, je torej zelo visoko; pri mojem balonu je najbrž 14.000 m visoko.

— Potem se pa ne dvigne več?

— S tem, da vržem iz balona balast, se bom lahko najbrž dvignil še 2000 m.

— Kaj ni nevarno odpreti vrata in metati iz balona balast?

— Tako nerodno ne delamo tega. Balast obstaja iz svinčenega prahu. 500 kg ga imava na krovu. Metala ga bova skozi kamero z dvojnimi vrati.

Najprej se vstopi v kamero, potem se notranja odprtina zapre in odpre zunanja tako, da lahko prah pada iz gondole, ne da bi se izgubilo kaj zraka. Seveda si morava prihraniti nekaj balasta za pristajanje. Saj ne moreva vedeti, kje se bova spustila.

— Ali se morete v višini 16.000 m orijentirati, kjer baš stojite?

— Posebno lahko to ni. Če ste, železnice in reke se s prostim očesom najbrž ne bodo videli. Tudi hribi se izravnavajo. Primerjanje z zemljevidom postane težko. Najprej se bova orijentirala po velikem kompleksu Augsburga. Vse drugo bo odvisno od tega, kam naju zanes. Upam, da naju zanes nad Švico.

— Zakaj pa baš tja?

— Ker sem Švicar in ker poznam tam vsak vrh.

— Kaj računata s tako velikim »pašnikom«?

— To bo odvisno od vetra. V najslabšem primeru morava računati že s 500 km. Približno 90 minut traja vzlet, tako dolgo hočeva ostati zgoraj, kako dolgo se bova pa spuščala, je težko povedati. Vsekakor bova rabila približno 5 ur.

— Kako se bosta pa spuščala?

— Do 5000 m bova opravljala svoja opazovanja in merjenja. Potem bo pa treba seveda osredotočiti vso pozornost na navigacijo. Ne verjamem, da bi imela dovolj balasta in če ozemlje ne bo prehladno, bova lahko plula naprej in ovire takorekoč preskočila. Edino, kar bi mi bilo neprijetno, je, da bi se utegnili spustiti na pusto ravnino. Gozd bi mi bil mnogo prijetnejši.

— Zakaj bi pa baš ravnina pomenila nevarnost?

— Ker bi utegnil balon gondolo na daljši progi vleči za seboj in bi se začel kotliti.

— To bi bilo presneto neprijetno za vas.

— Zame ne, pač pa za moje instrumente. Zbogom!

Kaj je stratosfera

Z baloni, na katerih so bili pritrjeni merilni instrumenti in ki so jih izpušili visoko v zračne višave, so učenjaki ugotovili, da temperatura do izvestne višine našega ozračja stalno pada. S pomočjo balonov so učenjaki proučili ozračje do 30 km visoko. 5. novembra 1908 so spustili v zrak balon z merilnimi instrumenti, toda brez posadke, in dosegel je višino 29 km, kjer so instrumenti zabeležili, da znaša zračni pritisk samo deset mm. Do višine 12.950 m je temperatura neprestano padala in dosegla je najnižjo stopnjo 67,6° C pod ničlo. Potem je pa začela naraščati in v višini 23.000 metrov je znašala že 61,8 stopinj C pod ničlo. Čim je pa dosegel balon to višino, je začela temperatura zopet padati.

Francoski meteorolog Teisserenc de Bort, ki je proučeval višje ležeče zračne plasti, je razdelil našo atmosfero na dva pasova in ju nazval troposfera in stratosfera. V troposferi, ki zavzema del atmosfere med našo zemljo do višine, kjer nastane gornji obrat temperature, je premikanje zračnih plasti navpično. Vlažnost zraka z naraščajočo višino pomeni in temperatura pada do najnižje stopnje, kar se zgodi v višini 8—10 km. Stratosfero je nazval Teisserenc de Bort oni del ozračja, ki je nad troposfero in v katerem merilni instrumenti niso več zabeležili padanja temperature. Tu se premikanje zračne plasti vodoravno, torej v nasprotju z nemirnim delom spodnje ozračja, z močnimi navpičnimi zračnimi toki, oblaki, viharji in nalivi.

V to najvišjo plast atmosfere se ni upal pred Piccardom še nihče, kajti človeški organizem ne prenese tako redkega zraka in nizkega atmosferskega pritiska. Proučevanje teh zračnih plasti je za meteorologijo neprecenljivega pomena, kajti treba je ugotoviti razmerje električne energije v tej višini, izžarevanje toplote in druge fizikalne pojave. Piccardov uspeh pomeni obogatitev meteorologije z novimi dragocenimi ugotovitvami, da ne računamo važnih posledic, ki jih bo imel prvi vzlet v stratosfero za razvoj modernega letalstva.

Gondola

Gondola prof. Piccarda meri v premeru 210 cm in je okrogla. Da bi vzdržala zračni pritisk, ki je v spodnjih in zgornjih plasteh zelo različen, je narejena iz materiala, ki uspešno kljubuje tudi najhujšemu mrazu in ultravijoletni žarkom. Obla gondole je do polovice črna, do polovice pa bela in toplota v kabini sami se vzdržuje pri stalnem obsevanju solnca na fiksni točki 20 in 25 stopinj mraza v stratosferi. Stene gondole vzdržuje pritisk 5 atmosfer, tako da je bilo že pred startom jasno, da bi zaradi pomanjkanja zraka niti v višini 20.000 m ne pretela nevarnost, ker je Piccard računal z razliko notranjega in zunanjega pritiska največ do pol atmosfere. In izkazalo se je, da je imel prav. Balon je narejen iz trpežnega platna, prepariranega na poseben način; v vodoravnem premeru meri 30 m, visok je pa 50 m.

Lepite na pisma znanke protituberkulozne lige!

Svet postaja vedno manjši

Slavni izumitelj Marconi o napredku tehnike na polju brezžičnega brzojava

Slavni italijanski izumitelj Marconi, ki se mudi zadnje dni v Londonu, je priredil za strokovnjake in učenjake predavanje o napredku moderne tehnike na polju brezžičnega brzojava. Izjavil je, da je trdno prepričan, da bodo v 10 letih radioaparati vseh vrst mnogo cenejši nego so zdaj in med ljudstvom že splošno razširjeni. Svet postaja vedno manjši, čeprav je za naše pojme dokaj velik, in ni več daleč čas,

ko bo naša zemlja tako rekoč samo še drobna točka, kajti ljudje si bodo lahko telefonirali iz Londona ali koderkoli iz Evrope v Avstralijo tako, kakor si zdaj telefonirajo po mestih iz urada v urad.

Upam tudi, je dejal Marconi, da bodo imeli ljudje čez 10 let doma že brezžične telefone. Gledanje na daljavo bo izpopolnjeno in doseže svoj končni razvoj. Ta pridobitev moderne tehnike ne bo služila človeku samo za zabavo, temveč tudi kot zelo važno sredstvo tehnične prakse. Razvoj brezžične tel-

nike približa poedine dele sveta in bo tudi ena glavnih ovir morebitnih vojn. Čim bolj se bodo ljudje na svetu poznali, tem manj bo med njimi sovraštva. V malem veljavno načelo se uveljavi tudi v splošnem. Poleg tega izgine ali pa se vsaj močno zmanjša vsaka možnost nenadnega vojnega presenečenja, nobenega naroda ne bo več mogoče presenetiti z vojno šele v zadnjem času.

Kar se tiče pogona prometnih sredstev s pomočjo brezžične tehnike se nimamo točnih domnev, toda že sedaj je jasno, da bomo lahko kmalu upravljali letala brezžičnim potom. To bo pilotiranje na daljavo brez pilota. Celo eskadrilo aeroplanov s poljubnim tovorom, seveda tudi z bombami, bo mogoče poslati kadarkoli v zračne višave in noben letalec ne bo v nevarnosti, da se ponesreči. Seveda bo pa imel to ugodnost tudi sovražnik in jo bo nedvomno v polni meri izrabil deloma v samoobrambo, deloma pa v borbi s sovražnikom. Gotovo bo pa možnost vojne v doglednem času mnogo manjša, kakor je zdaj, kajti človeštvo bo videlo vse to grozno morilno orodje in si bo temeljito premislilo začeti novo vojno.

Velik razvoj se obeta tudi direktnemu prenašanju brzojav na daljavo v obliki pošiljateljeve pisane besede. Vse brzojavke dogledne bodočnosti se bodo prenašale tudi čez širna morja sploh samo v rokopisu, kar velja tudi za stenografska poročila. Najvažnejši problem brezžične tehnike je pa zdaj v iskanju kratkih in posebno kratkih valov. Čim doseže brezžična tehnika ta cilj, bo medsebojno občevanje še hitreje in lažje. To bo velikega pomena zlasti za ladje, ki se na morju sploh ne bodo mogle izgubiti. V vsakem položaju in v vsakem trenutku bodo lahko takoj na vse strani pošiljale poročila. Ladje napravijo tudi okrog sebe »svoj lastni pas«, v katerem bodo informirale vsakega, kdor bo v njem. Tako bodo prepričane tudi nesreče, kajti nobena ladja ne bo mogla v najgostejši megli ali v najhujšem viharju zavoziti v drugo.

Umirajoči v aeroplanu

V nekem dunajskem sanatoriju je ležal težko bolan Bolgar Mehulam. Sorodniki so ga bili prepeljali na Dunaj v nadi, da ga bodo dunajski zdravniki izlecili. Bolezen je bila pa neozdravljiva in kmalu ni bilo nobenega upanja več, da bi bolnik okrevale. Zdravniki so bili že napravili križ čez njegovo življenje. Bolniku so vidno pešale moči in uprava sanatorija je obvestila njegove sorodnike, da se mu bliža konec.

Tedaj je pa Mehulam izrazil sorodnikom željo, da bi rad še enkrat videl domovino in da ga ne veseli umreti v tujini. Bolnikovo stanje je bilo tako, da ni bilo nobene verjetnosti, da bi preстал prevoz v Sofijo. Njegov sin je pa brž našel izhod iz zagate, češ, da bi lahko prepeljali bolnega očeta v Sofijo z aeroplanom. Hitro se je napotil na letališče v Aspernu, kjer so mu dali takoj na razpolago letalo, kamor so spravili na zložitvi postelji težko bolnega Bolgara. V terek opoldne se je letalo dvignilo in okrog 6. zvečer je bilo v Sofiji. Bolnik je razmeroma dobro preстал polet in izpolnila se mu je želja, da je pred smrtjo še enkrat videl svojo domovino. 12 ur po prihodu v Sofijo je v naročju svojih sorodnikov izdihnil.

Srednje šole v ČSR

Srednjih šol na Češkoslovaškem je bilo v šolskem letu 1929-30 skupaj 347 in sicer 32 gimnazij, 136 realnih gimnazij, 3 višje realne gimnazije, 57 reformnih realnih gimnazij, 60 realk in 59 učiteljskih. Po učnem jeziku je bilo češkoslovaških srednjih šol 243 in sicer 18 gimnazij (351 profesorjev, 5872 dijakov in 351 razredov), 101 realna gimnazija (1984 profesorjev, 30.025 dijakov in 1013 razredov), 39 reformnih realnih gimnazij (694 profesorjev, 10.042 dijakov in 360 razredov), 41 realk (771 profesorjev, 11.133 dijakov in 382 razredov) in 44 učiteljske (629 profesorjev, 5439 dijakov in 171 razredov).

S podkarpatskim učnim jezikom so štiri realne gimnazije (95 profesorjev, 1335 dijakov in 46 razredov) in 4 učiteljske (46 profesorjev, 584 dijakov in 16 razredov). Z nemškim učnim jezikom je 13 gimnazij (208 profesorjev, 2038 dijakov in 106 razredov), 26 realnih gimnazij (503 profesorji, 6940 dijakov in 248 razredov), 3 višje realne gimnazije (72 profesorjev, 873 dijakov in 31 razredov), 18 reformnih realnih gimnazij (303 profesorji, 3899 dijakov in 162 razredov), 19 realk (312 profesorjev, 4385 dijakov in 148 razredov) in 10 učiteljskih (161 profesorjev, 1075 dijakov in 36 razredov). Z madžarskim učnim jezikom je ena gimnazija (15 profesorjev, 453 dijakov in 8 razredov), 4 realne gimnazije (128 profesorjev, 2214 dijakov in 69 razredov) in 1 učiteljske (13 profesorjev, 245 dijakov in 7 razredov). S poljskim učnim jezikom je samo ena realna gimnazija, ki ima 20 profesorjev, 369 dijakov in 10 razredov, nji je pa pripljučeno učiteljske z 2 profesorjema, 52 dijaki in 2 razredoma.

Študent s 110 semestri

Iz Stockholma poročajo, da je umrl v švedskem vseučiliškem mestu Upsali Kristofer Baumbach, ki se je po pravici imenoval večni študent. Imel je namreč celih 110 semestrov in star je bil že 74 let. Ko je bil star 61 let in je imel za seboj že 85 semestrov, se mu je zdela, da je dovolj podkovan za izpite. Med izpitom in izpitom je razlikoval, je dejal takrat. Reproducirati učnost iz knjig zna vsak zelenec, nekaj drugega je pa preživeti to, kar človek na univerzi študira. Jaz sem rabil nad 40 let, predno sem notranje prebival to, kar so mi nudile knjige in predavanja.

Pri izpitu mu je dal profesor posebno težak latinski tekst. Večni študent ga je temeljito prečital in predno je začel prevajati, je dejal: Tega latinskega pisatelja že od l. 1878 nisem imel v rokah. Izpit je napravil z odliko. Pa niti po izpitih se Baumbach ni mogel ločiti od univerze. Med mladimi študenti je bil tudi po svoji zunanosti pravo čudo. Oblačil se je kakor študentje v sedemdesetih letih preteklega stoletja. Samo v toliko se je sprijaznil s moderno dobo, da je bil prav do smrti vnet sportnik.

Rdeče barve se boje

V madžarskem parlamentu je tudi ena ženska, in sicer Ana Kethly, ki je nastopila oni dan proti državnim organom, češ, da v svoji strogosti pretirava. V vasi Szarvasi so imeli dilettantsko predstavo in reditelji so nosili na rokavih rdeče trakove. Predstavo si je prišel ogledat tudi okrajni glavar Sauer in čim je zagledal rdeče trakove na rokavih, je poslal dva orožnika z naročilom, naj reditelji takoj odlože trakove. S tem pa se ni bil zadovoljen. Kmalu je namreč opazil, da sedita v zadnjih vrstah dve deklici v rdečih oblekah. Takoj je poslal orožnika tudi k deklicam z naročilom, naj se preoblečeta.

Notranji minister je priznal, da govori poslanica resnico, samo da strogi okrajni glavar ni zahteval, naj se deklici preoblečeta, temveč naj oblečeta samo plašče, da se rdeča barva ne bo videla. Minister se je zavzel za okrajnega glavarja, češ, da kaže rdeča barva vedno tendenco. Izjavil je celo, da bodo madžarske oblasti tudi v bodoče nastopale proti vsem, ki imajo na sebi kaj rdečega. Poslanica je pa svetovala ministru, naj da tako prebavati hlače madžarskih dragoncev, obenem pa prepove divjemu maku na polju ali pa tudi rožam na vrtovih rasti. Rdeča barva je dražila doslej samo bike in purane, zdaj pa gre v nos tudi madžarskim magnatom.

V zdravem kraju.

— Tale kraj se mi zdi zelo zdrav. Če se ne motim, ste stari že 80 let, očka.

— Osemdeset in pol gospod.

— In ste vse svoje življenje preživel tu?

— Vsega še ne.

34
Skrivnostni jezdec

Roman.
— Saj ste trdili, da je vaša noga v roki.
— Seveda je. Drži se me še vedno, kar prokleto dobro čutim.
Columbina je v zadregi molčala; njegovega odgovora ni razumela. In ne da bi odgovorila mu je začela dajati jesti.
— Bogme, vredno je dati se premikasti, da ti potem tako dobro strežejo, — je pripomnil smeje.
— Ne norčujte se iz mene!
— Prav rad bi še enkrat prestal vse to, samo da bi me prišli pitat.
— Nisem vedela, da ste tako dolgočasna klepetulja, Wilson. Evo, jejte.
Menda ni opazil njene iztegnjene roke.
— Izpremenili ste se, Collie. Starejši ste. Postali ste ženska in sicer najlepša.
— Hočete jesti?
— Ah! — je vzkljknil Wilson začuden. — Jesti? Da seveda. Saj sem lačen ko volk. In morda naš Wade ne zna kuhati.

Toda Columbina je le z največjo težavo opravila svoje delo. Wilson si sam ni mogel prav nič pomagati, poleg tega je pa hotel hamesto njenih rok vedno videti njen obraz. Njo samo je pa oviral glas srca in tako ji je bilo res težko pokazati malo več strežniške spretnosti. In neprestano je čutila, da je blizu Wade, ki je čudovito vplival na njo. Ali ni videl, kako se ji tresejo roke? Ali se mu ni zdela njena zadrega čudna? Potem ji je šinila v glavo misel, da bi se nič ne ustrašila, če bi Wade uganil njene misli ali če bi mu jih sama povedala. Morda jo je razumel zdaj že bolje nego sama sebe.
— Ne morem več jesti, — je dejal Moore končno.
— Kot bolnik ste se držali zelo dobro. — In da bi napeljala pogovor v drugo smer, je vprašala: — Ali hočete ostati tu, Wilson — preživeti tu, kakor bi dejal moj oče?
— Da.
— Seveda. Imam je blizu sto glav. Toliko denarja sem prihranil.
— Dober začetek. Toda kdo bo skrbel za vas in za vašo živino, dokler sami ne boste mogli delati?
— Moj dobri prijatelj Wade, je odgovoril Moore in pokazal na močivka, ki se je baš ukvarjal z jedilnim pri-

borom, pa menda nalašč ni hotel ničesar slišati.
— Ali vam smem prinesiti kak pri-boljšek ali lepo knjigo, da vam ne bo dolgčas?
— Prinesite mi Collie Bellounds-vo, — je odgovoril tiho.
— Kako naj vam pa kaj prinesem, ne da bi prinesla obenem tudi sebe?
— Res je. Torej mi pa prinesite malo marmelade in zabavno knjigo — jutri. Velja?
— Seveda velja.
— To je obljuba. Vaše obljube pa poznam že od prej.
— Torej pa zбоgom do jutri. Iti moram. In upam, da se počutite že bolje.
— Bolan ostanem v postelji, dokler me boste mogli posecati.
Columbina je odšla vsa rdeča in ko je stopila iz koče, se ji je zdelo, kakor da hribi še nikoli niso bili tako nežni in sanjavi, njena osamljenost še nikoli tako prijetna in nebo se nikoli tako sinje. Ta čas, ko je odvezovala svojega konja, je prišel iz koče lovec, za njim pa Wade.
— Miss Collie, če boste jahali počasi, ujamem svojega konja in vas dohitim, da se vrneva skupaj na farmo, — je dejal.

Zajahala je svojega konja in ga poglajala počasi po stezi ob robu položnega pobočja. Višina je bila zadržnejša kot je pričakovala; razgled je bil prekrasen. Sivo, valovito pogorje, tako pisano ob tej uri, črno obrobljeni griči in gorski grebeni tam v daljavi, pozlačeni z žarki zahajajočega solnca, vse to je stopilo tako jasno in razločno pred njene oči, tako divje in čudovito značilno za Kolorado, da je kar ostrmela.
Ob vznožju pobočja jo je Wade dohitel.
— Nekaj bi vas prosil, dekle: nikar ne povejte Belloundsu, da sem se zavzel za Wilsa, — je začel s svojim mehkim, prepričevalnim glasom.
— Dobro. Toda zakaj bi ne smela očetu tega povedati? Saj ne bo hud, kajti prepričana sem, da bi tudi on tako storil.
— To pa rad verjamem. Toda ta zadeva tu je zlezla malo iz okvira. In Wils si še ni tako opomogel kakor misli. Tvegati nočem ničesar. Svojega mesta nočem izgubiti, obenem pa nočem, da bi me kdo oviral v skrbi za tega fanta.
Prispela sta bila do prvega gozdička, ko je Wade izrazil te pomisleke.

Columbina je zadržala konja in tako je moral tudi njen spremljevalec zadržati svojega. Njene zle slutnje so našle podporo v žalostni novici, ki jo je prečitala v razoranem obrazu svojega spremljevalca.
— Povejte mi po pravici, kako je z Wilsom, Ben, — je dejala in ga prijala za ramo.
— Na svoj način sem napol zdravnik miss Collie. Študiral sem malo medicino in kirurgijo. Niti besedice bi vam ne povedal, če bi se ne zanašal na vašo podporo.
— Vse hočem storiti, kar bo v mojih močeh. Toda povejte mi vendar, kako je z njim, — ga je prekinila Columbina v prizadevanju pripravi se na najhujše.
— Wilsonova noga je močno zmečkana. Ravnanje z Jackom je pokvarilo vse. Položaj je stokrat slabši od prejšnjega. Bojim se zastrupljenja krvi ali vnetja... In fantu sem kar naravnost povedal, da bi bilo bolje, če bi mi dovolil odrezati mu nogo. Toda Wils je prisegel, da obdrži svojo nogo ali pa umre. No torej, če se rane res vnamejo, tudi noge ne bomo mogli rešiti, a morda niti življenja samega.

KRASNA IZBIRA — TEDENSKO DOHAJAJO DUNAJSKE NOVOSTI CENE STROGO SOLIDNE

Edina specialna trgovina
M. Kristoflič - Bučar
Ljubljana, Stari trg št. 9

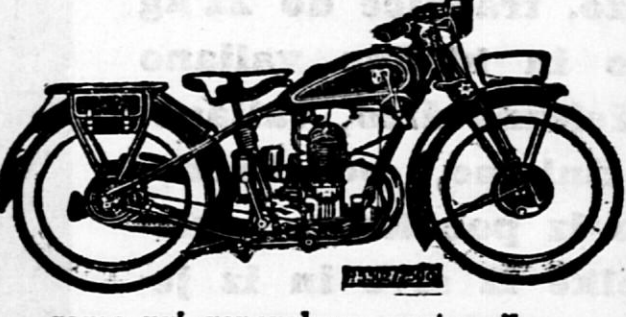
BLUZ, DAMSKIH OBLEK IN OTROŠKIH OBLAČIL VSEH VRST.

Specialna mizarska in tapetniška delavnica po najmodernejši arhitekturi
Lancoš - Sitar, Ljubljana
Wolfova ulica 12, dvorišče
Na velesojmu paviljon „E“

BILJARDNE POTREBŠČINE!
Kroglice, palice, žoge, gurno za mantinelo, krede in kroglice, kontrolne ure, šah-domino, kroglice in kegle, domači izdelki. Solidne cene.
Posetite me na velesojmu v pav. »H« št. 272.
EHRICH JOSIP, SOMBOR, Dunavska banovina
Proizvod biljardskih potrebščin. — Odlikovan z zlato kolajno.

PUCH
MOTORNJA KOLESA
250 in 500 cm³
za odplačilo v 18 mesečnih obrokih
samo pri generalnem zastopniku
ALOJZ USSAR
zaloga šivalnih strojev, koles in motorjev
Maribor, Trg Svobode št. 2
(prej Gospodsk. ulica 20).
Istotam se dobijo tudi nadomestilni deli za Puch - motorje.

Mali oglasi
Večja beseda 50 par. Plača se lahko tudi v smetih. Za odgovor smetite. Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo. Najmanjši oglas Din 5.—

NAZNANILO
Prispela so najboljša bela in rdeča vina; gorke in mrzla jedila. — Ko pridete z dežele v mesto, Vas vabim. Cene nizke. Ljubljana, Mestni trg št. 13 1752

PIANI — PIANINI
razstavljeni na velesojmu v Ljubljani 30. V. do 8. VI. 1931.

DALIBOR,
Češka prva znamka jamči za najboljšo kvaliteto in zmerno ceno. — Tudi na obroke. — Paviljon E. 1742

OTROŠKI VOZICEK
malo rabljen, prodam za 380.— dinarjev. Gabrovšek, Zavrti 12. 1747

GOSPODIČNO
s popolnim znanjem nemške korespondence, sprejem kot blagajničarko in tipkarico. S prakso imajo prednost. — Hotel Union, Eled. 1750

CEVLJ. POMOCNIKA
sposobnega prirobovanja finišnih zgornjih delov, v stalno službo, sprejme takoj Josip Pogacar, Kamnik. 1749

LEP TRAVNIK
(sladka krma) in gozd — skupaj 3 orale, pri cesti, v občini Rožpah — takoj poceni prodaja Sredenski, Pobrežje, Cesta na Brezje 40. 1748

OPRAVA
obstoječa iz usnjate garniture, omaro za knjige, mizo ter dva stola prodam po zelo ugodni ceni. Naslov v upravi Slovenskega Narodca. 1746

POMOCNIKA
za male kose, dobro izurjenega, sprejme modni salon J. Kurilj, Novi trg št. 1. 1758

10 % POPUSTA
na žagan in tesan STAVENI LES. Dostava tudi na stavbo.
FRAN ŠUSTAR
parna žaga
LJUBLJANA, Dolenjska c. 12

POZOR!
Nemška tovarna klavirjev Hauschultz - Berlin, svetovno znana, poslala je na ljubljanski velesojem piano, na katerem lahko igra tudi neuk, ne da bi se učil igrati. — Razstavljen je na velesojmu v paviljonu E 30—32. 1724

OTVORITEV KOPALIŠČA V RETEČAH NA SORI
Jutri v nedeljo bo otvorjeno kopališče v Retečah na Sori. Voda je že izredno topla in prijetna. Kopalni vlak iz Ljubljane odhaja ob 13.20. — Vožnja je polovična. — K številnemu obisku vabi lastnik.
Jurče Gosar

FORD AVTO
št. A 850.751, rabljen 3000 km, 5sedežna limuzina, takoj ugodno naprodaj. — Poizve se pri: American-motors, Ljubljana. 49/L

Ako hočete dobro kapljico ali dobra jedila, oglašite se v
gostilni pri
„Kosu“
Krojaška ulica št. 6
Cena vina: belo liter Din 16.— in Din 10.—, rdeče Din 14.—; pivo. — Solidna postrežba! — Sprejemajo se abonente na domačo hrano po najnižji ceni.

DAME! NOVOST!
Trajna ondulacija
brez opeklin — nepoškodovani lasje, najlepši valovi — (tudi na dolgih laseh (kitah). Cene zmerno.

Vendelin Sebal
frizer za dame in gospode
LJUBLJANA,
Sv. Petra cesta št. 44.

ELEGANTNE LETNE
OBLEKE IZDELUJE PO
MERI

J. KURILJ,
modni salon za gospode
(Turjaški trg) Novi trg
Vijudno sporočam cenj. občinstvu, da imam vedno v zalogi prvovrstno angleško in francosko blago v najnovejših vzorcih ter se priporočam, da kot strokovnjak najbolj poznam blago, za katero morem da jamčim.

prve svetovne fabrikate: B&Sendorfer, Steinway, Förster, Höpfl, Stingl original, ki so ne-sporno najboljši! (Lahka, precizna mehanika.) Prodaja jih izključno le sodni izvedenec in bivši učitelj Glasbene Matice
Alfonz Breznik
Mestni trg 3
Najcenejša posojevalnica.

Malinovec
iz aromatičnih gorskih malin, vkuhan s čistim sladkorjem, prodaja: Stara lekarna »Pri orlu« v Celju. 61/L

Splošno je že znano
da se dobi v PREŠERNOVI ULICI št. 54, LJUBLJANA, razna manufaktura po neverjetno nizkih cenah

Sifoni od Din 7.50
Pralna svila » » 13.—
Tiskovine » » 6.—
Čefirji za srajce » » 10.—
Češki in angl. kamgarni za moške obleke » » 30.—
Volneni deleni po » 26.—
Frotirji za kopalne plašče, 140 cm široki » » 76.—
Frotiraste brisače » » 26.—
Creppe de chine, krasne kvalitete . . » » 68.—

Srajce, kravate, žepni robci, posteljne garniture, šivane odeje ter razno drugo blago po izredno nizkih cenah.

Oglejte si neobvezno blago in cenot

Samo sveže tovarniško blago!
JOSIP IVANČIČ,
Ljubljana, Prešernova ulica št. 54
(nasproti glavne pošte)

pisarniški stroji
Velesojem »H« št. 287—289.
IVAN LEGAT
Ljubljana, Prešernova ulica 44
Tel. int. 26—36
Maribor, Vetrinjska ulica 30
Tel. int. 2434

Kreditni zavod za trgovino in industrijo
LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 50 (v lastnem poslopiju)

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjumi in kredit vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo safe - depozita itd. itd. itd.
Brzljavke: Kredit, Ljubljana. — Telefon št. 2040, 2457, 2548. Interurban 2706, 2806.

Zastopnika

ki stalno potuje po Alpah, deželah, dobro uvedenega in če mogoče stroke vajenega, sprejme čimprej Warnsdorfska tkalnica in manipulacija (Warnsdorfer Weberei und Manipulation). — Cenj. ponudbe pod šifro »Dauernde Verbindung 3348« na anončno ekspedicijo Josef Nowey, Warnsdorf (CSR).

Surovo maslo

(Tafelbutter)

načinejšje, dobavlja v vsaki množini od 4 kg naprej franko, in sicer po ceni 30.— Din proti povzetju.

Franc Kolleritsch
APACE PRI GORNJI RADGONI

Piške

dopolodne v obari in papriki, popoldne ocvrte (pohane) in pečene letos prvičkrat v nedeljo 31. maja. Potem redno vsak dan. Vedno sveže pivo v vrčkih in prvovrstna vina. Lepo balnišče in velik senčnat vrt. Priporoča se

JOŽE PLANKAR

GOSTILNA POD GOZDOM, DOLENJSKA CESTA 35.

Ferdo Primožič

mizarstvo in parketarstvo

Trnovski pristan 4, LJUBLJANA

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. Dobava in polaganje parketov, popravila, struženje starih parketov.

DELO SOLIDNO! CENE ZMERNE!

Zaradi nesreče

inventurna odprodaja

manufakturnega in konfekcijskega blaga po globoko znižanih cenah. — Se vrnjudo priporoča

MARIJA ROGELJ
LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 26

Prometni zavod za premog d. d. Ljubljana

prodaja po najugodnejših cenah samo na debelo

PREMOG

domači in tujemski za domačo kurjavo in industrijske svrhe

KOVAŠKI PREMOG vrst vseh

KOKS livarniški, plavžarski in plinski

BRIKETE

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D.
v LJUBLJANI, Miklošičeva cesta št. 15/I.

Lovske puške

floberte, browning pištole, pištole za straženje psov, lov-ske in ribiške potrebšćine ima vedno v zalogi

F. K. KAISER puškar.
Ljubljana. Kongresni trg št. 9

NOGAVICE, KRAVATE, SRAJCE, ŽEPNE ROBCE, damske torbice, toaletne potrebšćine kupite najceneje in najboljše pri

JOSIP PETELINC
blizu Prešernovega spomenika ob vodi

MODROCE
vrhne la afrik, močno blago a

Din 240.—

zložljive postelje, posteljne odeje, žimo in blago za preobleko pohištva najceneje kupite pri

Rudolf Sever
LJUBLJANA, Marijin trg št. 2

Malinovec

pristen, naraven, na malo in veliko prodaja

lekarna Dr. G. PICCOLI,
LJUBLJANA, Dunajska c. 6.

Modroce,

peresnice, posteljne mreže, otomane, divane, patent fotelje, cvilih, blago in žimo — dobite najceneje pri

F. Sajovic, Ljubljana, Stari trg št. 6

Čopiče

vseh vrst, žimnate metle, razna omela, najrazličnejše ščetke vseh velikosti izdeluje najceneje

Hinko Šimenc
KONGRESNI TRG ŠTEV. 8
(poleg kino Matice)

Hotel in restavracija

„LLOYD“

se priporoča vsem obiskovalcem vselej

Marija Bučar

STALNA RAZSTAVA
umetniških slik in velika izbira okvirjev. Prevzame vsa rezbarska in pozlatarska dela

A. KOS

Ljubljana, Mestni trg št. 25
(nasproti magistrata). 1447

Za splošno ključavničarstvo
se priporoča

IVAN KRALJ
Ljubljana, Gregorčičeva 5.

Franc Jager

tapetnistvo
LJUBLJANA, Sv. Petra n. 28

priporoča svoje najmodernejšje fotelje vseh vrst, modroca, otomane, žimo, zložljive postelje, patentne divane i. t. d.

Kranjska industrijska družba

Jesenice - Fužine

Izdeluje:

Polfabrikate: valjano železo, okroglo, polokroglo, kvadratno, ploščato, kotno železo, tračnice do 22 kg na tekoči meter, vroče valjano in hladno valjano tračno železo, črno pločevino, železno žico, valjano, izvlečeno, svetlo, žarjeno, pocinkano, pobakreno, pokositreno, vzmeti za pohištvo iz pobakrene jeklene žice, žičnike vseh vrst, izdelke iz sive in iz jeklene litine. Elektrode za električne peči.

ZANATSKA BANKA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE d.d. PODRUŽNICA LJUBLJANA

Telefon št. 30—20.

Dunajska cesta št. 31 (hiša Zidarjevih dedičev)

Račun poštne hranilnice št. 14.003.

Centrala: BEOGRAD

Glavna podružnica: ZAGREB

Podružnica: SARAJEVO

Daje menične in kredite v tekočem računu obrtnikom, vsem kreditnim zadrugam, ki posojujejo tudi obrtnikom, in lombardira državne vrednostne papirje.

Sprejema hranilne vloge s in brez odpovedi. Otvarja tekoče in žiro račune. — Izdaja kavcije in garancijska pisma.

Kupuje in prodaja devize in valute za račun obrtnikov in obrtnih kreditnih zadrug. Izvršuje vse ostale bančne posle.

UŽITEK

prav posebne vrste Vam nudi obisk našega elitnega automatičnega buffeta RIO družba z o. z. Ljubljana, Selenburgova ul.

GOSPODJE

poizkusite naš gurmanski zendvič, ki ga je sestavila umetniška roka vodena po profinjenem okusu. Zakuske, plošče, hors d'oeuvre dostavljamo na dom. Naročila oddati pravočasno pri elitnem automatičnem buffetu

RIO

ANANAS-BOVLA

ledeno-hladna z najfinjšim šampanjcem rimska časa Din 5.—

Vse ostale hladilne in svežilne pijače avtomatično.

OTVORITEV VRTA

restavracije „POD SKALCO“ Mestni trg 11 v soboto, dne 30. maja 1931, kar naznanjam cenjenim obiskovalcem.

Točili bom pristna štajerska vina po konkurenčnih cenah, vedno sveže pivo v vrčkih. Prvo vrstna dunajska in srbska kuhinja in ostala mezeluka, kakor čevabčiči, razniči itd. Abonenti se sprejemajo dnevno za Din 20, po karti Din 25.

Za točno postrežbo jamčim in se priporočam

LASTNIK

Veliko izbiro vsakovrstnega pohištva

lastnega izdelka, nudi po znatno znižanih cenah trdika

I. REPŠE, tvornica in zaloga pohištva,

Telefon 3228 LJUBLJANA, Dvorni trg št. 1. Telefon 3228

Klišaje

vseh vrst enobarone in večbarone izdeluje klišarna

Južografika

Sv. Petra nasip št. 23
Telefon 2495

Pri boleznih

želodca in črev

vzemite tudi VI FIGOL FIGOL osvežuje in čisti kri. Dobiva se po vseh lekarnah, po pošti pa razpošilja izdelovalec

Apoteka Dr. Semelič, Dubrovnik 2/60. — 3 steklenice s poštino 105, 8 steklenic 245, 1 steklenica 40 Din.

Trgovina prvovrstnih dalmatinskih šibeniških vin na drobno in debelo. Prvo vrstna domača in dalmatinska kuhinja. Vsak dan sveže morske ribe, ribji golaž (brodetto), bakala ter mrzla jedila.

Krasen balkon s senčnato verando.

v gostiini **Tratnik** Ljubljana

Sv. Petra cesta 25. — Lastnik: A. SUNARA.

Brezobrestna posojila

za zidavo hiš, za nakup hiš in posestev, za prevzem hipotek na hišah in posestvih daje svojim članom

„JUGRAD“

Jugoslovenska gradbena kreditna zadruga z o. z.

v LJUBLJANI, KOLODVORSKA ULICA 35/L

Krajevno zastopstvo: MARIBOR, Aleksandrova 48

Pravila proti plačilu Din 5.— v znakmah. Za odgovor prosimo znakmo. (Uradne ure od 8. do 12. in od 14. do 18.)

Natečaj

Mestno načelstvo v Ljubljani razpisuje sporazumno s Generalno direkcijo državnih železnic v Beogradu natečaj za izdelavo

generalnega projekta novega postajnega poslopja in način zadržave železniškega zemljišča nasproti glavnega kolodvora v Ljubljani

Tega natečaja se sme udeležiti vsak jugoslovanski inženjer (arhitekt) in ruski inženjer (arhitekt), ki živi v Jugoslaviji.

Ocenjevalna komisija sestoji iz sledečih gospodov:

1. Direktor državnih železnic v Ljubljani dr. Borko Jakob.
2. Pomočnik direktorja držav. železnic v Ljubljani ing. Klodič Maks.
3. Referent za zgradbe Generalne direkcije državnih železnic arh. Schmidinger Friderik.
4. Arhitekt Manojlovič Dušan.
5. Direktor mestnega gradbenega urada in. Prelovšek Matko.
6. Univ. profesor arh. ing. Šen Edo.
7. Inž. arh. Šubic Vladimir.

Namestniki:

1. Načelnik gradbenega oddeljenja direkcije državnih železnic v Ljubljani ing. Hoffmann Emil.
2. Referent za zgradbe Direkcije državnih železnic v Ljubljani ing. Turba Josip.
3. Arhitekt Dimić Leposava.
4. Ing. arh. Černivec Josip.
5. Ing. arh. Jelenc Jože.
6. Pomočnik direktorja mestnega gradbenega urada v Ljubljani ing. Poženel Albert.

Nagrade so sledeče:

- I. nagrada v inzusu Din 50.000.—
- II. " " " " 30.000.—
- III. " " " " 20.000.—

Ocenjevalna komisija lahko predlaga 4 odkupe v skupnem znesku Din 32.000.—.

Natečaj pričenja z dnem 1. junija 1931 in se konča dne 31. avgusta 1931 ob 11. uri dopoldne.

Program in podlage za natečaj se dobi od dne 1. junija 1931 dalje v vložišču mestnega gradbenega urada v Ljubljani Šolski drevored št. 2 osebno ali po pošti proti plačilu Din 100.—.

Mestno načelstvo v Ljubljani, dne 29. maja 1931.

Zupan: DR. DINKO PUG, l. z.

Vsa pleskarska in soboslikarska dela izvršuje točno, solidno in po konkurenčnih cenah pod garancijo

J. HLEBŠ

družba z o. z.

plekarske in soboslikarske Ljubljana, Sv. Petra c. 33.

BUKOVA DRVA TRBOVELJSKI PREMOG

pri št.

„KURIVO“

LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 33 (na Balkanu) Telefon 34—34

Znižali smo cene

malim oglašom, da stane beseda le 50 p.

Zunanji inserenti lahko plačajo male oglase z znamkami.

Najmodernejši in najcenejši aparati za hlajenje

Električne popolnoma avtomatične hladilne omare

>Semperfrigide<

Dosežejo vsako željeno temperaturo in jo avtomatično vzdržavajo

Prvovrstni izdelki v vseh potrebnih dimenzijah. Kakor za mala, tako tudi za največja gospodinjstva, za trgo-

Obratna paviljon „M“, 335-337

Obratna paviljon „M“, 335-337

vine z živili in mesnimi izdelki, mesarije, delikatese, hotele, letovišča, gostilne, restavracije in bolnice je mogoče dobiti le pri:

Samoprodaja hladilnih strojev >Semperfrigide<

Bančni zavod „Merkator“, Kavčnik & Co. d. z o. z.

Ljubljana, Selenburgova 2/II

Blagovni oddelak

Union

Delniška družba pivovarne

Ljubljana

PIVOVARNA in SLADARNA. — Podružna PIVOVARNA v Mariboru. — Tovarna za SPIRIT in KVAS. — LJUBLJANA, poštni predal 45. — Priporoča svoje izborne izdelke, in sicer SVETLO in ČRNO PIVO v sodih in steklenicah. — Pekovski KVAS. — Čisti rafin. in denatur. SPIRIT

Telefon: LJUBLJANA 2310 in 2311 MARIBOR 2023

Brzofari: Pivovarna „UNION“, Ljubljana Pivovarna „UNION“, Maribor

ZA TOPLE POLETNE DNEVE

čevlji z gumastim podplatom.

Vrsta 1805-66

Specijalni čevlji za kopanje, izdelani iz gume tako, da se priležejo nogi in ne ovirajo pri plavanju. Na obali in na obrežju vam bodo varovali noge bodečega kamenja in peska, stanejo pa samo Din 29.—

Nekoliko milijonov parov teh čevljev izvozimo v tropske kraje. Vsled ogromnega povpraševanja nam je uspelo proizvodnjo izpopolniti, a ceno znižati na tako mero, da jih zamore vsakdo kupiti. Obiščite naše prodajalne, ugodno vas bodo iznenadili naši novi modeli in naše neverjetno nizke cene.

Vrsta 4232-37

Otrokom so za igranje, slikanje in tekanje ti čevlji neobhodno potrebni. Izdelani so iz močnega sivga platna, prilagajo se nogi, lahko se snajajo in so stanoviti.

Vrsta 4541-05

Za vaše ljubljence so potrebni, ko nastopijo poletni dnevi lahki in higijenski čevlji. Evo jih, neverjetno poceni iz belega lanenega platna, z gumastim podplatom.

Vrsta 4542-05

Te smo priredili za vaše otroke z gumastim podplatom in peto. Dovoljeni so in lahki. Zlasti lepo pristajajo beli in lahki poletni obleki.

Vrsta 4235-37

Čevlji za tenis iz belega platna s podplatom iz crepa ali z vulkaniziranim podplatom. Te čevlje radi nosijo v toplih krajih vsak dan.

Vrsta 4236-00

Dnevna potreba vsakega domačina. V teh čevljih se boste ugodno počutili, s to nizko ceno pa omogočujemo vsakemu, da jih lahko kupi.

Vrsta 1150-30

Evo čevljev, z živejšimi kombinacijami, takih, ki po narodi odgovarjajo vašemu kroju in vaši obleki. Za majhen denar lahko nosite čevlje zadnje mode. Drap-platno, kombinirano z rujavim.

Vrsta 1155-00

Pri teh čevljih je zastopana tudi moda. K lahki poletni obleki bele, sive ali drap barve, okrašeni s paspuli različnih barv,

Vrsta 3335-21

Za stare mamice. Udoben čevlji široke oblike, izdelani iz lanenega platna z nizko peto.

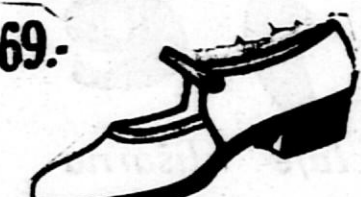
Vrsta 2145-84209

Evo jih, s sportsko peto, in v vseh barvah. Fino češko platno, stanoviten podplat, eleganten in okusen čevlji za vsako priliko, za urad, za sport, za izlete, tenis in obal.

Vrsta 2125-07

Krasen sportski in praktičen čevlji na trakove, okrašen in obrobjen s paspulo, nekoliko temnejše barve. Siv, drap ali bel za isto ceno.

Vrsta 2145-22209

Te platnene čevljičke z nizko gumasto peto smo vam pripravili v različnih barvah in sicer sive, črne, drap in bele.

Vrsta 2055-03

Spodnji del iz pletenega sukanca različnih barv, z gumastim podplatom in peto. Higijenski, zdravi in potrebni k lahki poletni obleki.

Vrsta 1735-76

Specijalni čevlji za tenis z debelim podplatom iz predelane gume. Nosijo se k obleki, na morskimi obali so pa vsakdanja potreba.

Vrsta 1137-03

Poletni polčevlji iz belega ali sivga platna so jako lahki in udobni. Sivi za dnevno potrebo, beli pa za izprehode.

Vrsta 4030-00

Platneni polčevlji za gospodo. Z gumastim podplatom, izvrstni za popoldanske izprehode ob sportnih dneh.

Kupujte samo, ako vam ugajajo!

Nogavice:

Moške iz sukanca	Din 9.—	Ženske flor	Din 15.— in 25.—
> > >	> 15.—	> svilnate	Din 35.—
> > svilnate	> 25.—	> Bemberg prima	> 49.—

Rata

Drobno blago:

Pasta v škatlah	Din 4.— in 6.—	Kamen za platno	Din 2.—
Pasta v steklenicah	Din 6.—	Kopita žen. in moška	> 19.—
Pasta v tubah	> 5.—	Lufa-vložki, otroški,	> 6.—
Zlice	> 3.—	Ženski in moški	> 6.—

POZOR!

Specijalna čevljarska delavnica za moške in ženske

GOISERJE

ter vseh ostalih čevljev Vam naredi točno in solidno ter po meri. — Popravila se sprejemajo.

MIHAEL PETERNEL, LJUBLJANA, Breg št. 1

I. SLANOVIC

SPLOŠNO KLJUČAVNICARSTVO,
Gajeva ulica šte. 2

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. Specijalna dela: delikatesna in slaščičarska namizna in izložbena stojala iz medenine ali železno ponikljana.

J. PICEK

NOVO MESTO
ZELEZNINA IN SPECERIJA

Poljedelci pozor! Kakor vsako leto, imam tudi letos veliko izbero v kosah: gorenjske, koroške, turške peklenske, magnetne kose i. dr. — Fine brusne kamne. — Polnovredni trboveljski in dalmatinski cement, betonsko železo, štukatur in druge stavbne potrebščine. Težakovo olje, najfinjši Avenarius Carbolinej. Galica, cepilni gumi, žveplo, gumi cevi.

Najnižje dnevne cene.

Najnovejši »Sachs« motorji, dvokolesa, otroški vozički, šivalni stroji, posamezni deli, pnevmatika. Ceniki franko. Najnižje cene.

»TRIBUNA« F. B., tovarna dvokoles in otroških vozičkov LJUBLJANA, Karlovska c. 4.

Naše hrenovke, kranjske klobase

in sploh vsi mesni izdelki žanjejo splošno pohvalo. — Ogledate se na velesojmu v našem paviljonu na veseličnem prostoru. — Toči se tudi izborna »Unionsko« pivo.

Se priporoča

Ivan Javornik

Ljubljana, Domobranska cesta 7.

Opozorilo sejmiskim obiskovalcem!

Prve svetovne tovarne klavirjev Bösendorfer, Steinway, Fürster, Hözl, Stingl original, Dalbor — imajo razstavljene svoje prvovredne klavirje in pianine v klavirskih salonih.

Alfonza BREZNIKA na Mestnem trgu 3, (poleg magistrata). Obroki po Din 400.— — Cena od 15.200 Din naprej.

PRODAJA SE NADALJUJE ...!

Na novo došlo:

Creppe de Chine, francoski, v modnih rožastih barvah	meter	Din 75.—
Umetna svila najboljša vrsta	>	> 17.—
Ostanki umetne svile	>	> 12.—
Damast platno za žimnice	>	> 23.—
Volneni deleni, novi, moderni vzorci	>	> 24.—
Lanski vzorci	>	> 15.—
Bombažni deleni	>	> 6.—
Prima angleški šotji že od Din 150.— naprej	>	> 17.—
Angleški sefirji la	>	> 9.—
Jugoslovenski sefir	>	> 12.—
Raye deleni, krasni vzorci za ženske obleke	>	> 12.—
Ženske in moške nogavice, žepni robci, po izredno nizkih cenah!	>	> 12.—

DRUŽBA COMMERCE

Ljubljana, Tavčarjeva ulica 2, I. nadstropje
če nas še niste obiskali, pridite in prepričajte se!

Najnovejša moda
Elegantni vzorci
Bogata izbira

Crepe de Chine
Crepe Georgette
Crepe Mongol
Crepe Satin
Veloutine
Foulard
Moiré
Taffet
itd.

A. & E. Skabernè, Ljubljana

OTOMANE

Din 520 do 820

po izberi blaga stalno v zalogi

SITAR KARL, LJUBLJANA, Wolfova ulica šte. 12.
(Dvorišče)

Modroce afrik Din 220.—, tridelne Din 300.—

Prodajo se

po zelo nizki ceni sledeči avtomobili:
Chevrolet odprt model 1928; Fiat tipa 507, limuzina, Renault 4 CV cabriolet; Renault 6 CV poltovorni in dva motorni kolesi BSA 175 c; Dvovrstna Fordova limuzina iz l. 1930; Štirisedežni odprti »Itala« v najboljšem stanju.

Na ogled pri:

Ivan Kapelj, Ljubljana, Krekov trg št. 10

Specijalni entel oblek in volan

francoski sistem pri

Matek & Mikeš, Ljubljana

(vlog hotela Štrukelj)

»BREDA« žepni robci lom. Din 2.—. — Namodernejše vezenje zaves, pregrinjali in perila.

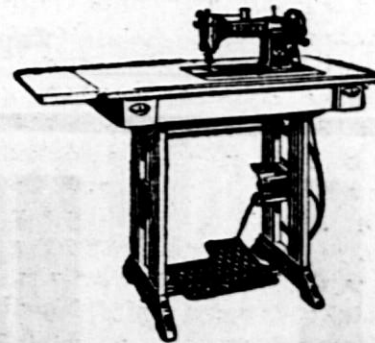
Najboljši šivalni stroji in kolesa „ADLER“ — „GRITZNER“

švicarski pletilni stroji „Dubied“ za dom, obrt in industrijo, edino le pri

Jos. Petelinc
Ljubljana

Telefon 2913.

Elegantna oprema, neprekosljiv material!

NOVOST!
šivalni stroj kot damska pisalna miza

Nizke cene!

Tudi na obroke!